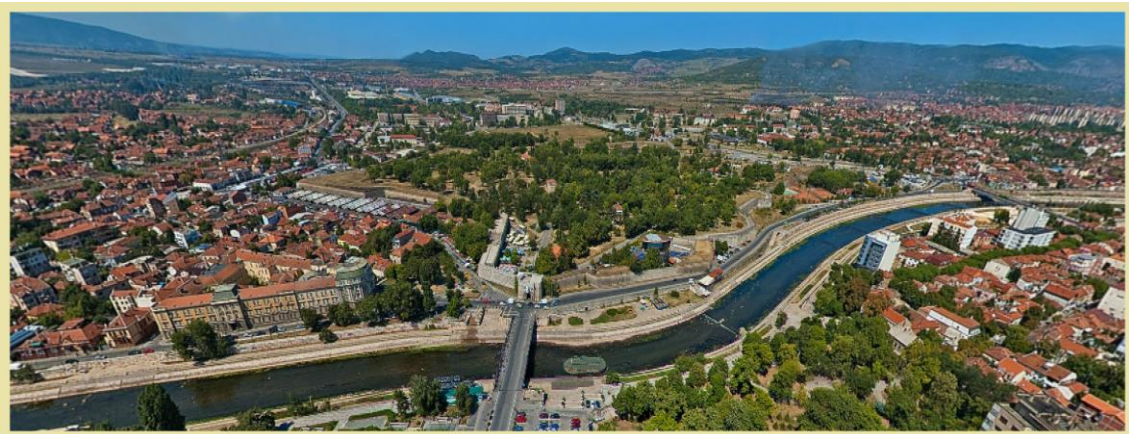

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ
Ниш, Добричка 2, тел 018/523-414, факс 018/523-412
E-mail: kontakts@zzsknis.rs
Број: 562/1-03
Датум: 21.04.2021.

СТУДИЈА ЗАШТИТЕ НИШКЕ ТВРЂАВЕ

*у функцији повећања туристичког потенцијала
Града Ниша*

2021-2031

Niš, 2021.

САДРЖАЈ

I ОПШТИ ПОДАЦИ О СТУДИЈИ

- 1.1. Назив носиоца пројекта
- 1.2. Аутор студије/главни и одговорни пројектант
- 1.3. Сарадници
- 1.4. Планирана инвестициона вредност пројекта
- 1.5. Наручилац

II ОПШТИ ПОДАЦИ О КУЛТУРНОМ ДОБРУ

- 2.1. Регистарски број КД
- 2.2. Назив
- 2.3. Врста културног добра
- 2.4. Стил, школа, мајстори
- 2.5. Датовање
- 2.6. Број и датум решења, односно одлуке Скупштине општине о стављању под заштиту или број “Сл. гласника РС” у којем је објављена одлука о утврђивању културног добра
- 2.7. Број “Сл. гласника РС” у којем је објављена одлука о категоризацији културног добра
- 2.8. Место, општина, улица и број
- 2.9. Катастарска општина, земљишно-књижни уложак, катастарска честица
- 2.10. Име (назив) власника, односно корисника и адреса

III РАЗЛОЗИ ЗА ИЗРАДУ СТУДИЈЕ

IV ФОРМАЛНО-ПРАВНА ЗАШТИТА, ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ И ФАКТИЧКО СТАЊЕ НА ТЕРЕНУ

- 4.1. Увод
- 4.2. Основне информације о формално-правној заштити и стању на терену
 - Решења о заштити и категоризацији НКД
 - Графички прилог бр.1 – граница обухвата студије и пројета уређења и ревитализације и граница зоне заштите споменика културе
 - Табела бр.1 – имовинско правни односи

V ТЕКСТУАЛНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Историјски подаци

2. Хронолошки преглед предходних археолошких истраживања, конзерваторско-рестаураторских радова и других интервенција
3. Образложење пројекта
4. Технички опис

VI ФОТОДОКУМЕНТАЦИЈА

VII ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРОСТОРА И ОБЈЕКТА

VIII НУМЕРИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Процењена инвестициона вредност радова обухваћених пројектом
2. Динамика планираних радова

IX ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

1. СИТУАЦИОНИ ПЛАН-намена површина и објекта __ P 1:3500
2. СИТУАЦИОНИ ПЛАН-преглед досадашњих и предлог будућих археолошких истраживања _____ P 1:1000
3. СИТУАЦИОНИ ПЛАН-преглед досадашњих грађевинских и предлог будућих конзерваторско-рестаураторских интервенција _____ P 1:1000
4. СИТУАЦИОНИ ПЛАН _____ P 1:1000

НОВОПРОЈЕКТОВАНО СТАЊЕ

1. СИТУАЦИОНИ ПЛАН - планирана намена површина и објекта _____ P 1:3500
 2. СИТУАЦИОНИ ПЛАН - урбанистичко - архитектонско решење _____ P 1:1000
- * ПАРТЕРНО УРЕЂЕЊЕ-прилози у боји:
1. Главни улазни плато Т1 _____ P 1:500
 2. Мали плато код Бали-бегове џамије Т6 _____ P 1:200
 3. Велики поплочани плато Т11 _____ P 1:200
 4. Спортско-рекреативна зона у тврђавском рову _____ P 1:3000
 5. Детаљ уређења партера у спортско-рекреативној зони __ P 1:200

X КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ - ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛ НИШКЕ ТВРЂАВЕ

XI СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДРЕДБИ СТУДИЈЕ

I ОПШТИ ПОДАЦИ О СТУДИЈИ

1.1. Назив носиоца пројекта:

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

1.2. Аутор студије/главни и одговорни пројектант:

Елена Васић-Петровић, дипл.инж.арх. - конзерватор

1.3. Сарадници/консултанти:

Љиљана Берић, дипл.правник - директор Завода

Ђорђе Стошић, историчар

1.4. Инвестициона вредност, време планирано за извођење радова:

према приложеној спецификацији и динамици

1.5. Наручилац пројекта:

Град Ниш

II ОПШТИ ПОДАЦИ О КУЛТУРНОМ ДОБРУ

- 2.1. Регистарски број културног добра:**
Бр. 16
- 2.2. Назив културног добра:**
Нишка тврђава
- 2.3. Врста културног добра:**
Споменик културе од великог значаја
- 2.4. Стил, школа, мајстори**
Утврђење које су изградили Турци, познати су градитељи: Мехмед ага, главни архитекта и Мустафа ага, главни организатор радова (у оквиру данашњег простора тврђаве и њене ближе околине постоје многобројне раније фазе утврђивања, као и мноштво објеката различите намене из периода од антике до 20.века)
- 2.5. Датовање**
Турско утврђење изграђено је почетком 18. века (од фебруара 1719. до јуна 1723. год)
- 2.6. Број и датум решења о стављању под заштиту:**
Бр. 671 од 06. маја 1948. године. на основу Решења о заштити Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НР Србије
- 2.7. Број Службеног гласника РС, у ком је објављена одлука о категоризацији**
Одлука о утврђивању НКД од великог значаја, објављена у Службеном гласнику бр 14/79
- 2.8. Место, општина**
Град Ниш, Градска општина Црвени крст
- 2.9. Катастарска општина, земљишно књижни уложак, катастарска честица: (Граф.пр.бр.1)**
- 2.10. Име (назив) власника, односно корисника и адреса:**
мешовита својина

III РАЗЛОЗИ ЗА ИЗРАДУ СТУДИЈЕ

Студије заштите непокретних културних добара представљају основне стратешке документе, којим служба заштите учествује у планирању одрживости и развоја свих аспеката од значаја за појединачне објекте, амбијенталне целине, градове и друга насељена места, али и за читаве регија и државу.

Истраживање и документовање, полазне су основе, преко којих се уз сагледавање свих релевантних фактора и укључивање заинтересованих страна може значајно унапредити заштита и очување непокретног културног наслеђа, а самим тим и утицати на његову бољу искоришћеност, адекватну презентацију и укључивање у савремене друштвене токове.

Непокретно културно наслеђе је необновљив али истовремено и непресушан ресурс, па у складу са нађим односом према њему, моожемо очекивати да оно буде или нерешљив проблем, уколико игноришемо његово постојање и проблеме везане за исто, или покретач општег развоја друштва и генератор економског бољитка, уколико препознамо потенцијале и правовремено реагујемо.

Нишка тврђава је дефинитивно најзначајнија и најискоришћенија споменичка целина која се налази на простору Града Ниша. Из тог разлога, постоји потреба да се о њој континуирано брине, а њеним ресурсима управља «са пажњом доброг домаћина», како то сугерише Закон о културним добрима¹.

Досадашњи реализовани пројекти ревитализације Нишке Тврђаве израђени од стране Завода за заштиту споменика културе

¹ Закон о културним добрима, Сл.гл.РС бр.71/94, 52/2011-др.закон, 99/2011-др.закон и 6/2020-др.закон

Ниш имали су у фокусу обogaћивање садржаја, стављање у функцију постојећих објеката и осмишљавања нових садржаја са циљем презентације културног добра туристима, као и свим другим посетиоцима.

Међутим, имовинско-правни аспекти, недоречени пројектни задаци од стране корисника и непотпуна планска документа, представљали су препреку за целовито сагледавање потреба ревитализације културног добра.

У том смислу, потребно је успоставити блиску сарадњу свих институција уз координацију руководства Града Ниша што би резултирало трајном отклањању препрека ове врсте и старању чврсте и стабилне подлоге за реализацију свих даљих активности. Отворена питања чије решење је претпоставка спровођења овог документа су:

- Дефинисање јединственог права власништва, односно корисника на целом простору културног добра*
- Ослобађање простора унутар и по ободу Нишке Тврђаве од непримењених и ненаменских садржаја*
- Дефинисање намене свих објеката и целина са динамиком њиховог стављања у функцију*
- Дефинисање питања управљања културним добром по моделу јавног предузећа, туристичке организације или јавно-приватног партнерства*
- Израда урбанистичко-планске документације за подручје Нишке тврђаве.*

Директор,

Љиљана Берић, дипл.правник

IV ФОРМАЛНО-ПРАВНА ЗАШТИТА, ИМОВИНСКО-ПРАВНИ ОДНОСИ И ФАКТИЧКО СТАЊЕ НА ТЕРЕНУ

1. УВОД

Нишка тврђава чини средишњи део централне градске зоне која се простире на десној обали Нишаве. Потенцијали локације на којој се тврђава налази и њена улога у данашњој просторној организацији града, доступност и близина осталих садржаја (културно-историјских, угоститељских, туристичких, привредних...) у великој мери су неискоришћени, запостављени или потпуно погрешно ангажовани. И поред тога статистички подаци показују да управо највећи број посетилаца у току године у разне сврхе борави у тврђави и њеном окружењу.

Изражена економска криза која је обележила дужи период који је иза нас и континуирани недостатак средстава за планиране акције, у великој мери су онемогућили или ограничили правовремено стручно, превентивно и оперативно ангажовање, одређивање одговарајућих режима заштите, као и услова одржавања и коришћења Нишке тврђаве.

Тренутно стање у коме се она налази одраз је неповољних утицаја економских, друштвених и политичких прилика на развој града, али у последњој деценији и изражену немогућност да се приоритети усагласе, пројекти реализују, добијена средства искористе адекватно и на време, и коначно да се напори учине видљивим, а уложено претвори у одрживо.

Све ово несумњиво одражава нашу истину и парадоксалност садашњице, наше животне услове и културу сваког од нас. Међутим, спорадичне акције спроведене на основу претходно израђених докумената и пројеката, показују да је могуће и пожељно радити на обнови и ревалоризацији културног наслеђа, али искључиво у заједничким акцијама свих надлежних органа, са јасно дефинисаним смерницама и параметрима. У том смислу пре свега потребно је обезбедити континуитет и институционалну, али и стручну подршку.

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ФОРМАЛНО-ПРАВНОЈ ЗАШТИТИ И СТАЊУ НА ТЕРЕНУ

Прво решење о заштити Нишке тврђаве, као непокретног културног добра – споменика културе, донешено је 1948. године, док из 1969. године имамо одлуку о проширењу зоне заштите и из 1979. о категоризацији – велики значај.

- Решења о заштити и категоризацији НКД

Завод за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС у смислу чл.1.,2.,4.,5 и 6 епштег Закона о заштити споменика културе и природних реткости (Сл.лист ФНРЈ бр.81/II), а не предлогу и мишљењу Савета стручњака при овом Заводу, донесен следеће

РЕШЕЊЕ:

НИШКА ТВРЂАВА (парц. бр. 158, у површини 22 хектара, 80 ара и 52 м²) има се сматрати епштенаредним добром и ставља се под заштиту државе заједно са непосредном околином.

Заштићени споменик не може се раскопавати, поправљати, реставрирати, дезинфицирати ни рушити без претходне дозволе Завода и у заштићеним границама забрањена је свака градња и ма каква промена облика терена без дозволе Завода.

Сопственик и друга физичка или правна лица која, поступајући против чл. 5 Закона преузрокују на заштићеном споменику какву штету дужни су о овом трешку, према упутствима Завода вратити заштићени споменик у првобитно стање или накнадити штету.

Решење доставити: Градском народном одбору у Нишу и надлежном Среском суду да у смислу чл. 4 ст. 4 епштег Закона о заштити споменика културе и природних реткости у земљишним књигама спроведе ЗАБЕЛЕЖБУ покретања поступка за заштиту до правомоћности решења када ће заштиту убележити.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Подигнута почетком 18 века на старијим градњама, типа вобановског, Нишка тврђава значајан је споменик борби нашег народа за ослобођење од турске владавине. Пред тога, на терену којег она захвата налазе се многобројни трагови материјалне културе народа из доба раног Средњег века, које треба проучити и сачувати, — те је и поступљене као у диспозитиву.

Незадовољна страна може се жалити Министарству просвете НРС у року од 15 дана по пријему решења.

У Београду, 6 маја 1948 године, број 671/48

Смрт фашизму—слобода народу.

/М.П./

Директор,
М. Панић-Суреп, с.р.

Да је препис веран своме оригиналу, Т В Р Д И :

Секретар,

/С. Миљковић/

147

На основу члана 72. став 1. Закона о заштити културних добара („Службени гласник СРС“, број 28/77),

Скупштина Социјалистичке Републике Србије на седници Већа удруженог рада од 29. децембра 1978. године и на седници Друштвено-политичког већа од 29. децембра 1978. године и Скупштина Републичке заједнице културе на седници од 29. марта 1979. године, донеле су

ОДЛУКУ О УТВРЂИВАЊУ НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА ОД ИЗУЗЕТНОГ ЗНАЧАЈА И ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА

Члан 1.

Утврђује се да су од изузетног значаја непокретна културна добра наведена у списку непокретних културних добара од изузетног значаја, I ред бр. 1 до 60, II ред бр. 1 до 3, III ред бр. 1 до 5, IV ред бр. 1 до 5, који је саставни део ове одлуке.

Члан 2.

Утврђује се да су од великог значаја непокретна културна добра наведена у списку непокретних кул-

турних добара од великог значаја, I ред бр. 1 до 114, II ред бр. 1 до 5, III ред бр. 1 до 3, IV ред бр. 1 до 6, који је саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Социјалистичке Републике Србије“.

РС број 29

У Београду, 29. марта 1979. године

Скупштина Социјалистичке Републике Србије

Председник
Већа удруженог рада, Председник Скупштине,
Бранислав Пенезић, с. р. Душан Чкречић, с. р.

Председник
Друштвено-политичког
већа,
Милутин Милошевић, с. р.

Председник
Скупштине Републичке
заједнице културе,
Борис Иљенко, с. р.

СПИСКАК

НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА ОД ИЗУЗЕТНОГ ЗНАЧАЈА

I. СПОМЕНИЦИ КУЛТУРЕ

Ред. број	Назив	Где се налази општина	Насељено место и адреса	Напомена
1	2		3	4
1.	Црква св. Ахилија	Ариље	Ариље	Налази се у центру насеља
2.	Некропола стећака	Бајина Башта	Перућац	Налази се на обали Дрине
3.	Београдска тврђава	Стари град	Београд Калемегдан 14	
4.	Конак Књегинје Љубице	Стари град	Београд Кнеза Симе Марковића 8	
5.	Доситејев лицеј	Стари град	Београд Господар Јевремова 21	
6.	Капетан Мишино здање	Стари град	Београд Студентски трг 1	
7.	Саборна црква	Стари град	Београд 7. јула 5	
8.	Зграда Музеја 4. јула 1941.	Савски венац	Београд Булевар октобарске револуције 10	
9.	Зграда илегалних партијских штампарија	Савски венац	Београд Бањички венац 12	
10.	Конак кнеза Милоша	Раковица	Београд, Топчидер	У споменичку целину спадају црква и обелиск кнеза Милоша, свештеничка кућа и др.
11.	Манастир Прохор Пчињски	Бујановац	Кленике	У манастирском конаку одржано је августа 1944. године прво заседање АСНОМ-а
12.	Манастир Покајница	Велика Плана	Старо село	
13.	Тврђава Голубац	Голубац	Голубац	Средњовековни утврђени град на обали Дунава, 4 км источно од насеља

1	2	3	4
14. Таково	Горњи Милановац	Таково	Црква брвнара са спомеником посвећеним подизању II српског устанка 1815. године
15. Манастир Манасија	Деспотовац	Деспотовац	Налази се 2 км од Деспотоваца на путу према Ресавици
16. Део римског Лимеса, Трајанова табла и део пута	Кладово	Костол	
17. Зграда Окружног начелства и Суда	Крагујевац	Крагујевац Драгог Барјакгаревића 10	
18. Кућа Светозара Марковића	Крагујевац	Крагујевац Светозара Марковића 23	
19. Собрашнице	Крагујевац	Лужнице	Налази се у црквеној порти
20. Манастир Жича	Краљево	Крушевица	
21. Манастир Студеница	Краљево	Студеница	
22. Средњовековни град Маглич	Краљево	Маглич	Налази се у Ибарској клисури, око 20 км јужно од Краљева
23. Столице	Крупањ	Брштица	Зграда у којој је одржано војнополитичко саветовање 20. IX 1941.
24. Црква св. Стефана — Лазарица са Крушевачким градом	Крушевац	Крушевац	
25. Црква св. Николе	Куршумлија	Куршумлија	
26. Црква св. Богородице	Куршумлија	Куршумлија	Рушевине цркве, на левој обали Топлице, 3 км источно од насеља
27. Спомен костурница	Лазаревац	Лазаревац	
28. Спомен костурница на Церу	Лозница	Текериш	
29. Родна кућа Вука Караџића	Лозница	Тршић	
30. Спомен костурница на Мачковом камену	Љубовија		Налази се на врху Јагодње
31. Лепенски Вир	Мајданпек		Остаци праисторијског насеља пренесени и заштићени на новој локацији на обали Дунава, код ушћа Бољетинске реке
32. Спомен обележје Деспоту Стефану Лазаревићу	Младеновац	Марковац	Налази се на локалитету Црквине
33. Хајдук Вељкова барутана	Неготин	Неготин	Налази се у порти нове цркве
34. Рановизантијска гробница са фрескама	Ниш	Ниш (Јагодин мала)	
35. Ђеле-кула	Ниш	Косовке девојке 6	
36. Логор	Ниш	Ниш Браће Тасковића 66	
37. Манастир Ђурђеви Ступови	Нови Пазар	Ниш 12. фебруара 66	
38. Петрова црква	Нови Пазар	Врболози	Налази се на брду изнад Новог Пазара
39. Манастир Сопотани	Нови Пазар	Нови Пазар	
40. Остаци средњовековног града Рас	Нови Пазар	Дољани Бубреговићи	Споменичка целина која обухвата Утврђење — Градину, подграђе, Трговиште и некрополу
41. Стара кућа	Пирот	Пирот	
42. Манастир Бања	Прибој	Моше Пијаде 49	
43. Манастир Милешева	Пријепоље	Бања	
44. Партизанска болница	Пријепоље	Милешево	
45. Горња Добриња	Пожега	Пријепоље	Конзервиране рушевине са спомеником
		Горња Добриња	Споменичка целина која обухвата цркву, чардак, неколико надгробних споменика и спомен обележје на месту рођења кнеза Милоша

1	2	3	4
46.	Манастир Градац	Рашка	Градац
47.	Манастир Каленић	Рековац	Каленићки Прњавор
48.	Смедеревска тврђава	Смедерево	Смедерево
49.	Зграда Музеја устанка 1941.	Титово Ужице	Титово Ужице Угао Титове и Хероја Дејовића 18
50.	Зграда Партизанске штампарије „Борба“	Титово Ужице	Титово Ужице Милоша Марковића 95
51.	Зграда Главног НОО Србије	Титово Ужице	Титово Ужице Вука Караџића 8
52.	Зграда расадника	Титово Ужице	Крчагово
53.	Кадинача	Титово Ужице	Заглавак
54.	Стари Хан	Титово Ужице	Кремна
55.	Карађорјева Топола са Опленцом	Топола	Топола
			Споменичка целина која обухвата остатке утврђења са кулом, црквом, конаком и спомеником Карађорђу као и маузолеј на Опленцу
56.	Манастир Љубостиња	Трстеник	Прњавор
57.	Манастир Раваница	Ћуприја	Сење
58.	Родна кућа Димитрија Туцовића	Чајетина	Гостиље
59.	Виноградарски подрум	Чачак	Атеница
60.	Спомен-капела са костурницом	Шабац	Прњавор
			Власништво Бошка Поповића

II. ПРОСТОРНЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ

1	2	3	4
1.	Подручје Кнез Михаилове улице	Стари град	Београд
2.	Стара Чаршија Тешњар	Ваљево	Ваљево
3.	Стара чаршија	Нови Пазар	Нови Пазар
			Трг Републике, Васина, Узун Миркова, Тадеуша Кошћушког, Париска, Грачаничка, Топличин и Обилићев венац Захвата подручје улица Илије Бирчанина и Иве Лоле Рибара са непосредним прилазима и кејом Обухвата Улицу Првог маја

III. АРХЕОЛОШКА НАЛАЗИШТА

1	2	3	4
1.	Винча — локалитет Бели брег	Гроцка	Винча
2.	Виминациум	Пожаревац	Костолац
3.	Гамзиград	Зајечар	Гамзиград
4.	Царичин град	Лебане	Прекопчелица
5.	Медиана, локалитет Брзи Брод	Ниш	Ниш Булевар Вељка Влаховића 66
			Налази се на обали Дунава Налази се у атару села Стари Костолац Налази се 10 км североисточно од Зајечара, између села Звездана и Гамзиграда Налази се на простору између Свињаричке и Царичинске реке

IV. ЗНАМЕНИТА МЕСТА

1	2	3	4
1.	Марићевића јаруга	Аранђеловац	Орашац
			Део простора у природи везан за подизање Првог српског устанка, са спомен обележјима

1	2	3	4	
2.	Радовањски Луг	Велика Плана	Радовање	Место погубљења Карађорђа са спомен црквом
3.	Бела Црква	Крупань	Бела Црква	Место подизања устанка 7. јула 1941. год. са зградом бивше кафане, општине, старе школе и цркве, са споменицима и спомен обележјима
4.	Спомен парк „Крагујевачки октобар“ у Шумарицама	Крагујевац	Крагујевац	Део простора са хумкама, спомен обележјима и Музејом 21. октобра 1941.
5.	Спомен парк Бубањ	Ниш	Бубањ	Место стрељања родољуба налази се на брду Бубањ

СПИ СА К

НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА

I. СПОМЕНИЦИ КУЛТУРЕ

Ред. број	Назив	Г д е с е н а л а з и Општина	Н а с е љ е н о м е с т о и адреса	Н а п о м е н а
1	2	3	4	
1.	Манастир Дренча	Александровац	Дренча	
2.	Манастир Руденица	Александровац	Руденица	
3.	Црква брвнара	Барајево	Вранић	
4.	Бајракли џамија	Стари град	Београд Господар Јевремова 11	
5.	Манакова кућа	Савски венац	Београд Гаврила Принципа 12	
6.	Манастир Раковица	Раковица	Београд Патријарха Димитрија 66	
7.	Дом Јевреме Грујића	Стари град	Београд Лоле Рибара 17	
8.	Шеик Мустафино турбе	Стари град	Београд, на углу Вишњићеве и Браће Југовића	
9.	Задужбина Николе Спасића	Стари град	Београд Кнеза Михаила 33	
10.	Споменик кнез Михаила	Стари град	Београд Трг Републике	
11.	Зграда Смедеревске банке	Стари град	Београд Теразије 39	
12.	Зграда III мушке гимназије	Врачар	Београд Његошева 15	
13.	Зграда Официрске задруге	Савски венац	Београд Масарикова 4	
14.	Зграда Београдске задруге	Савски венац	Београд Карађорђева 48	
15.	Докторова кула	Савски венац	Београд Кнеза Милоша 103	
16.	Зграда I српске опсерваторије	Врачар	Београд Булевар ЈНА 8	
17.	Прва варошка болница	Палилула	Београд Ц. Вашингтона 19	
18.	Зграда Реалке	Стари град	Београд Узун Миркова 14	
19.	Зграда Министарства правде	Стари град	Београд Теразије 41	

1	2	3	4	
20.	Зграда Управе фондова	Стари град	Београд Трг Републике 1-а	Данас Народни музеј
21.	Зграда Народне банке	Стари град	Београд 7. јула 12	
22.	Дом Јована Цвијића	Стари град	Београд Јелене Ђетковић 5	
23.	Зграда Министарства просвете	Стари град	Београд Маршала Тита 2	
24.	Зграда хотела „Москва“	Стари град	Београд Балканска 1	
25.	Стара кућа на Варош капији	Стари град	Београд Грачаничка 10	
26.	Крсмановићева кућа на Теразијама	Савски венац	Београд Теразије 66	
27.	Божићева кућа	Стари град	Београд Господар Јевремова 19	
28.	Зграда старе телефонске централе	Стари град	Београд Косовска 47	
29.	Кућа Димитрија Давидовића	Земун	Земун, угао М. Тита и Давидовићеве	
30.	Кућа породице Карамата	Земун	Земун Матије Гупца 17	
31.	Ичкова кућа	Земун	Земун, угао Бежанијске и Светосавске	
32.	Ливница „Пантелић“	Земун	Земун Гајева 15	
33.	Манастир Фенек	Земун	Јаково	
34.	Средњовековни град Козник	Брус — Град		18 км западно од Александровца
35.	Место стрељаних жртава са гробницом и црквом у Кривој Реци на Копаонику	Брус	Крива Река	Споменичка целина: место стрељаних 1942. године, гроб- ница и црква
36.	Манастир Пустиња	Ваљево	Поћута	
37.	Манастир Ђелије	Ваљево	Ђелије	
38.	Црква брвнара	Ваљево	Миличаница	
39.	Манастир Колорин	Велика Плана	Колорин	
40.	Тврђава Рам	Велико Градиште	Рам	око 25 км западно од Великог Градишта
41.	Стари амам	Врање	Врање	
42.	Пашини конаци	Врање	V. конгреса 24 Врање	
43.	Кућа Боре Станковића	Врање	Пионирска 1 Врање	
44.	Манастир Враћевшница	Горњи Милановац	Баба Златина 9 Враћевшница	
45.	Римска гробница у Брестовику	Гроцка	Брестовик	
46.	Цицарска кућа у Гроцкој	Гроцка	Гроцка 17. октобра 7	
47.	Ранчићева кућа у Гроцкој	Гроцка	Гроцка Мајевичка 9	
48.	Александров поткоп у Сењском руднику	Деспотовац	Сењски рудник	
49.	Манастир Поганово	Димитровград	Поганово	
50.	Тршка црква	Жагубица	Милатовац	
51.	Тврђава Фетислам	Кладово	Кладово	
52.	Црква св. Богородице	Књажевац	Доња Каменица	
53.	Грађевине из времена Обреновића	Крагујевац	Крагујевац	Споменичка целина из вре- мена Обреновића: стара црк- ва, Амиџин конак, кнез Ми- хајлов конак
54.	Зграда Гимназије	Крагујевац	Крагујевац Браће Хаџића 1	
55.	Зграда Старе Скупштине	Крагујевац	Крагујевац Шпанских бораца 66	
56.	Зграда Ливнице са ковачницом	Крагујевац	Крагујевац у комплексу Завода Црвена застава	
57.	Манастир Вољача	Крагујевац	Страгари	
58.	Манастир Благовештење Рудничко	Крагујевац	Страгари	

1	2	3	4
59.	Црква св. Николе	Крагујевац	Рамаћа
60.	Манастир Драча	Крагујевац	Драча
61.	Црква брвнара са гробљем у Цветкама	Краљево	Цветке
62.	Господар Васин конак	Краљево	Краљево
63.	Згарда основне школе „IV Краљевачки батаљон“	Краљево	Краљево Карађорђева 3 Краљево Војводе Степе 2
64.	Манастир Наупаре	Крушевац	Наупаре
65.	Зграда Окружног начелства	Крушевац	Крушевац
66.	Манастир Боговађа	Лајковац	Пана Ђукића 1
67.	Манастир Троноша	Лозница	Боговађа
68.	Споменик и костурница стрељаним жртвама	Лозница	Коренита Драгинац
69.	Стара црква	Неготин	Неготин
70.	Кућа Стевана Мокрањца	Неготин	Неготин Доситејева 7
71.	Нишка тврђава	Ниш	Ниш
72.	Зграда Официрског дома	Ниш	Ниш
73.	Зграда старог Начелства	Ниш	Орловића Павла 28а Ниш Keј Мике Палигорића 2
74.	Зграда Пастеровог завода	Ниш	Ниш Браће Тасковића 50
75.	Средњовековни град Копријан (Курвинград)	Ниш	Малошиште
76.	Црква брвнара	Нова Варош	Кућани
77.	Црква брвнара	Нова Варош	Радијевићи
78.	Средњовековни град Јелеч	Нови Пазар	Грубетић Војковиће
79.	Новопазарска тврђава	Нови Пазар	Нови Пазар
80.	Амир-агин хан	Нови Пазар	Нови Пазар Рифата Бурџевића 2
81.	Стари амам	Нови Пазар	Нови Пазар 7. јула 24
82.	Алтум-алем џамија	Нови Пазар	Нови Пазар 1. маја 79
83.	Дом породице Михајловић	Обреновац	Обреновац Маршала Тита 182
84.	Манастир Сисојевац	Параћин	Сисевац
85.	Црква Благовештење, остаци митрополије и пећинске испоснице код Ждрела у Горњаку	Петровац	Ждрело
86.	Пиротски град	Пирот	Пирот
87.	Црква св. Параскеве	Пирот	Станичење
88.	Зграда „Бела Мачка“	Пирот	Пирот Душана Пасковића 28
89.	Родна кућа НХ Петра Лековића	Пожега	Сврачково
90.	Манастир Давидовица	Пријеполје	Бродарево
91.	Црква брвнара	Рача	Рача
92.	Црква Стара Павлица	Рашка	Павлица
93.	Црква Нова Павлица	Рашка	Павлица
94.	Манастир Јошаница	Светозарево	Јошанички Прњавор
95.	Кућа Стевана Синђелића	Свилајнац	Грабовац
96.	Стара црква св. Богородице	Смедерево	Смедерево
97.	Соко град	Соко Бања	Соко Бања
98.	Стари хан	Сопот	Сопот Лењинова 48
99.	Кућа породице Жујовић	Сопот	Неменикуће
100.	Бела Црква каранска	Титово Ужице	Каран
101.	Ужички Град	Титово Ужице	Титово Ужице
102.	Стара Хидроцентрали на Бетини	Титово Ужице	Титово Ужице
103.	Манастир Велуће	Трстеник	Велуће
104.	Катића кућа	Трстеник	Трстеник Маршала Тита 17

1	2	3	4
105.	Манастир Црна Река	Тутин	Рибариће
106.	Срењовиковни град Сталаћ	Ћићевац	Сталаћ
107.	Црква брвнара са старим гробљем и собраницима	Чајетина	Доња Јабланица
108.	Господар Јованов конак	Чачак	Чачак
109.	Зграда Окружног начелства	Чачак	Св. Марковића 2 Чачак
110.	Кућа Лужанина	Чачак	Цара Душана 1
111.	Овчарско-кабларски манастири	Чачак	Миоковци Овчар Бања Дучаловићи, Паковраће, Рошци
112.	Шабачки град	Шабац	
113.	Зграда старе болнице	Шабац	Шабац, угао Војводе Мишића и Попа Карана
114.	Зграда Полугимназије	Шабац	Шабац Масарикова 13

II. ПРОСТОРНЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ

1.	Косанчићев венац	Стари град	Београд	Са границама: ул. Кнеза Симе Марковића, Поп Лукине, Фрушкогорска и Косанчићев венац
2.	Старо градско језгро	Земун	Земун	Обухвата угао града од центра до обале Дунава
3.	Стара Чаршија	Гроцка	Гроцка	Обухвата Булевар Ослобођења
4.	Старо градско језгро	Крагујевац	Крагујевац	Захвата део ул. Маршала Тита, од Трга „Крст“ до Цара Лазара, Лоле Рибара, 27. марта
5.	Грчки шор	Крушевац	Крушевац	Обухвата Улицу Вука Караџића

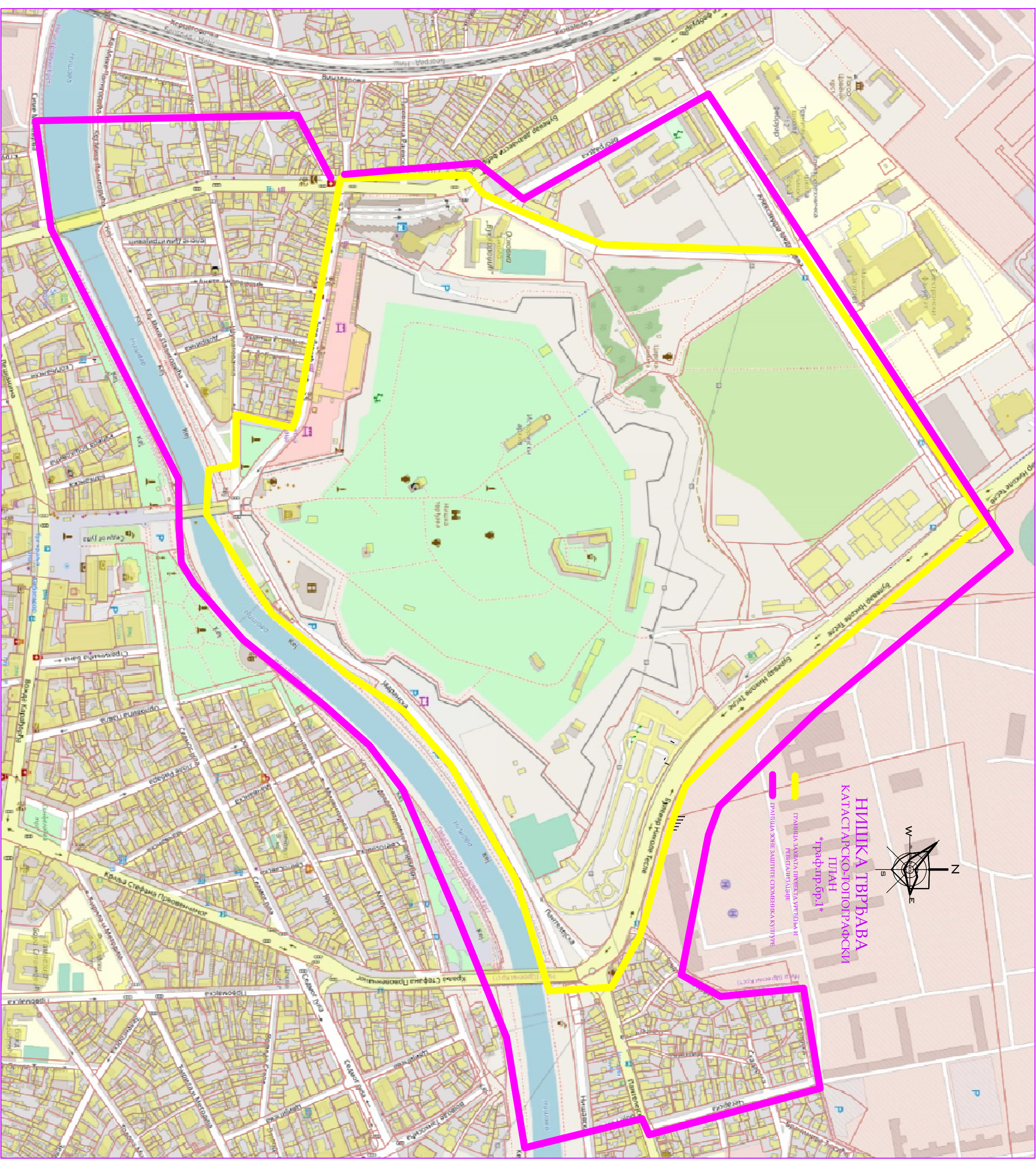
III. АРХЕОЛОШКА НАЛАЗИШТА

1.	Градац	Баточина	Градац	Налази се на путу Баточина — Крагујевац на десној обали реке Лепенице
2.	Равна — Timasum Minus	Књажевац	Равна	11 км северно од Књажевца на левој обали Тимока испред села Равне
3.	Хумска чука	Ниш	Хум	Налази се на брегу изнад села Хум

IV. ЗНАМЕНИТА МЕСТА

1.	Карађорђево парк	Врачар	Београд	На овом је месту 1806. г. био устанички логор, а ту се налази и гробље палих устаника за ослобођење Београда. Место је обележено и спомеником
2.	Бојчинска шума	Земун	Прогар	Део простора у природи са земунцима и два спомен обележја
3.	Шанчеви из I српског устанка	Алексинач	Делиград	
4.	Бранковина	Ваљево	Бранковина	Целина бранковинске цркве са зградама, гробљем и старом школом
5.	Спомен парк Чачалица	Пожаревац	Пожаревац	Место стрељања родољуба са спомеником и костурницом као и костурницом црвеноармејаца
6.	Шанчеви из I српског устанка	Ђуприја	Иванковац	

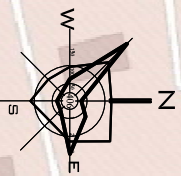
- Графички прилог бр.1 – граница обухвата студије и пројекта уређења и ревитализације и граница зоне заштите споменика културе

НИШКА ТРЪБАВА
КАТАСТАРСКО-ТОПОГРАФСКИ
ПЛАН
Граф.пр.бр.1

— ГРАНИЦА ЗАХВАТА ПРЕВЕНТИВНА И РЕСТАВРАЦИЯ

— ГРАНИЦА ЗОНЕ ЗАЩИТЕ СЪОБЩЕНСКА КУЛТУРА

Имовинско-правни односи веома су комплексни и приказани су табеларно, како би се на најбољи могући начин сагледала проблематика и отворила могућност за њено систематско решавање.

Прилог:

- Табела бр.1 – попис катастарских парцела у обухвату НКД – Нишка тврђава

Pa	Кл.бр.	Објект	Напомене	Упис на објекту	План-ПТР	Јавно / Остало
16.р		Објект	Напомене	Упис на објекту	План-ПТР	Јавно / Остало
	1.1952/1	Претечне парковске површини са објектима, елементима формидијање и поддржаним објектима		земљиште у сусвојини Града Ниша и Републике Србије	Начина по ПТР-у	Јавно
		1. Делови трговачког центра	Сарадени објект-повремено у функцији	Објект изграден без одобрења за градњу / Град Ниш државца 1/1	Комплекс Торњава унутар Београда, Ниша трговачког центра, Спорт и рекреација спортско рекреативни центар, спортски терени, Парковско зеленило, Зеленило у склопу заштитне зона Торњава (ван Београда) са пешачким стазама, саобраћајнице и саобраћајне површине	Јавно
		2. Државни трговачки центар (ТЦ)	Историски објект-у функцији	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		3. Улица	Историски објект-у функцији	Објект изграден без одобрења за градњу / Град Ниш државца 1/1		
		4. Јавно-намена на Летош позоришни	Сарадени објект-самадан у оквиру Београда-повремено у функцији	Објект изграден без одобрења за градњу / Град Ниш државца 1/1		
		5. Планинарски дом	Историски објект-у функцији	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		6. Ковачница	Историски објект-није у функцији-у криптичком	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		7. Жетвородушка станица	Сарадени објект-није у функцији-у криптичком	Објект изграден без одобрења за градњу / Град Ниш државца 1/1		
		8. Алесна	Историски објект-није у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		9. Надстрешница у дворшту Алесна	Сарадени објект-није у функцији-у криптичком	Објект изграден без одобрења за градњу / Град Ниш државца 1/1		
		10. Врстава бр. 4	Историски објект-повремено у функцији-обид	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		11. Атељен - 1	Сарадени објект-није у функцији-у криптичком	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		12. Атељен - 2	Историски објект-није у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		13. Атељен - 3	Историски објект-повремено у функцији-у криптичком ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		14. Атељен - 4	Историски објект-није у функцији-у криптичком	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		15. Складште "Градина"	Историски објект-деминично у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		16. Врстава бр. 3	Историски објект-није у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		17. Атељен уз Главне колаче	Сарадени објект-у функцији	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		18. Врстава бр. 2	Историски објект-није у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		19. Историски арха	Историски објект-у функцији-обид	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / Град Ниш својина 1/1		
		22. Врстава бр. 1	Историски објект-није у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
		23. Улица	Историски објект (Торњава СТУ)-у функцији-у дошев ст	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / РС - Град Ниш корисник 1/1		
	2.1952/2	1. Рабостаница уз зграду Историског архива	Објект-парцела	Објект изграден без одобрења за градњу / Град Ниш државца 1/1	Комплекс Торњава унутар Београда	Јавно
		2. Управна зграда ЈКП "Медијана"	Сарадени објект на основама историског-у функцији	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / Град Ниш својина - корисник ЈКП Медијана		Јавно
		3. Надстрешнице ЈКП "Медијана"	Сарадени објект на основама историског-у функцији	Објект изграден пре доцношва пропис о градњу / Град Ниш својина - корисник ЈКП Медијана		Јавно
			Б/Катастарске парцеле унутар рова Нише трговач			
			Упис на објекту		Начина по ПТР-у	Јавно / Остало
	1.1977/2	Објект на Цветној пијаци	Земљиште у државној својини, државца Град Ниш	Објект изграден без одобрења за градњу / РС-Државца 1/1	Парковско зеленило	Јавно
	2.1956	Центри и Зграда пијаци	Земљиште у државној својини, државца Град Ниш	Објект изграден без одобрења за градњу / РС-Државца 1/1	Парковско зеленило, Саобраћајнице и саобраћајне површине	Јавно
		1-89. Продајни објект, управне зграде ЈКП "Тржиште"	Сарадени објект-углавном у функцији, надстрешнице нису удржане-нимаде су привремене грађевинске дозволе, поједини објект такође нису удржани, самадани су бесправно	Објект изграден без одобрења за градњу / ЈКП Тржиште државца 1/1		
		92, 93, 94, 95. Продајни објект, управне зграде ЈКП "Тржиште"	Сарадени објект-углавном у функцији, поједини објект такође нису удржани, самадани су бесправно	Објект бр. 92 и 93 изграђени са одобрењем у приватној својини Јованчић Горана, објект 94 и 95 не постоје у евиденцији Катастра		
	3.1958		Земљиште у сусвојини Града Ниша, Републике Србије и Ниш-експрес-а	Објект са одобрењем за употребу / приватна својина Ниш-експрес-а	Приватна парковска станица, Саобраћајнице и саобраћајне површине, Паркени, Спорт и рекреација	Јавно
	4.1957/2	1-8. објект Главне збојнице станице	Сарадени објект-углавном у функцији, надстрешнице нису удржане-нимаде су привремене грађевинске дозволе, поједини објект такође нису удржани, самадани су бесправно	Објект са одобрењем за употребу / приватна својина Ниш-експрес-а		Јавно
	5.1957/1	ОШ "Вук Караџић"	"Проект" изврш 1958 и 1957/1	На земљишту својина Град Ниш и право коришћења Ниш - Експрес	Основно образовање	Јавно
		1-2. Објект школе	Сарадени објект-у функцији	Парцела ушана (својина са ип.бр. 1957/1 и државној својини) парцела 1957) Објект школе има грађевинског дозволе неча одобрења за употребу / својина Град Ниша 1/1	Основно образовање	Јавно

24	1940/1	Земљишта / Градски салони	Савремени објекти, Спратени / доградњени без одобрења Завода *	На земљишту / Град Ниш и Новокошћки клубина са правом својине и Зордице Стојиковић и Мирјана Терзић са правом коришћења. На парцели нема евидентираних објеката	Погољно - трговински комплекс	Остало
25	1945/1	Безнајсна станица	Савремени објекти, Спратени / доградњени без одобрења Завода. Принцип рада ограничена су и укинута пробна места-врселогима.	Објект претходно / на земљиште мисле / приватна својина Ђуђинке Новоковић	Парковско зеленило, Свободнајне површине, Паркинг	
			Плочни објект	Објект има одобрење за употребу / приватна својина НИС од Нови Сад		
26	1945/2			Објект има одобрење за употребу / НИССА АД Ниш са правом коришћења т НИС Нови Зад са правом својине	Парковско зеленило	Јавно
27	1947			На земљишту уписани НИССА АД Ниш са правом коришћења и НИС Нови Сад са правом својине	Парковско зеленило	Јавно
28	1949	1.Објект-парцела	Савремени објект	На земљишту доживана својина, доживај Министарство одбране	Парковско зеленило, Зеленило у склопу заштитне зоне "Торњава (ван београд) са пешачким стазима	Јавно
29	1949/1	Постор за обуку возача	Користи се претежно као брва пилача, садржи два безправно подигнути објекта.	Дистрибуција држаца На земљишту уписан Аутомато дрштво "Петар Рачић" / објект без одобрења, ЕДП Уместру нема евидентираних објекта, на земљишту су уписани на во, НИССА ад, Тениски клуб Радичић и АМД Петар Рачић са правом коришћења и Министарство одбране и Младен Митровић као држаца	Зеленило у склопу заштитне зоне "Торњава (ван београд) са пешачким стазима	Јавно
		1. Става	Учртане су као објекат???	Објект за који је издата дозвола за употребу / приватна својина АМД Петар Рачић		Јавно
		2.Амвни објект	Савремени објект, безправно подигнути	Објект без одобрења за градњу / држаца МИЦЦ ДИО доо	Зеленило у склопу заштитне зоне "Торњава (ван београд) са пешачким стазима	Јавно
30	1950/4	1		Земљиште уписано у Јавну својину Републике Србије	Зеленило у склопу заштитне зоне "Торњава (ван београд) са пешачким стазима	Јавно
31	1950/5	1		На земљишту уписано право коришћења АМД Петар Рачић		
32	1950/3	ТК "Радичић"	Парцела је формирана тако да блокура има у ров тврђаве и улаз кроз Јагодинамакалу капију %дану од врхоналних капија Нишке тврђаве!!!	На земљишту са правом својине уписан ТК "Радичић"	Зона издрде ПДР-а	
		1.Управна зграда	Савремени објект, доградњени анкс-није учртан	У категориј непокретности евидентираниа 3 објекта (2 са одобрењем за употребу у својини ТК "Радичић" и 1 без одобрења за употребу држаца ТК "Радичић")	Зона издрде ПДР-а	
		2.3.помоћни објекти	Савремени објекти	Земљиште уписано у Јавну својину Града Ниша	Свободнајне површине	Јавно
33	1950/6	Пут за Нишаву		На земљишту уписани: АМД Петар Рачић и ТК "Радичић" са правом коришћења, Министарство одбране као држаца и Град Ниш као имајал прва својине	Свободнајне површине	Јавно
34	1951/1	Део у пут поред Нишава		Улица издрдена без одобрења / Град Ниш држаца		

IV ТЕКСТУАЛНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. ИСТОРИЈСКИ ПОДАЦИ

Предримско доба

Централне области Балкана, простор на коме ће се у предримско доба развијати насеље Naissus, био је настањен Илирима, односно племеном Дардана. Иако је политичка историја Дарданаца недовољно позната, а извори о њима непотпуни и пристрасни, може се, на основу расположивих података, претпоставити да су претстављали значајни чинилац у међуплеменским односима овог дела античког света. Подручје Понишавља и Наиса, насељавали су још и Трачани, Серди, Келти и Трибали. Мешовити састав становништва у овим крајевима разумљив је нарочито ако се има у виду да у доба формирања првих етничких група на Балкану границе нису могле бити административно одређиване, и да су често померане.

Римски период

Ширење римске власти у областима централног Балкана уследило је после тзв. Дарданског рата, 75-73 пре н.е. (bellum Dardanicum). Дарданија је у целини поседнута римским легијама тек после 29. године пре н.е. и од тог датума њена судбина је везана за историју римске провинције Мезије. Новоуспостављена римска провинција је обухватила област коју су насељавали Дарданци-Дарданију, а римски освајачи извршили су промене на Балканском полуострву, у војничком, политичком, културном и управном погледу.

Римска провинција Горња Мезија настала је 85-86. године под царем Домицијаном (81-96), поделом раније успостављене провинције Мезије на Горњу и Доњу Мезију.

Сл.1 Археолошка карта Ниша

Од градова од већег значаја у Горњој Мезији треба споменути Скупи (недалеко од данашњег Скопља), Ремесијану (Бела Паланка), Улпијану (данас Липљан), Акве (Прахово) и **Наисус** (данас Ниш).

У време цара Хадријана (117-138 н.е) ови градови Горње Мезије добили су статус муниципијума, а латински језик и римска култура потпуно су се проширили у овој провинцији. У доба цара Диоклецијана (284-305 н.е) на територији Горње Мезије створене су две нове провинције: Приобална Дакија и Унутрашња Дакија.

Клаудије Птоломеј (II век н.е.) из Александрије, у свом делу „Географија“ или „Приручник из географије“, у својеврсној збирци онога што је било познато о географији Римског царства у II веку, спомиње Наис као **један од четири највећа града у Дарданији**.

Горња Мезија увек је била војна, гранична провинција римског царства. Пошто је римска војска постепено постајала погранична војска, ислужени војници-ветерани добијали су као награду за дугогодишњу верну службу у римским легијама земљу за насељавање у провинцији.

У другој половини II века град Наис је центар за организацију одбране северне Дарданије. У њему је смештена кохорта I Aurelia Dardanorum, Прва дарданска кохорта организована као територијална милиција (**претпоставља се да је за потребе ове војне формације саграђена прва тврђава од камена**). Припадници кохорте регрутовани су од локалног становништва, што је свакако утицало на романизацију и убрзани развој града. До средине III века, Наис је, захваљујући повољном географском положају постао стециште војника, ветерана и њихових породица, трговаца и других досељеника. Присуство војника четврте Флавијеве и седме Клаудијеве легије, који у Наису остављају бројне споменике, постојање радионица за производњу војне опреме и арсенала, као и војничких ергела, говоре нам о брзом развоју града. Многобројни материјални остаци римске културе (зидови, бедеми, цигле, калдрма, мостови, водоводи, путеви, и т.д.) на подручју данашњег града дају нам податке о животу и уређењу ове области у римско доба.

Сл.2 Део античке улице

Град доживљава највећи градитељски напредак у IV веку, у време владавине цара Константина Великог (306-337). Цар, *иначе рођени Нишлија*, сигурно се потрудио да украси, прошири и обележи место свог рођења (археолошка истраживања тек треба да открију нове податке о животу античког Ниша, као и римског насеља у предграђу, на археолошком налазишту Бресје-Медијана).

После смрти Константина 337. године, у Наису повремено бораве Константинови синови – млади императори Констанс и Констанције. У Наису је 350.г. абдицирао заповедник подунавске војске, узурпатор Ветранион, 361. године дуже боравио цар Јулијан, а 365. године Медијану (тада се први пут помиње у изворима), као место сусрета и договора бирају браћа-сувладари цареви Валентинијан и Валенс.

Римски град Наис су, према Марцелиновим хроникама за 441. годину, и Присковој Историји, до темеља порушили Хуни 441/442. године. Град је 471. године претрпео и напад Гота.

Сл.3 Мозаик Палате са октогоном

Византијски период

Тек за време владавине Јустинијана Првог, у VI веку (527-565), Ниш се поново помиње као административни центар, као утврђен и за непријатеље неосвојив град, са обновљеним бедемима и војничким логором (**налазио се на терену данашње турске тврђаве**), у чијој је околини је подигнуто преко тридесет нових утврђења.

Словени око 550. године прелазе реку Дунав и постепено насељавају Балкан. Крајем VI века и Ниш постаје мета напада Авара и словенских племена (578-579, 586, 587). Услед аварско-словенских напада који су из деценије у деценију бивали све жешћи, долази до слома војног и управног система источно-римског царства на Балканском полуострву. Пад ромејског (римског) Наиса одређује се престанком циркулације новца у граду око 612-614. године. Антички Naissus је разорен и напуштен. Ипак његово античко име се, у измењеном облику, сачувало до данас.

У недостатку писаних извора и сведочанстава током VII и VIII века, историја Ниша остаје готово непозната.

Пространо Самуилово царство је у другој половини X века обухватало и подручје Ниша.

Напори Византије за поновну успоставу власти на Балкану уродили су плодом и почетком XI века Ниш доживљава развој у оквиру царства. Ниш је црквено и епископско седиште, и у граду је постојала епископска црква Св. Прокопија. Византијски Ниш је крајем XI века важио за јако војно упориште и добро **утврђен град**.

Извори за Први крсташки рат (1096-1099), описују Ниш као боље утврђен град од Београда, *“опасан јаким зидинама и кулама”*.

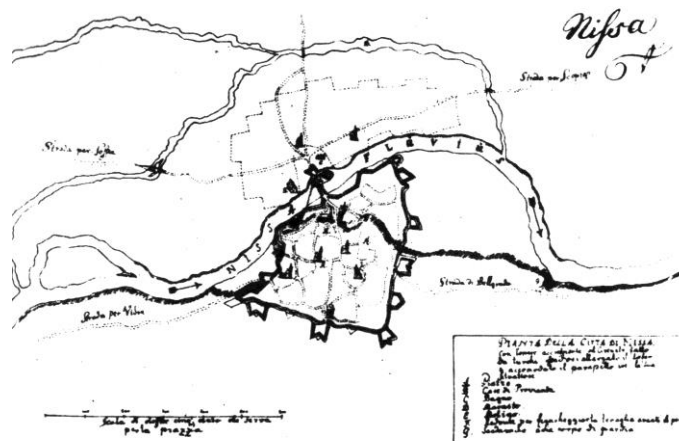
Први писани византијски извор о обнови средњовековне Нишке тврђаве потиче из 1165.г., када византијски историчар Никита Хонијат наводи да је цар Манојло I Комнин (1143-1180) *“и сам Ниш окружио зидовима”*.

Српски средњовековни период

У другој половини XII века Ниш је освајао и рушио (1183 и 1186) Стеван Немања, српски велики жупан, најављујући успон српске државе у средњем веку. У Нишу су 1189. године немачког цара Фридриха I Барбаросу дочекали Стефан Немања и његов брат Страцимир. Ипак, већ 1191. године Ниш је опет византијски погранични град. Ниш и Понишавље су од 1330. године у саставу српске средњовековне државе. У доба кнеза Лазара (1371-1389) Нишка тврђава је била обновљена, али већ 1386. град су први пут освојили Турци, а саму Тврђаву разорили. Деспот Стеван Лазаревић је, у време Деспотовине од 1402–1427, повратио Ниш и обновио Тврђаву. Била је то последња обнова средњовековног нишког утврђења, пошто је Ниш 1428.г. потпао под вишевековну турску власт.

Период турске доминације

Утврђени град скоро је у потпуности разорен, док се насеље, сада паланка под Турцима, са тврђавског простора постепено премешта и шири на леву обалу Нишаве. Некадашње снажне бедеме замењује слабија фортификација, која је карактеристична за период стабилизација и успона турске моћи током XVI-XVII века. Од уласка у границе турске државе до краја XVII века у Нишу су постојале следеће грађевине: тврђава, цамија и мост.

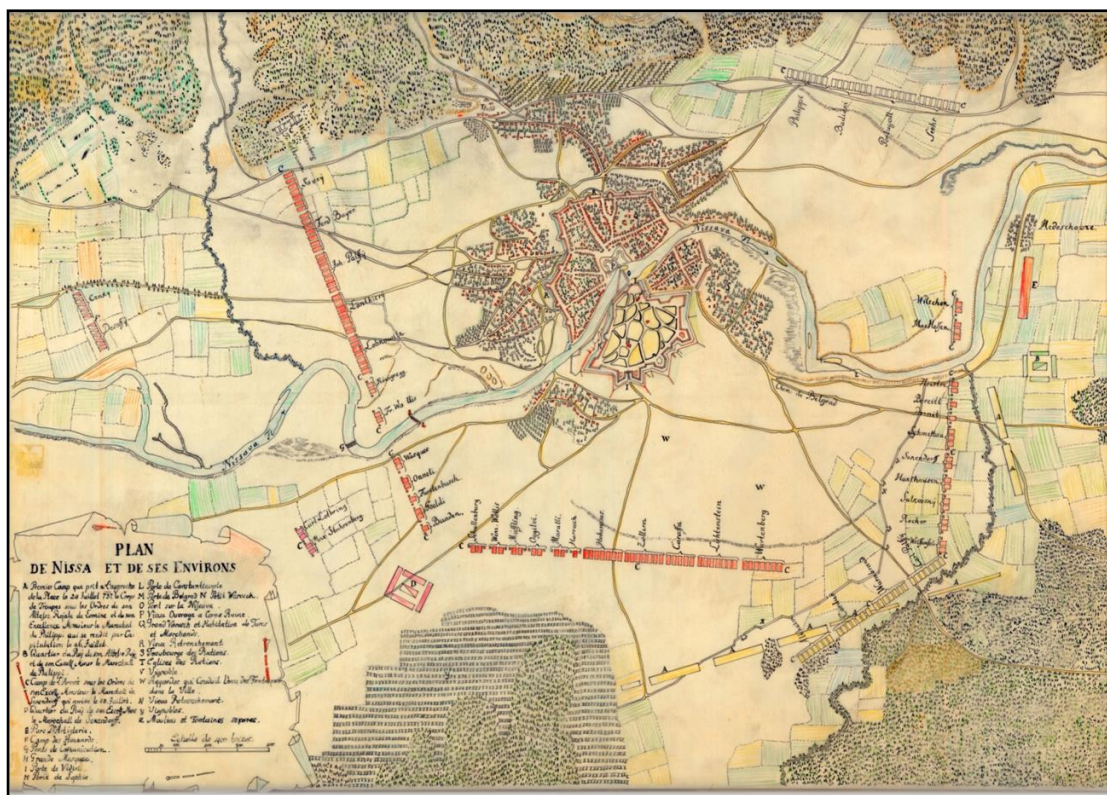

Сл.4 «Италијански план» из 1719.

Описујући Ниш, Евлија Челебија га назива градом (1660. године), истичући тиме да насеље у свом саставу има и **тврђаву**. Тврђава је изграђена од камена, била је без посаде, и имала је капију направљену од дрвета окренуту према југу.

Јачање Аустријског царства, губитак Великог турског рата 1683-1699. године, и слаба одбрамбена моћ турског царства, имали су за последицу изградњу и утврђивање градских бедема. Губитком Београда 1717, у аустријско-турском рату (1716-1718) и премештањем војног и управног седишта у Ниш, Турци су 1718.г. изградили земљано утврђење Хисар. Утврђење је било је већих димензија од данашње Тврђаве и имало је изглед троугла, обухватајући и Београд махалу.

Земљани бедем Хисара садржао је седам бастиона, а дуж бедема налазио се ров, ширине 3,50м, напуњен водом из реке Нишаве. У Хисар се улазило на три капије. Изглед Хисара је сачуван на тзв. Италијанском плану из 1719.године.

Сл.5 План Ниша са бастионом тврђавом изграђеном 1823.

Одлуку о изградњи саме Нишке тврђаве Порта је донела пет месеци после завршетка радова на Хисару. Данашња Тврђава изграђена је у периоду од фебруара 1719. до јуна 1723. године. Очигледно је да су Турци, губитком северне Србије и Београда, Пожаревачким миром (21. јул 1718.), утврђујући Ниш хтели да надокнаде и ублаже велике територијалне губитке изградњом оваквог фортификационог објекта. У пролеће 1719. године отпочели су радови по пројекту главног архитекте Мехмед аге и његовог брата Мустафа аге, главног организатора радова. Прве године градње, ангажовао је више хиљада спахија из десет санџака Румелијског беглербеглука, а 1722. године из четрнаест санџака. Завршетак радова обележен је постављањем плоче са записом на Стамбол капији, јуна 1723. године. **Нишка тврђава постаје војни објекат првог реда и то ће остати до краја турске владавине.**

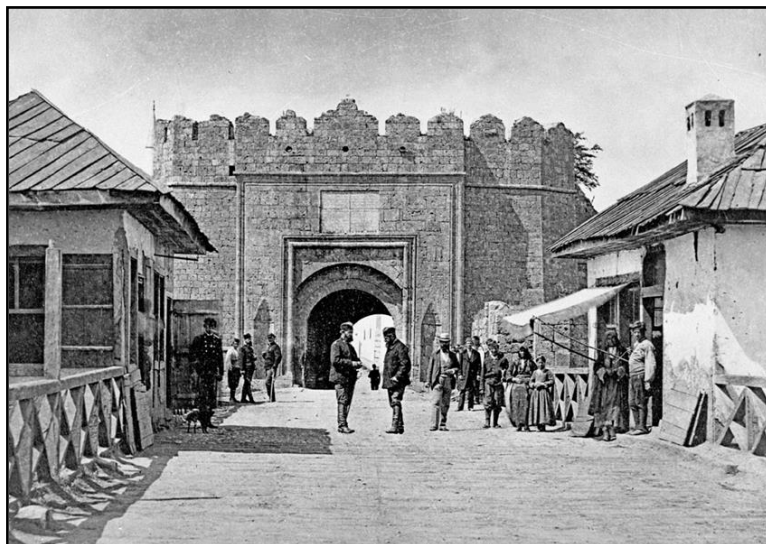
Сл.6 Нишка тврђава пре ослобођења од Турака

Сл.7 Нишка тврђава-погледс са реке

Нишка тврђава у периоду од 1878. до данас

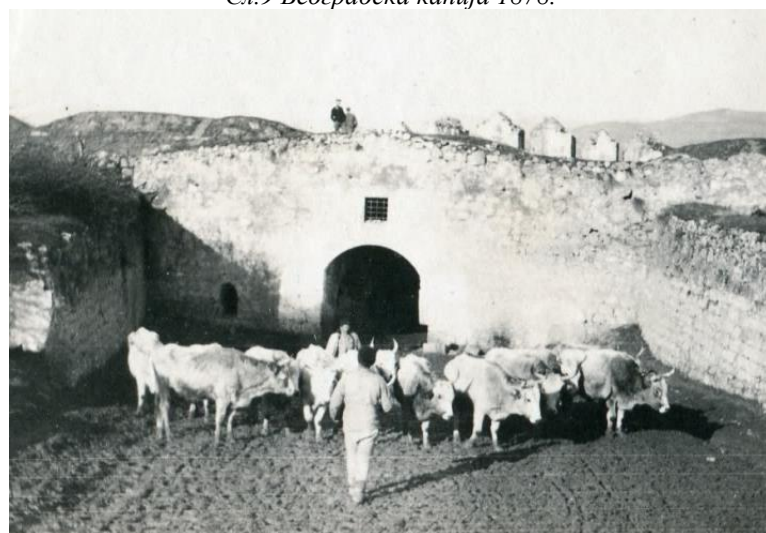
Тврђава је једно од значајнијих и боље очуваних споменика фортификације ове врсте у средишњем делу Балкана. Њена полигонална основа, са осам бастионих тераса, изграђена је на остацима античког, византијског и средњовековног утврђења. Висина бедема је 8,0м, а просечна дебљина 3,0м, док је укупна дужина бедема 2.100,00м. Била је опасана воденим ровом који се по потреби пунио водом из реке. Нишка тврђава, површине од преко 22 хектара,

Сл.8 Стамбол капија после 1878.

Сл.9 Београдска капија 1878.

Сл.10 Видин капија 1878.

представљала је (заједно са Београдском) снажно турско утврђење у балканским областима Царства.

Српско–турским ратом 1877. године ослобођен је Ниш.

У Нишу је убрзо по ослобођењу почела да заседа Народна скупштина Кнежевине Србије, а сам град мења свој изглед и постаје највеће и привредно најразвијеније место после Београда. Кнез Милан Обреновић га је сматрао другом престоницом Србије.

Сл.11 Изглед јужног бедема и рова из 1878.

Тврђава је, од 1878. до 1949. године имала изразито војни карактер и као таква је функционисала искључиво у војне сврхе, за потребе српске, односно југословенске војске. Предата је за цивилну употребу 1949. године.

Сл.12 Изглед унутрашњости тврђаве из 1878.

* Нишка тврђава је решењем Републичког завода за заштиту и научно проучавање споменика културе Народне Републике Србије бр.671/48 од 6. маја 1948. године стављена **под заштиту државе** са непосредном околином. Завод за заштиту споменика културе у Нишу је решењем бр.02-42 од 24. априла 1969.

године **утврдио** Нишку тврђаву за споменик културе и проширио границе заштите (заштићена околина). Тврђава је, одлуком Скупштине Социјалистичке Републике Србије, категорисана за споменик културе од великог значаја 7. априла 1979. године.

Статус Нишке тврђаве решаван је од стране скупштине општине Ниш више пута и на различите начине:

Решењем број 299965/1-65 од 8. октобра 1965. године Тврђава је пренета Народном музеју у Нишу ради управљања и коришћења;

Одлуком број 020/110 од 17. децембра 1973. године („Међуопштински лист Ниш“ 39/73) основан је фонд за Заштиту и уређење Нишке тврђаве;

Одлуком број 020/85 од 12. децембра 1975. године („ Међуопштински лист Ниш“ 42/75) укинут је Фонд за заштиту и уређење Нишке тврђаве, а финансирање послова, сва средства, права и обавезе Фонда поверени су и пренети су на Самоуправну интересну заједницу културе (СИЗ) у Нишу;

Укидањем СИЗ-а културе општине Ниш (31. марта 1990. године), Нишка тврђава је прешла у надлежност Фонда за културу општине Ниш, као правног следбеника укинуте СИЗ културе;

Ова решења нису битно изменила стање и статус Нишке тврђаве, нити су разрешила проблеме везане за ово непокретно културно добро.

Тврђава је углавном сачувана, а у њеној унутрашњости налазе се урбане целине турске војне и профане архитектуре: арсенал, џамија, мезулане, итд. Потребно је створити објективне могућности бржег и ефикаснијег решавања њеног уређења, заштите и коришћења. *

Борђе Стошић, дипл.историчар

2. ХРОНОЛОШКИ ПРЕДГЛЕД ПРЕДХОДНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА , КОНЗЕРВАТОРСКО- РЕСТАУРАТОРСКИХ РАДОВА И ДРУГИХ ИНЕРВЕНЦИЈА

АРХЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА И СЛУЧАЈНИ НАЛАЗИ

1952. отпочета прва археолошка истраживања после Другог светског рата(сектор Хамама и Стамбол капије)

1962-1972. у овом периоду реализоване су четири археолошке кампање; 1966. на потезу где је изграђена бензинска станица (простор испред Видин-Виник капије са њене спољашње стране) регистровани су налази из периода антике и Византије, као и средњовековно подграђе и некропола; 1963. археолошка ископавања код Бали-бегове џамије (Р.Љубинковић); 1969. вршена су сондажна испитивања између бедема Нишке тврђаве и реке Нишаве приликом радова а постављању канализационе мреже (улице Јадранска и Ратка Павловића)

1971. сектор Д-ХIV(северно од Арсенала), сектор 16-дуж спољашњих зидова-источни, северни и јужни Арсенала (археолози Душан Максимовић и Радивоје Љубинковић); бедеми између Београдске и Стамбол капије

1972. сектор 16Д (северно од Арсенала); истраживања на простору испред Амама (Љубица Поповић)

1973. наставак истраживања на простору испред Амама

1974. истраживачки радови на улазном простору и казаматима између Стамбол и Београдске капије (ист.уметности Љубица Поповић); истраживачки радови на «Гласији» западно од тврђавског рова и на простору Аутобуске станице (др Љубица Зотовић); наставак истраживања на простору испред Амама

1984. истраживачки радови на «античкој улици», «Асклепијевом храму» и «објекту под сводовима», затим на Видин(Виник) капији, средњовековним објектима подигнутим на западном и јужном бедему тврђаве и бастиона утврда на западном бедему.

1986. истраживачки радови на «античкој улици», «објекту под сводовима», затим на Видин (Виник) капији, средњовековним објектима подигнутим на западном и јужном бедему тврђаве и бастиона утврда на западном бедему.

1987. истраживачки радови на «Палати са октогоном» (руководилац радова др Петар Петровић)

1988. наставак истраживачких радова на «Палати са октогоном»

1990. сондажна испитивања на парцели «Ниш-аута» на булевару Николе Тесле

1993. истраживачки радови у казаматима код Београдске капије, на простору испред њих и на северном прилазном платоу поред њих

1995. праћење земљаних радова на југозападном делу тврђаве (ван бедема) који су извођени у сврху реконструкције зелене пијаве «Тврђава»; истраживачки радови на «термама» код Београдске капије

2004. археолошка истраживања на простору Метеоролошке станице

2018. археолошка истраживања на простору Палате са октогоном

КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИ РАДОВИ И ДРУГЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

1951. санација Спомен костурнице у северном делу тврђавског рова

1956. извршено уклањање дрвећа и другог растиња са бедема тврђаве; затрпавање јама-рова и лагума-потерних капија и пролаза на бедемима окренутим према реци Нишави; израђен Елаборат за конзервацију Нишке тврђаве(арх.Др Драгомир Тадић); конзервација порушеног бедема-код данашње Летње позорнице (арх. Добросав Павловић из Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НР Србије)

1957.-1959. конзервација порушеног бедема код данашње Летње позорнице и Водене капије

1960.-1962. Основан Фонд за заштиту и одржавање историјских споменика Тврђаве; основан Одбор за чување, уређење и одржавање споменика културе Тврђаве у Нишу, од стране НОО Ниш; израђен Пројекат за конзервацију и рестаурацију споменика у Тврђави (арх.Момчило Митровић); извршена делимична конзервација северног зида Стамбол капије; конзервација западног зида-бедема и венца(према зеленој пијаци);

1965. Тврђава са свим грађевинским објектима додељена на управљање Народном музеју у Нишу

1968. покренута иницијатива за изградњу додатних објеката за потребе зелене пијаве «Тврђава»; рушење турских стамбених објеката из Арсенала; уређење

Летње позорнице; радови на адаптацији ниша лево од Стамбол капије; покренута иницијатива за изградњу приступног пута према техничким факултетима и моста преко бедема; одобрена изградња тениских терена ТК Раднички од стране ЗЗСК Ниш; конзерваторско-рестаураторски радови на источним и западним бедемима-спољна платна; конзерваторско-ретсаураторски радови на Стамбол капији

1969. покренута иницијатива за изградњу ауто-сервиса (данашњи «Нишауто»)

1970. радови на спортским теренима(рукометни терен са трибинама) у западном делу рова Тврђаве(осветљење)

1971. конзерваторско-рестаураторски радови на Арсеналу (арх.Милорад Војиновић, арх.Момчило Митровић); превентивна заштита и конзервација бедема између Београдске и Стамбол капије

1972. конзерваторско-рестаураторски радови на Бали-беговој џамији(арх.Даница Јанић), нишама 1 до 6-казамати и Амаму; стазе, урбани мобилијар и осветљење унутар тврђаве;

1973. радови на адаптацији Зграде атељеа; изградња фискултурне сале код ОШ Вук Караџић и делова Аутобуске станице

1974.наставак конзерваторско-рестаураторских радова на нишама-казаматима од 1 до 6(арх.Даница Јанић), Амаму и Бали-беговој џамији; изградња полигона за обуку возача;

1975. изградња Аутобуске станице; наставак конзерваторско-рестаураторских радова на нишама-казаматима од 1 до 6(арх.Даница Јанић), израда шетних стаза у унутрашњости Тврђаве

1985. конзерваторско-рестаураторски радови на западном бастиону поред Јагодинмалске капије; израда стаза и ограда на истом сектору; фазе за нише од 1 до 6 и Хамам

1987. конзерваторско-рестаураторски радови на античким објектима у Тврђави («античка улица»)

1988. конзерваторско-рестаураторски радови на античким објектима у Тврђави и «Палати са октогоном» на Градском пољу

1989. конзерваторско-рестаураторски радови на Београдској капији, барутанама и нишама-казаматима од 7 до 12, као и на простору изнад њих и нишама у Асеналу; конзерваторско-рестаураторски радови на античким објектима(објекат под сводовима); адаптација ниша у Стамбол капији;

1990. санациони радови на деловима северног бедема

1991. конзерваторско-рестаураторски радови на северном бедему

1993. ревитализација ниша-казамата од 7 до 12; конзерваторско-рестаураторски радови на Споменику посвећеном Краљу Милану

1994. изградња «Занатког центра» испред Београдске капије

1995. конзерваторско-рестаураторски радови на «термама» код Београдске капије; извршена је реконструкција зелене пијаце «Тврђава»; радови на реконструкцији «топарница» изнад ниша(од 7 до 12) и изградњи магацинског простора ; радови на уређењу «југозападног платоа»-између Стамбол и Београдске капије; ревитализација и доградња Хамама; санација оградног зида Пашиних конака

1996. конзерваторско-рестаураторски радови на «термама» код Београдске капије;

1998. радови на санацији делова Београдске капије-вратнице

1999. радови на санацији дела бедема изнад Београдске капије

2002. конзерваторско-рестаураторски радови на «термама» код Београдске капије; изграђена «Капела» испред тврђаве

2006. конзерваторско-рестаураторски радови на Згради историјског архива

2010.-2011. санациони и конзерваторско-рестаураторски радови на бедемима и оградним зидовима Пашиних конака

2012-13. обнова дела Палате са октогоном, постављање информативне табле

2016. обнова спомен-костурнице у рову Нишке тврђаве

2017. обнова терена и свлачионица у рову тврђаве и уређење простора Летње позорнице

Обрадила,

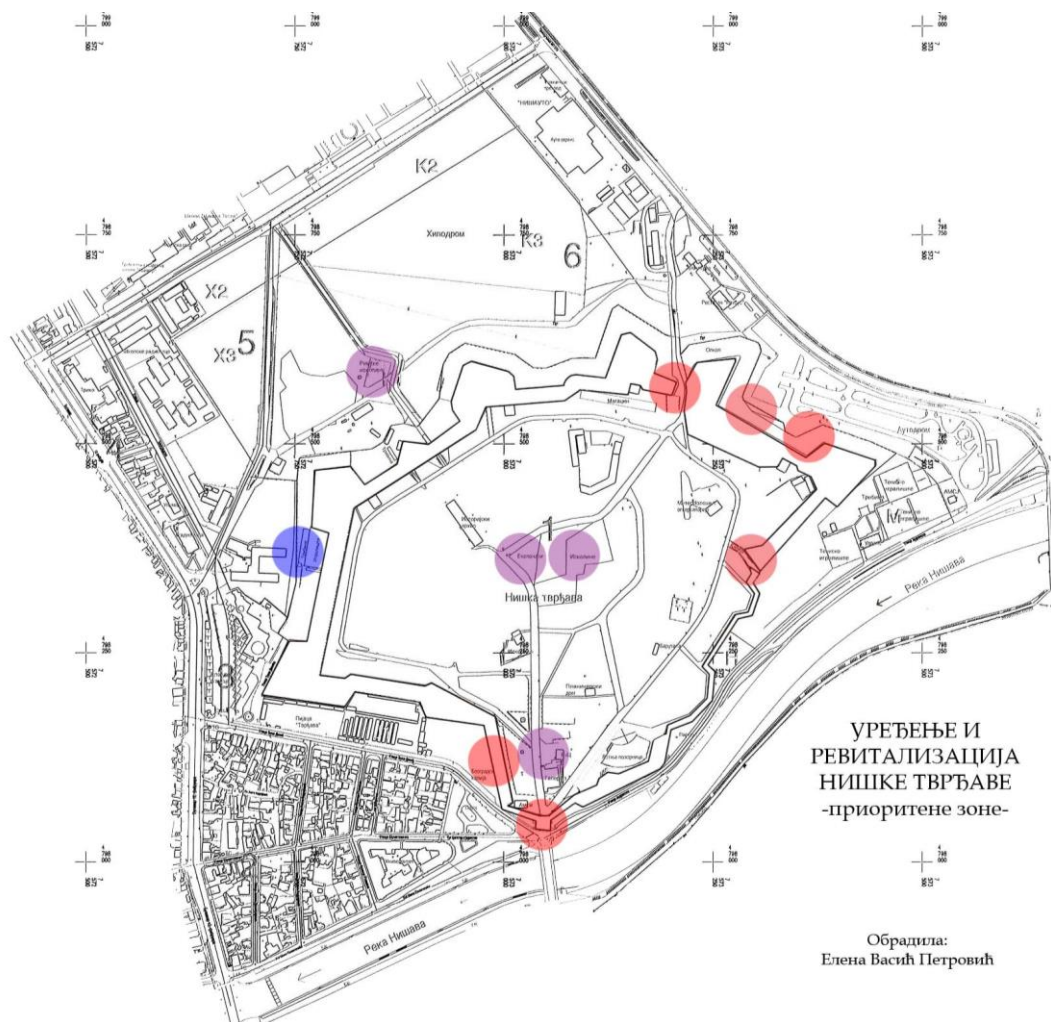
Елена Васић Петровић

3. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРОЈЕКТА

Приоритет код разматрања уређења предметног подручја, јесте непокретно културно добро Нишка тврђава, са свим елементима фортификације и свим постојећим објектима који имају културно-историјски значај, али се такође мора имати у виду и чињеница да највећи део овог подручја није археолошки истражен и да су културни слојеви тврђаве и њеног непосредног окружења од непроцењиве вредности за науку и културу. У том смислу, поред систематских археолошких истраживања и било која друга инервенција на простору захвата, која подразумева откоп земље као део неке грађевинске активности, било да се ради о конзерваторско-рестаураторским радовима, постављању инфраструктуре или радова на уређењу партера и презентације постојећих објеката, подразумева и обавезне археолошко-истраживачке радове или по потреби само археолошки надзор.

Циљеви уређења Нишке тврђаве и њеног непосредног окружења јесу афирмација и унапређење непокретног културног добра и максимално искоришћење његових потенцијала, адекватна презентација постојећих непокретних археолошких налаза, адаптација постојећих објеката за савремену намену (уметност, култура, наука), уклањање неадекватних садржаја и објеката који су имали привремене дозволе, уређење парковских површина и спортско-рекреационих зона, обогаћивање садржаја у оквиру парковских површина, зонирање у смислу јасно дефинисаних моућности за коришћење појединих простора (концерти, фестивали, изложбе...), расчишћавање простора око бедема Тврђаве у циљу потпуне реорганизације-формирање прилаза, тргова, паркинга, дефинисање комуникација, партерног уређења, мобилијара и осветљења (посебна пажња поклоњена је историјским објектима, археолошким налазима и елементима фортификација-капије, бедеми...), постављање туристичке сигнализације и „инфо-табли“ и потпуну туристичку активацију.

Намена јавних површина и простора опредељена је искључиво у свхе **културних, научних, образовних, туристичких и спортско-рекреативних садржаја.**

Приоритетним задацима сматрају се следеће активности:

- **функционална реорганизација читавог простора**
- **масимална искоришћеност капацитета**
- **повећана безбедност за кориснике затворених и отворених простора**
- **ослобађање приступних површина у сврху оставаривања боље комуникације просторних целина у оквиру бедема и ван њих**
- **редефинисање изгледа «Главног улазног платоа»**
- **ослобађање «Централног платоа» у оквиру бедема за наставак истраживања и презентацију античког наслеђа**
- **археолошко-истраживачки и конзерваторско-рестаураторски радови на бедемима заједно са свим припадајућим елементима (ескарпе, ров, контраескарпе, потерни пролази и капије, косе рампе, грудобрани, осматрачнице...)**
- **конзерваторско-рестаураторски радови на улазним капијама и археолошко-истараживачки радови на простору који оне захватају у циљу нивелације терена и прикупљања података за конзерваторско-рестаураторске радове; стављање у функцију улазних капија**

- **ревитализација свих постојећих објеката који се налазе у оквиру бедема уз адекватан конзерваторско рестаураторски приступ и опредељивање за неку од савремених функција**
- **активирање ровова Тврђаве као главне спортско-рекреативне зоне**

Обрадила,

Елена Васић Петровић

4. ТЕХНИЧКИ ОПИС

УВОД

На основу услова о техничким мерама заштите Републичког завода за заштиту споменика културе, а на захтев наручиоца (ЈП Дирекција за изградњу Града Ниша), у току 2011. године израђен је **Идејно програмско решење обнове Нишке тврђаве са предлогом за уређења и ревитализацију** (у даљем тексту **«Пројекат»**)². Пројекат је урађен у складу са свим важећим законима, прописима и стандардима, а треба пре свега да послужи за усклађивање, измене и допуне актуелних просторно-планских докумената и да иницира израду нових. Урбанистичка решења, анализе и текстови, преузети су из предметног Пројекта који је био орочен на период 2011-2021 и прилагођени су реалном стању, како би се кроз ову студију припремио стратешки документ од значаја за следећи десетогодишњи период. Радови који су у међувремену изведени на основу Пројекта и друге пројектно-техничке документације, коју је израдио Завод, евидентирани су, а прилози су ажурирани. Студији су придодати нови прилози израђени у сарадњи са надлежним градским службама.

ЛОКАЦИЈА

Предметно подручје Пројекта обухвата Нишку тврђаву и њену непосредну околину на површини од приближно **57 ха** и у потпуности припада **зони заштите овог споменика културе који има категорију «великог значаја»**.

Границе предметног подручја су: река Нишава, улица Ђуке Динића, булевар 12. фебруар, Београдска улица, улица Александра Медведева и булевар Николе Тесле.

У постојећем Регулационом плану комплекса «Тврђава» у Нишу то су целине 1, 3 и 6 («Карта организације просторних целина»).

Према пројектном задатку инвеститора предметно подручје *Пројекта* подељено је на следеће **карактеристичне просторне целине**:

А - простор Нишке тврђаве који се налази у оквиру бедема-парковска површина

² Бр. 212/2 од 27.2.2012.

A1 - простор који захватају чине сачувани ровови Нишке тврђаве са припадајућим елементима фортификације

Б - слободни простор „Градског поља“

В1 - изграђене површине на којима се налазе: основна школа „Вук Караџић“, Главна аутобуска станица и зелена пијаца „Тврђава“

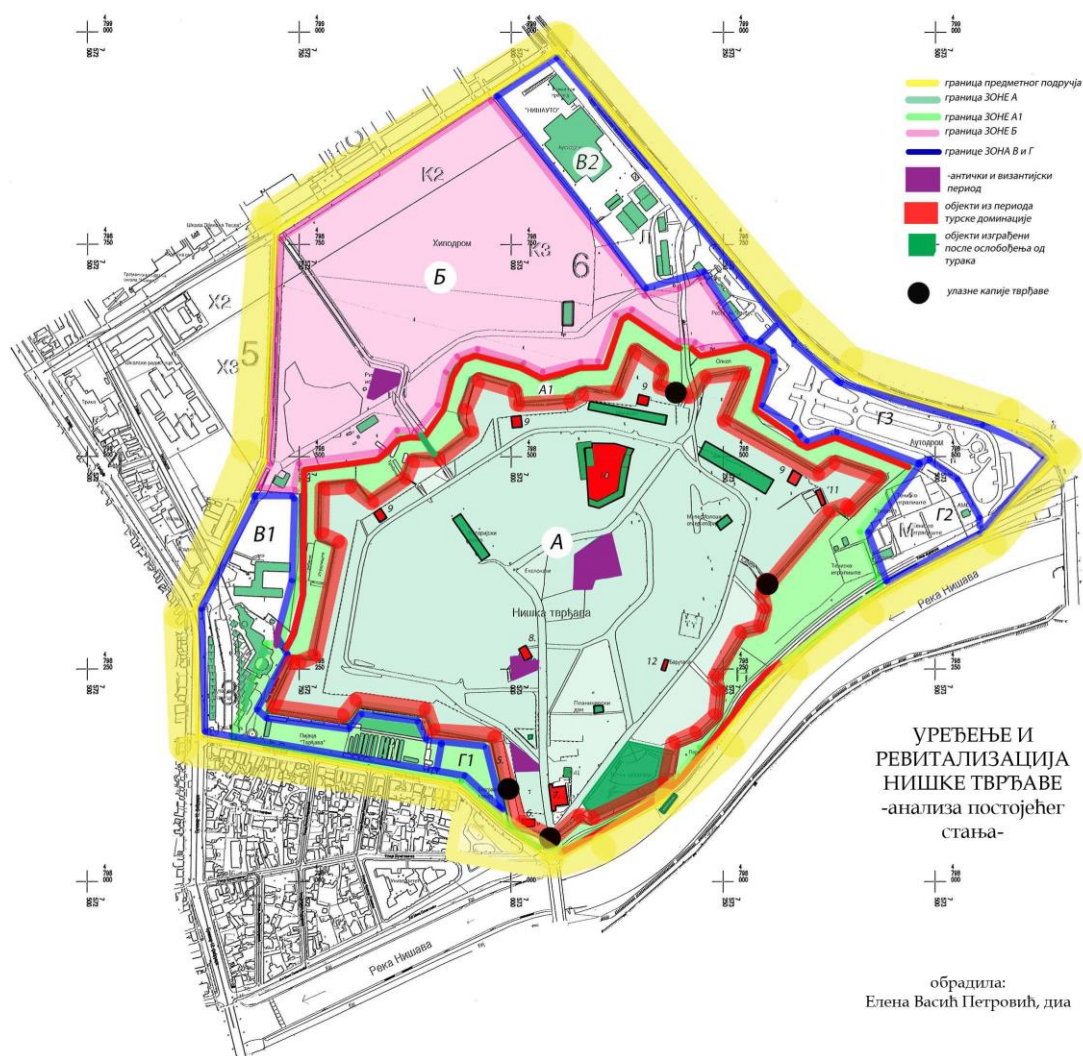
В2 – изграђене површине које се граниче са булеваром Николе Тесле

Г1 – простор на коме се налази „Цветна пијаца“

Г2 – простор на коме се налази комплекс ТК „Раднички“

Г3 - полигон за обуку возача

АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „А“ је парковска површина ограничена бедемима Нишке тврђаве.

Овом целином доминирају делимично или потпуно неуређене зелене површине, бедемски појас и углавном слободностојећи објекти из различитих фаза изградње и експлоатације Тврђаве.

Појас бедема који има неправилну полигоналну шему представља континуирану масивну зидану структуру са два прекида на порушеним капијама („Видин“ и „Јагодинмалска“) и недостајућим делом на простору где се налази „Летња позорница“.

Денивелација простора креће се од најнижег нивоа код „главног улазног платоа“ између Стамбол и Београдске капије, преко „централног платоа“, до највишег-нивоа шетних стаза бедема.

Највећи број објеката сконцентрисан је око „Главног улазног платоа“ („Арсенал“, бедемске нише-казамати, „Хамам“, остаци „Терми“, „Летња позорница“) и уз унутрашњу страну северних бедема («Барутане», „Складиште Градине“, «Зграда ателеа Уметничке школе» и „Апсана“). На „Централном платоу“ налазе се „Бали-бегова цамија“, «Зграда историјског архива», Комплекс „Пашини конаци“, Зграда метеоролошке станице, „Планинарски дом“, споменици Милану Обреновићу и Јелени Димитријевић, као и део истражених и делимично презентованих непокретних налаза из периода антике и Византије и „лапидаријум“.

Главне хоризонталне комуникације у простору остварене су преко асфалтираних стаза, које на појединим местима имају ширину колских саобраћајница. Остале комуникације обрађене су гранитном коцкама или тзв. „турском калдрмом“. Улазни плато и простор „Летње позорнице“ поплочани су каменом. Простор „шетних стаза“ бедема обрађен је каменом само на потезу изнад „Београдске“ капије и дванаест бедемских ниша које се налазе лево и десно од ње, као и изнад „Стамбол“ капије и на сегменту бедема који спаја ове две целине.

Опште стање бедема Нишке тврђаве са свим припадајућим фортификационим елементима, улазним и потерним капијама процењено је као веома лоше, а на појединим местима и катастрофално. Објекти који су функционално припадали фортификацији из XVIII века такође су у јако лошем стању (осим „Арсенала“). „Бали-бегова цамија“ због недостатка одржавања, такође је у опасности од прогресивног напредовања оштећења и деградације, као и „Апсана“ и простор „Летње позорнице“.

«Зграда историјског архива» обновљена је у последњих десет година, а Зграда метеоролошке станице подигнута је као потпуно нов монтажни објекат, такође у овом периоду. Комплекс „Пашиних конака“ је у релативно добром стању, као и објекат у коме је смештен „Планинарски дом“.

Сви побројани објекти немају савремену функцију, а неки од оних који је имају потребно је да је промене, јер очигледно она није адекватна.

Стање археолошких непокретних налаза-делови објеката из периода антике и Византије такође је веома забрињавајуће, јер осим „Терми“ које су конзервиране пре неколико година, остали објекти су у различитим стадијумима распадања или доведени до потпуне непрепознатљивости.

Као својеврстан проблем, који захтева што скорију озбиљну инервенцију намеће се и „Лапидаријум“. Сви експонати, има их укупно 45, налазе се у јако лошем стању и морају се хитно конзервирати и адекватно презентовати.

Хоризонталне комуникације постоје и функционишу солидно, али нису све у добром стању. Материјализоване су тако да као завршну облогу имају асфалт или камен (гранитна коцка, «турска калдрма», плоче пешчара правилних и неправилних форми).

Високо зеленило је претежно из периода формирања парка после Другог светског рата, а травнате површине нису уређене.

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ „А1“ чине сачувани ровови Нишке тврђаве (северна, северозападна и североисточна страна) са припадајућим елементима фортификације, који у историјском и архитектонском смислу представљају нераздвојиву целину за просторном целином „А“, као део средњовековне бастионе тврђаве.

Траса рова изнивелисана је у три фазе од запада према истоку кота терена се смањује у две каскаде за висину од по 1м.

Ова целина представља претежно неуређену зелену површину, један њен део-најисточнији организован је као паркинг простор, док се од њега према северу простиру спортски терени, који се као и паркинг не одржавају редовно и веома се ретко користе. Источни улаз у ровове блокиран је садржајима ТК „Раднички“.

Источно од комуникације према целини Б налази се „Спомен-костурница“ прислоњена на ескарпу бастиона Б6 са делимично уређеним простором у рову.

Ескарпа има три потерна пролаза, који из рова косом рампом кроз бедем воде у унутрашњост тврђаве, као и три импровизована пролаза који су или међусобно повезани на нивоу доње коте рова или су повезани са потерним пролазима. Контраескарпе у истом нивоу поседују неколико отвора мањих димензија који су зазидани, а у дубину насипа пружају се максимално до 1м. На контра ескарпи такође су сачуване и три рампе, којима се остварује директна комуникација са целинама Б и В1.

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ „Б“ чине слободне површине градског „Градског поља“. Овај део представља правилно обликовану, претежно неуређену зелену површину. Главна комуникација води из целине А преко целине А1 према садржајима који се налазе са друге стране Београдске улице (технички факултети и школе) и представља најјачу пешачку комуникацију унутар целине. Јужни део ове комуникације заобилази најзначајнији објект на овом простору, а то је такозвана „Палата са октогоном“. Она није до краја истражена, превентивно је конзервирана и представља један од приоритета за даљу рестурацију и презентацију. Неартикулисана пешачка комуникација прати форму контраескарпе и пружа се у правцу исток-запад. Западни део слободног простора у последње време неплански је запоседнут као импровизовани паркинг простор за аутобусе. Овде се налази још неколико напуштених и лоше неодржаваних објеката.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В1 изграђена је готово у потпуности објектима који су лоцирани уз југозападну и западну страну бедема и из којих се састоје Главна аутобуска станица и зелена пијаца „Тврђава“. У времену њихове изградње агресивним приступом заузет је простор који је физички припадао турској тврђави, односно њеним рововима, али је истовремено

уништено и много старијих културних слојева из периода средњег века и касне антике. Потпуно случајно део бедема византијског утврђења сачуван је јер чинио ободни део парцеле на којој је изграђена станица.

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ В2 чине објекти на булевару Николе Тесле. Овде се налази низ објеката подигнутих неплански, који својим садржајима и положајем угрожавају културно добро. Они су лоцирани и уз приступни пут према Видин капији.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г1 испуњена је објектима привремене намене који чине „Цветну пијацу“. Овде поред померљивих тезги, постоје и објекти чврсте градње. Од настанка пијаце до данас неконтролисана експлоатација овог простора довела је до потпуно хаотичне ситуације која се не може ни по ком основу сматрати прописном. Посебан проблем представља то што је пијаца постављена испред Београдске капије чиме је онемогућено не само њено визуелно сагледавање, већ и њена основна функција.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г2 обухвата објекте тениског клуба „Раднички“. Овде се поред управне зграде и самих терена за тенис налази и неколико неплански подигнутих објеката. Садржаји ове целине блокирају улазе у зону А преко Јагодинмалске капије и у источни део тврђавског рова.

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ Г3 чини благо нагнути плато на коме се налази полигон за обуку возача и неколико монтажних објеката. Овде је такође у току експлоатације придодат низ непримерених импровизованих садржаја.

ПРОСТОРНО-ФУНКЦИОНАЛНИ КОНЦЕПТ

Нишка тврђава и њено непосредно окружење представљају веома комплексан простор сачињен из неколико целина чију заједничку црту чини постојање веома богатог културног наслојавања и сложена урбана композиција простора различитих намена и функција, међусобно испрлетаних и повезаних, али истовремено и сукобљених на истим релацијама, што производи хаос у појединим деловима и потпуну међусобну негацију наслеђа и урбаних елемената на једној и фаворизовање импровизованих објеката, непримерених садржаја и неадекватних комуникација на другој страни.

Проблеми:

- 1. Недостатак континуираног изучавања и одржавања материјалног културног наслеђа**
- 2. Недостатак одговорности и организованости у управљању градским добрима и урбанистичком планирању**

3. Неадекватна експлоатација целокупног простора и недостатак ангажованости потенцијала

Основне концептуалне поставке:

- 1. Нишка тврђава и њено непосредно окружење представљају централну градску зону чије многобројне потенцијале треба максимално искористити**
- 2. Сви делови предметног подручја треба да буду међусобно повезани и да својом организациом и садржајима упућују једни на друге и међусобно се функционално употпуњују**
- 3. Сви сувишни и непримерени садржаји и објекти, као и они бесправно подигнути, који на било који начин угрожавају материјално културно наслеђе и просторни склад морају се уклонити**
- 4. Намена површина и објеката треба да задовољи реалне потребе већ постојећих корисника и да привуче нове, свих старосних и друштвених структура**
- 5. Планирани садржаји треба да обезбеде већи квалитет живота заједно са приоритетним очувањем аутентичности вишеслојног наслеђа**
- 6. Сви историјски објекти морају се сачувати и треба да имају адекватну савремену намену како би се обезбедила њихова самоодрживост**
- 7. Сви нови садржаји треба да буду компатибилни са постојећим историјским амбијентом и његовим значајем**

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А

Задржава своју основну намену парковске површине. С обзиром на то да у оквиру овог простора, као и на простору који захвата потез у ширини од 50 метара од спољашње ескарпе бедема, није дозвољена изградња било каквих нових објеката (осим у функцији заштите и презентације непокретних културних добара) постојећи објекти добили су нове намене уз предходно извођење неопходних конзерваторско-рестаураторских и других архитектонско-грађевинских радова. Постојећи објекти се не руше, већ се адаптирају и реконструишу.

Извршено је зонирање према реалним потребама за оптималну експлоатацију свих делова, редефинисане су хоризонталне комуникације и зелене површине, а читав простор је опремљен адекватним мобилијаром, туристичком синализацијом и новим садржајима, посебна пажња посвећена је и озелењавању.

Задржане су готово све постојеће комуникације уз благу модификацију форми и местимичну модификацију материјализације. Предвиђено је да се задрже скоро све трасе постојећих стаза уз мање корекције како би се одговорило потребама новог концепта просторне организације. Два главна разлога за то су: неистраженост највећег дела простора Тврђаве и економичност.

Централни простор обухваћен најужим обручем комуникација представља простор на коме су откривени

делови „Наисуса“ и у овој поставци он остаје подређен управо том сегменту наслеђа, његовом истраживању и презентацији. Овде се предвиђа и постављање реплике «Статуе Константина Великог» у природној величини на месту садашњег «лапидаријума».

Такође, на постојеће комуникације су додата проширења у виду малих платоа који треба да омоуће визуелно сагледавање објеката на централном платоу, лакши приступ и омогућавање значајније позицију у простору. Следећи шири обруч обухвата велике зелене целине, које садрже мали број објеката, око којих су опет формирани платои и којима су омогућене комуникације са главним стазама.

Ова два „обруча“ омогућавају колски прилаз свим деловима ове просторне целине и свим објектима што олакшава њихово сервисирање и доступност у случају пожара или других хитних ситуација.

Сви платои и тргови опремљени су мобилијаром и чесмама са пијаћом водом.

Трећу концентричну зону чине сами бедеми са истуреним бастионима и проширењима. Овај простор је у партеру третиран најблаже, из простог разлога што представља својеврсну „тампон зону“ у складу са својом оригиналном сврхом. Осим делова који су већ третиран раније, тако што је бедемска шетна стаза у потпуности избетонирана и поплочана каменом, сада су на посебан начин обрађени бастион БА6 заједно са својим непосредним окружењем предвиђен је за реконструкцију аутентичне војне одбрамбене поставке, док је простор између бастиона БА3 и БА4 предвиђен за изложбени простор на отвореном и функционално је повезан са „Зградом атељеа“. Читав појас повезан је у целину и на делу код Летње позорнице, где је до сада био присутан комуникациони прекид и то интерполацијом велике мултифункционалне сале у постојећу структуру.

У просторну целину А приступа се преко четири главне капије. Две постојеће (Стамболи и Београдска) су искључиво пешачке, Јагодинмалска, која се отвара и адаптира у капију за колски саобраћај, а Видин капија, на којој се ради реконструкција је у основи пешачка, али се у посебним случајевима може користити и као колска. Такође, у ову целину се може приступити директном комуникацијом кроз северне бедеме, преко потерних пролаза из ПЦ А1.

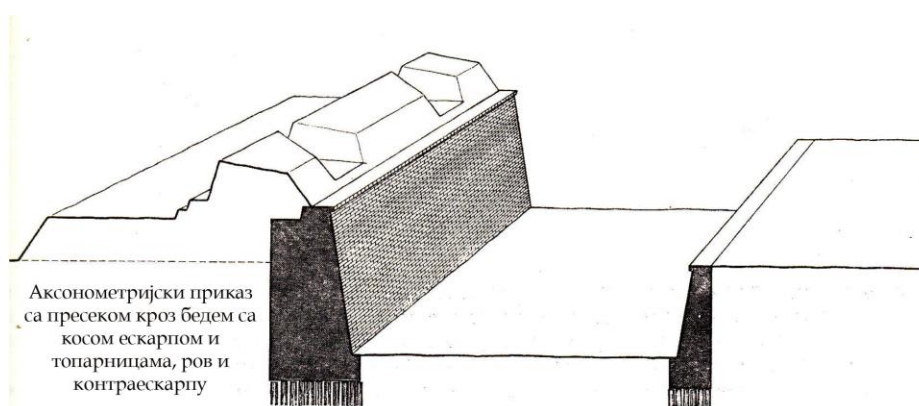
Као изузетна вредност ове просторне целине А препознат је и специфични природни амбијент кога сачињава углавном високо листопадно растиње што доприноси постојању микроклиме која је знатно квалитетнија у односу на климатске карактеристике околног градског урбанизованог простора. Предложена просторно-функционална организација имала је као императив поменуте карактеристике предметног подручја, па су с тим у вези понуђена решења подређена и овим квалитетима локације. У складу са тим врши се замена старог и болесног дрвећа и врши планска садња новог. Мање травнате површине се уређују, док се велике додатно озелењавају ниским и жбунастим растињем.

Карактеристичне подцелине су:

А-а Бедеми са свим припадајућим фортификационим елементима, улазним и потерним капијама. Предвиђају се конзерваторско-рестаураторски радови на свим улазним капијама (I-, „Стамбол“, III -, „Видин“, II -, „Јагодинмалске“ и IV - „Београдска“), њихово стављање у функцију, као и оспособљавање њихових затворених простора за савремену намену. Врши се реконструкција делова бедема (северна страна, део западне и источне стране) тако да они добију своју

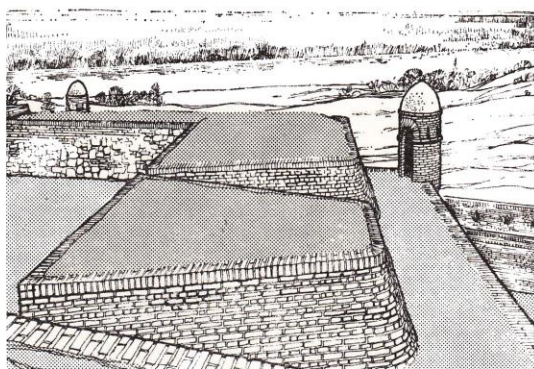
аутентичну форму, али и адекватну заштитну зону према рововима, као и свих читљивих и функционално неопходних припадајућих елемената бедемских зидова и ровова (рампе и потерне капије). Велике зелене површине обogaћене су пешачким комуникацијама и адекватним садржајима урбаног мобилијара. Они представљају добре видиковце и просторе одличне за одмор и шетњу. Део бедема код бастиона БА6, као и сам бастион заједно са *Барутаном Б4 („Музеј барута и средњовековног оружја“)* и топовском рампом презентован је као аутентична поставка фортификационог система из времена настанка Тврђаве.

Т1 „Главни улазни плато“ испред Београдске и Стамбол капије (унутар тврђаве) са „Арсеналом“ (А), „Хамамом“ (Х), „Термама“ (ТО), делом „византијског бедема“ (ВБ1) и санитарним блоком иза „Арсенала“ проширен је у највећој мери према северу и заокружен као целина спуштањем нивоа постојеће комуникације на оригинални ниво на коме се налазе објекти из окружења. Овим потезом поред већ поменутих предности, омогућава се завршетак ископавања на „термама“ и „византијском беду“ као и њихова адекватна презентација, али и боље коришћење простора „Арсенала“. Уједно се добија још један затворен простор (потерни пролаз са капијом код „Стамбол капије“) који може добити комерцијалну намену и отвара боља могућност за сагледавање и коришћење улазних капија.

-Елементи турских бастионих тврђава из XVIII века-

АНАЛОГИЈА СА БЕОГРАДСКОМ ТВРЂАВОМ

T2 „Мали терасасти плато“ са спомеником Милану Обреновићу(C1) задржава основну поставку уз промену трасе хоризонталне комуникације (опционо овај споменик се може изместити на „Главни улазни плато“ (позиција новопроектване фонтане) у случају да значај евентуалних археолошких налаза на предметној локацији то захтева. Овде припадају и уређена површина са спомеником Јелени Димитријевић(C2) и остацима зидова турских објеката.

T7 „Централни плато“ са Планинарским домом(ПД), Бали-беговом џамијом(ББ), „византијском улицом“(ВУ), „Комплексом Пашиних конака“(ПК), „Лapidаријумом“(ЛА), „Објектом под сводовима“(ОС), „Античком улицом и базиликом“(АУ), «Зградом историјског архива»(ИА)-будући музеј, Барутаном (Б5)-„ковачницом“и Зградом метеоролошке станице(МС).

A-д „Ободни део уз северне бееме“ са барутанама Б1, Б2, Б3 и Б4, комплексом Апсане(А), Зградом стоваришта „Градине“(Г) и зградом у којој су се налазили атељеи „Школе за примењену уметност“(УА)

T8 „Манифестациони плато“ са великим поплочаним тргом T11

T9, T10 су саставни делови источног платоа и намењени су деци («дечије игралиште», «дечији научни парк» и «дечији истраживачки центар»).

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А1

Простор који захватају ровови Тврђаве и горе наведена парковска површина организовани су тако да функционишу јединствено. Намена овог простора јесте-спорт и рекреација, у том смислу предвидеђени су спортски терени и њихови пратећи садржаји.

Простор ровова повезан је са остатком Тврђаве преко 3 потерна пролаза и 3 потерне капије, као и преко техничког прилаза из улице Ђуке Динић, и косих рампи према „Градском пољу“. Техничким прилазом из улице Ђуке Динић и пешачком стазом остварена је веза између парка пројектованог на простору некадашње аутобуске станице и ровова.

Пре било којих радова на ревитализацији простора унутар ровова нужно је спровести конзерваторску кампању којом ће се заштитити најугроженији елементи Тврђаве и створити услови за њено безбедно коришћење. Као приоритетни намећу се конзерваторско-рестаураторски радови на контраескарама рова (КЕ 1-32) и конзерваторско-рестаураторски радови на остацима византијског бедема (ВБ2).

Пешачке комуникације пројектоване су целом дужином ровова. Стазе су у свом највећем делу просторно обликоване на начин који омогућава дужу и краћу шетњу поменутиим потезом. Као и у зонама В1 и Г1, њиховим меандрирањем формиране су калдрмом поплочане «нише» за релаксацију опремљене урбаним мобилијаром (клубама и корпама за смеће).

У западном делу ровова предвиђена је реконструкција постојећих и реализација нових вишенамених терена за екипне спортове, одбојку, мали фудбал и рукомет. Постојеће трибине нужно је реконструисати и опремити у складу са савременим прописима. Северозападни потез намењен је кошаркашким

теренима, вежбалишту на отвореном са одговарајућим бројем фитнес справа и одбојкашким теренима. Североисточни потез намењен је теренима за одбојку на песку са пропратним трибинама и полигоном за стрељаштво који је на одговарајући начин безбедоносно преграђен. Комуникација између спортских терена и осталих садржаја унутар ровова може се остварити увођењем пешачких стаза које су у финалној обради материјализоване на начин који им додаје и функцију трим стаза.

Испред Спомен костунице, «Капије смрти» и свих потерних капија формиран су пијететни и прилазни платои.

Пројектом се предвиђа постављање расвете и озелењавање целе површине ровова ниским зеленилом, травом и жбуњем, како би се омогућио визуелни приступ бедемским платнима³.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Б

Остаје зелена површина која је адекватно зонирана и уређена и да има директну комуникацију са целинама А и А1. Јужна зона је подређена презентацији „Палате са октагоном“, остатак простора искоришћен је за формирање пешачких и бициклических стаза. Инеревенције у простору су сведене на минимум због важности овог простора у смислу будућих археолошких истраживања.

ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ В1 и Г1

Зарад формирања приступног платоа испред Београдске капије, а у циљу њене просторне и функционалне валоризације, неопходно је у потпуности уклонити све објекте намењене «Цветној пијаци», уз очување дела зеленила које по својим карактеристикама одговара новој концепцији.

Партерно уређење ове површине подразумева формирање отвореног простора испред саме капије, чија финална материјализација омогућава удобно кретање корисницима, а у исто време концептуално доприноси формирању слике повезаних целина јер асоцира на партерну материјализацију унутар саме Тврђаве.

У том духу, предлаже се поплочање «гранитном коцком» уз формирање

³ У току 2017. године спроведени су делимично радови на уређењу овог простора. Нажалост простор није у употреби, а у међувремену је препуштен пропадању, тако да је велики део уложеног изгубљен, јер је вандалским уништавањем, чак дошло и до паљења објекта свлачионица, док су сруги делови претпрели такође знатна оштећења.

радијалних форми испред саме капије чиме се амбијентално наглашава њена аутономија у простору. Како би се корисни простор остатка платоа опремио у духу савременог доба, предлаже се његово пресвлачење асфалтом са завршним слојем у одговарајућој боји и опремањем урбаним мобилијаром.

Плато испред Београдске капије представљао би својеврстан улаз у парковску површину која се урбанистички надовезује на површину садашње цветне пијаце, а налази се на простору надкривене тржнице. Како би се постигла целовитост овог простора неопходно је уклонити непримерене објекте ЈП«Тржница» и све монтажне надкривне конструкције и тезге. Улази у новопроектовани парк, као и правци кретања унутар њега били би одређени пружањем активних саобраћајница, улице Анете Андрејевић, Франца Розмана, Добричке и Ђуке Динића и потребама корисника да приступе пролазу кроз бедем на његовој југозападној страни, као и «ромском светилишту» чија је позиција одређена легендом из 18.века. Приликом партерног уређења пешачких стаза нужно је применити исти принцип као код платоа испред Београдске капије. Хијерархију пешачких стаза могуће је нагласити како променама облика и праваца пружања, тако и коришћењем различитих нијанси у завршним облогама од асфалта. Нише за седење формиране су уз саме стазе и поплочане гранитном коцком у истом слогу у ком су поплочане стазе унутар Тврђаве.

На најширем простору разматраног потеза могуће је формирати вишенаменски плато чија би површина могла да се користи за одржавање различитих културних манифестација, као и за окупљање корисника.

Осим формирања дискретне тампон зоне зеленила средње висине уз улицу Ђуке Динића, цео простор био би озелењен травнатим површинама. Овакав концепт ослобађања простора од зиданих и монтажних објеката и озелењавања претежно ниским зеленилом омогућиће растеређивање простора око бедема и омогућиће њихову визуелну перцепцију и потпуну амбијенталну ревитализацију.

Овом простору придодата је и зелена површина на Универзитетском тргу, уз корекцију саобраћајних токова како би се створили услови за адекватније коришћење и функционисање читавог простора у складу са наслеђеним историјским објектима и новопроектованим елементима уређења.

Површину садашње «Главне аутобуске станице», која такође припада просторној целини В1 неопходно је потпуно преобликовати како би се, у складу са тежњама потпуне ревитализације Нишке тврђаве, њени бедеми на одговарајући начин презентовали. Због тога, нужно је дислоцирати аутобуску станицу и све пропратне садржаје, уз демонтажу и уклањање свих станичних објеката. Овај простор, урбанистички повезан са парком на месту данашње отворене тржнице, могао би бити обогаћен спортско-рекреативним садржајима и паркингом од 50 паркинг места који би био намењен корисницима парка. Приступ парку био би могућ из улице Ђуке Динића која би, осим у делу приступа паркингу, била затворена за саобраћај и представљала технички прилаз рововима Тврђаве, као и из улице Београдске.

Правилним зонирањем површина, уз формирање тампон површине од зеленила средње висине уз обод парка и границе паркинга и калдрмисаних трака око «скејт полигона», његови садржаји, површина за одмор и

паркинг простора могли би бити обједињени у безбедну целину специфичне амбијенталне вредности. Спој равних површина шеталишних стаза и калдрисаних ниша за седење допринели би визуелном повезивању посматраног простора са целином којој припада.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В2

Нелегално подигнути објекти су уклоњени, ово се односи на оне који су лоцирани дуж прилазног пута према „Видин капији“. Простор је обogaћен зеленилом, а постојеће саобраћајнице су редефинисане у смислу боље функционалности.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г2

Основна намена је задржана, нелегално и непрописно изграђени објекти су уклоњени. Ослобођен је прилаз „Јагодинмалској капији“ и источном делу тврђавског рова. Део простора добија намену паркирања (38 паркинг места за аутомобиле). Конзервирана и адекватно презентована Јагодинмалска капија добија намену главне колске капије.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г3

Сви постојећи објекти су уклоњени. Северни део прераста у главни паркинг простор (232 паркинг места за аутомобиле и 7 за аутобусе), одакле ће преко „Видин капије“ бити омогућен приступ великом броју корисника, док јужни добија намену приступне површине-трга («Велики Јагодинмалски плато») са ниским зеленилом. Овај плато повезан је са «Базиликом са Мартиријумом»-спомеником културе од изузетног значаја преко пешачког надвожњака. Тампон зону зеленила постављена је према булевару Николе Тесле и уз комуникације према садржајима у источном делу тврђавског рова. Овај простор може бити веома интересантан у смислу археолошких истраживања, па су на њему избегнуте интервенције великих размера.

МАТЕРИЈАЛИЗАЦИЈА

Стазе, платои и тргови

Предвиђено је да се задрже скоро све трасе постојећих стаза у целини А, као и главна комуникација у целини Б уз мање корекције како би се одговорило потребама новог концепта просторне организације. Два главна разлога за то су: неистраженост највећег дела простора тврђаве и економичност. Остале целине уређене су према новом концепту.

На постојећој подлози уз преходно уклањање завршног слоја од асфалта и стабилизацију или на адекватној новопостављеној подлози врши се израда завршних слојева који се у основи могу поделити у две групе:

I облога од камена (правилне камене плоче пешчара, гранитна коцка-„калдрма“, камени облук различитих димензија-„турска калдрма“;

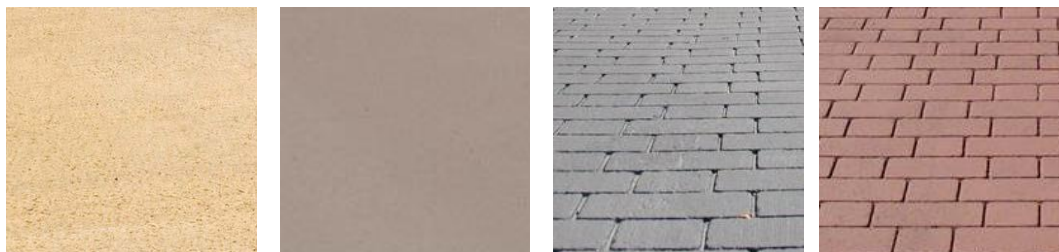
Користи се код обраде партерних површина тргова, око различитих постојећих објеката како би се дефинисала њихова важност, време настанка и повезаност и код мањих стаза.

Неопходно је да камен, који се користи за стазе и платое, поседује адекватне физичко-маханичке карактеристике, како би уграђени елементи поплочања били отпорни на хабање и све временске утицаје, као и да се адекватно уграде, што ће омогућити неограничену експлоатацију и продужен рок трајања.

II облога од асфалта (асфалт и декоративни асфалт, који може имати у завршном слоју различите боје).

Користи се за велике стазе, платое, паркинге и колске комуникације. Овај материјал је економичан и има адекватне карактеристике у смислу одржавања и трајности.

Мобилијар

Основни акценат стављен је на унифицирање ових елемената како би били препознатљиви управо за културни предео Нишке тврђаве. Комбинација са

природним (метал-дрво) примењена је код свих чиниоца урбаног мобилијара (клупе, канте за смеће, штитници за дрвеће, ограде...).

Објекти

На **постојећим објектима** изводе се конзерваторско-рестаураторски радови, санација и адаптација за савремену намену, уз поштовање конзерваторско-рестаураторских принципа, уз примену савремених материјала.

Изградња **нових објеката** предвиђена је у сврху презентације археолошких остатака покретних и непокретних и код реконструкције дела бедема на «Летњој позорници».

То су заштитна конструкција (8 и 9) над „Палатом са октогоном и мозаицима“ (ПО) и над новопројектованим „Лапидаријумом“ (ЛА) и савремена конструкција којом се повезују раздвојени сегменти бедема уништених у експлозији.

Код објеката (9) и (5) акценат је стављен на транспарентност и лакоћу, па је предложена комбинација челичне конструкције и стакла, док је конструкција (8) сасвим супротно, а у складу са наменом и својим положајем пројектована као дрвена, плитко фундирана на ослонцима од камених блокова, са покривачем од ћерамике.

Исти тип дрвене конструкције у виду отвореног трема (6) предвиђена је и у спољашњем делу Пашиних конака (ПК2), који би требало да употпуни функционално предвиђене садржаје («занатски центар») и обогати обликовно скромну архитектуру приземног дела овог комплекса окренутог према спољашњој страни.

Као део новог просторног концепта издвојен је још један објекат, а то је „Сат-кула“ (3) која је лоцирана на месту некадашње турске „сахат-куле“. Објекат је материјализован у савременом материјалу-челична конструкција, са јасном асоцијацијом на некадашњу кулу која је имала исту намену са сатом на врху. Простор у непосредној близини „Сат-куле“ ниском оградом и у партеру симболично је обележен као «спомен место» (4) на коме су вршена погубљења осуђеника.

Још један нови објекат постављен је уз Балибегову цамију, то је мали амфитеатар(7). Овде је на најбољи могући начин искоришћена блага депресија у терену која је последица археолошких истраживања на овом простору. Наиме након истраживачких радова терен је затрпан али није враћен на првобитну нивелету, па је ова ситуација искоришћена за формирање малог амфитеатра материјализованог у потпуности у камену (пешчару).

Међу новопројектованим објектима налази се и мост испред Видин капије (1). Његова финална форма и материјализација биће дефинисане након археолошко-истраживачких радова на овом простору и израде студије за реконструкцију капије.

Туристичка сигнализација

Инфо-табле и панои треба да буду унифицирани, али и прилагођени захтевима овог комплексног непокретног културног добра, уједно морају задовољавати и законске норме за изглед и садржај истих (обележавање непокретних културних добара).

Материјализоване су у комбинацији метала, дрвета и стакла⁴.

ЗЕЛЕНИЛО

Постојећи зелени фонд углавном је у лошем стању и захтева озбиљну планску замену.

Поједине зоне унутар целина А и А1 растеређене су од високог зеленила због тога што оно може негативно утицати на археолошке остатке под земљом, али и на постојеће видљиве објекте.

Зона бедема потпуно је ослобођена високог зеленила јер оно у великој мери утиче на њихову дестабилизацију.

⁴ Инфо-табле су постављене од стране ТОН-а, у експлоатацији су се показале као веома корисне и постојало је велико интересовање посетилаца за информације које пружају. Потребно је обновити постојеће табле, јер оне захтевају редовно одржавање, које је такође изостало у претходном периоду и унапредити туристичку сигнализацију новим садржајима искључиво са релевантним подацима. 3Д презентација, коју је у току 2020.године представио и промовисао ТОН (Шетња кроз тврђаву 19.века) не садржи релеванте податке, није урађена у сарадњи са познаваоцима прилика и истраживачима, па је као таква није адекватна за представљање културно-историјског наслеђа Града Ниша.

Високо зеленило остаје саставни део главних хоризоналних комуникација, платоа намењених деци и јужног дела централног платоа. Ван тврђавских бедема оно је предвиђено у свим граничним зонама, као «тампон-слој» и као визуелна блокада ка садржајима чије је измештање у овој фази било немогуће предвидети.

Читавим простором преовладава ниско зеленило и травнате површине, док су централне тачке, тргови и платои, обogaћени и цветним поврпинама.

ВОДЕНЕ ПОВРШИНЕ

Осим постојеће водене површине на «Главном улазном платоу» поред «Арсенала» предвиђена је и изградња једне фонтане на овом простору.

Велика фонтана пројектована је и на платоу код «Палате са октогоном».

Ови простори археолошки су истражени или је на њиховом месту већ провучена неопходна инфраструктура, па су као такви опредељени за овакву намену.

ОСВЕТЉЕЊЕ

Посебно место када се говори о презентацији, физичкој заштити и нормалном функционисању Нишке тврђаве и њеног окружења заузима осветљење.

Функционално осветљење треба да буде пројектовано тако да омогућава активацију свих делова предметног простора и њихово безбедно коришћење.

Декоративна расвета мора да потенцира најзначајније делове како самог утврђења, тако и све остале историјске објекте и новопројектоване садржаје.

ИНСТАЛАЦИОНИ СИСТЕМИ

На простору Нишке тврђаве и њеног непосредног окружења постоје мреже следећих инфраструктурних система

- водовод и канализација

- електричне инсталације
- ТТ каблови

Све просторне целине нису једнако третиране плановима за постављање нових траса. Сви објекти нису прикључени на постојеће трасе, па је потребно sukcesивно и синхронизовано са осталим радовима предвидети и радове на изградњи недостајуће инфраструктуре и прикључивању објеката на исту.

КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИ РАДОВИ И ОСТАЛЕ ГРАЂЕВИНСКО-АРХИТЕКТОНСКЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ НА ОБЈЕКТИМА И У ПРОСТОРУ

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А

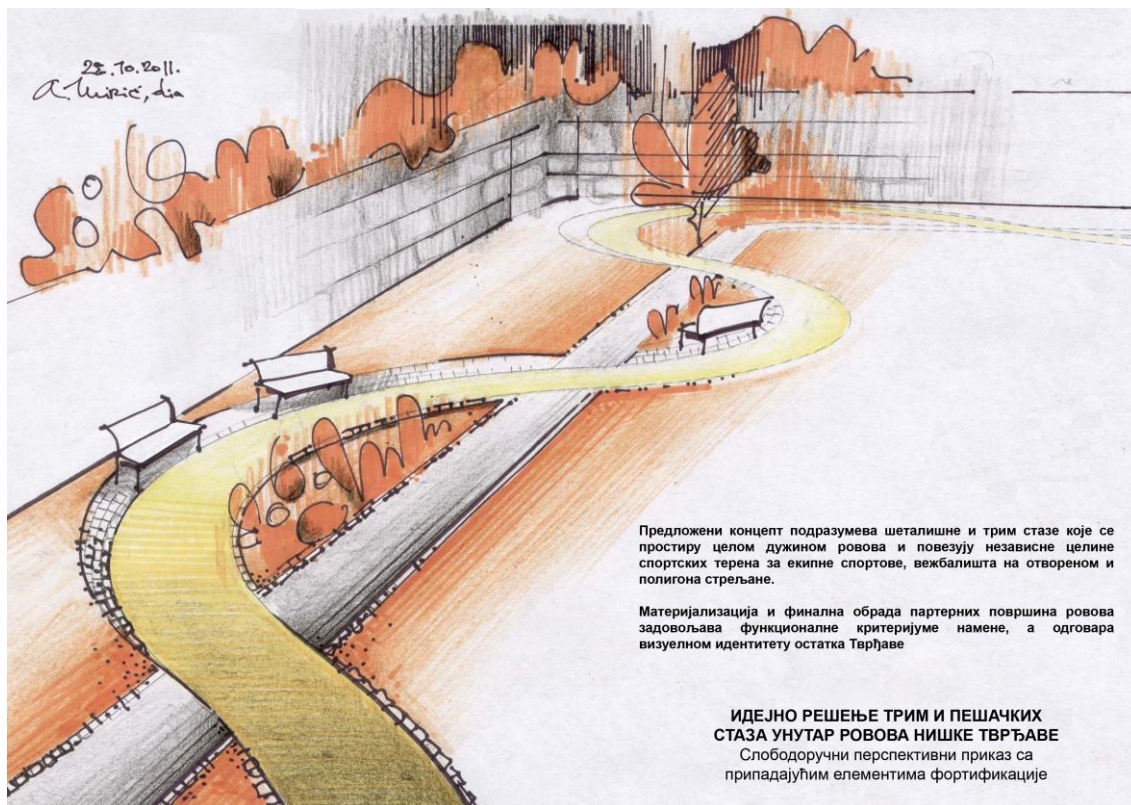
1. Уклањање неплански и бесправно подигнутих објеката и објеката које је немогуће реконструсати
2. Конзерваторско-рестаураторски радови на бедемима и свим припадајућим елементима фортификације
3. Конзерваторско-рестаураторски радови на котраескарпи рова и свим пропадајућим елементима фортификације
4. Конзерваторско-рестаураторски радови на Стамбол капији
5. Конзерваторско-рестаураторски радови на Јагодинмалској капији
6. Конзерваторско-рестаураторски радови на Видин капији
7. Конзерваторско-рестаураторски радови на барутанама Б1-Б4
8. Конзерваторско-рестаураторски радови на барутани Б5
9. Конзерваторско-рестаураторски радови на Арсеналу
10. Конзерваторско-рестаураторски радови на Хамаму
11. Конзерваторско-рестаураторски радови на Бали-беговој цамији
12. Конзерваторско-рестаураторски радови на археолошким објектима Главног улазног платоа (Византијски бедем, Терме...)
13. Конзерваторско-рестаураторски радови на бедемима и припадајућим затвореним просторима у оквиру Летње позорнице
14. Конзерваторско-рестаураторски радови на „Античкој улици“
15. Конзерваторско-рестаураторски радови на „Објекту са сводовима“
16. Конзерваторско-рестаураторски радови на „Византијској улици“
17. Санација затвореног простора изнад ниша 7-12 код Београдске капије
18. Уређење партера и зелених површиа
19. Изградња „Дечијег игралишта“⁵
20. Изградња „Дечијег научног парка“

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А1

1. Уклањање неплански и бесправно подигнутих објеката и објеката које је немогуће реконструсати
2. Конзерваторско-рестаураторски радови на котраескарпи рова и свим пропадајућим елементима фортификације

⁵ Простор је делимично уређен у току 2017. и 2018. године.

3. Конзерваторско-рестаураторски радови на остацима византијског бедема
4. Реконструкција постојећих спортски садржаја(А1-2) и просторна организација нових
5. Конзерваторско-рестаураторски радови на „Спомен костурници“
6. Уређење партера и зелених површина
7. Реконструкција постојећих трибина
8. Реконструкција постојећих спортских терена⁶
9. Израда нових спортских терена и пратећих садржаја

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Б

1. Уклањање неплански и бесправно подигнутих објеката и објеката које је немогуће реконструсати
2. Конзерваторско-рестаураторски радови на „Палати са октогоном и мозаицима“
3. Уређење партера и зелених површина
4. Изградња пешачких и бицикличких стаза

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В1

1. Уклањање привремених, неплански и бесправно подигнутих објеката
2. Уређење партера и зелених површина
3. Изградња „Скејт-парка“
4. Изградња паркинга

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В2

⁶ Простор је делимично уређен у току 2017. године, али је убрзано затим опремушен поновном пропадању.

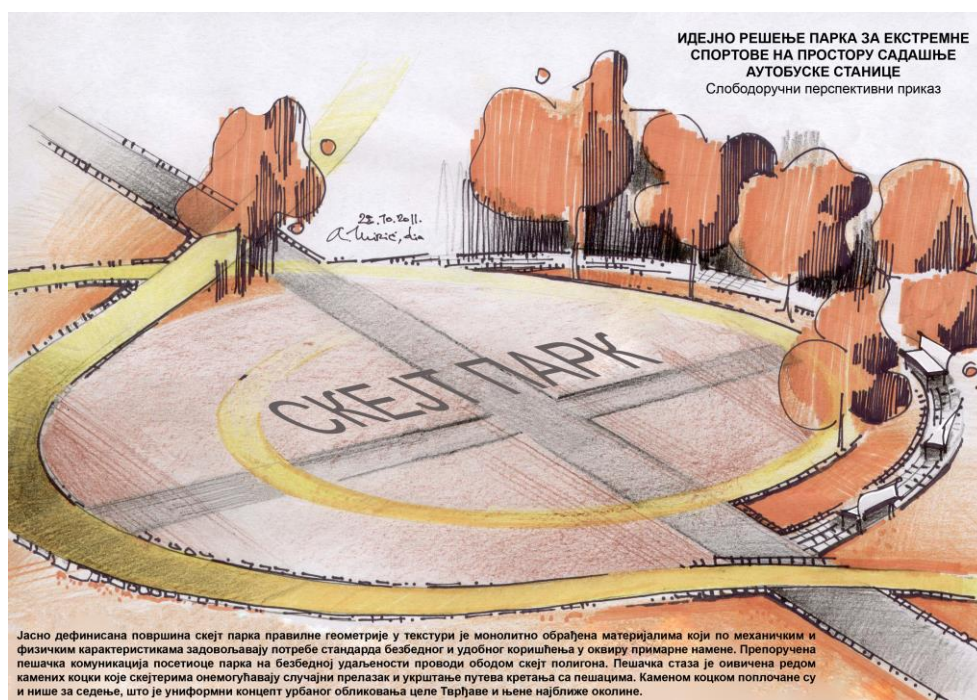
1. Уклањање привремених, неплански и бесправно подигнутих објеката
2. Уређење партера и зелених површина
3. Изградња паркинга

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В3

1. Уклањање привремених, неплански и бесправно подигнутих објеката
2. Уређење партера, зелених површина и колских прилаза

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г1

1. Уклањање привремених, неплански и бесправно подигнутих објеката
2. Уређење партера и зелених површина

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г2

1. Уклањање привремених, неплански и бесправно подигнутих објеката
2. Уређење партера и зелених површина
3. Изградња пешачких и бицикличких стаза

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г3

1. Уклањање привремених, неплански и бесправно подигнутих објеката
2. Уређење партера и зелених површина
3. Изградња пешачких и бицикличких стаза

Одговорни пројектант,

Елена Васић Петровић, дипл.инж.арх.

VI ФОТОДОКУМЕНТАЦИЈА

Оптички изглед Нишке тврђаве и њеног непосредног окружења-поглед са југа

Оптички изглед «улазног платоа» са бедемима и капијама, «Цветне» и «зелене» пијаце-поглед према западу

Оптички изглед «улазног платоа» са бедемима, капијама, «Арсеналом» и «Летњом позорницом»-поглед према југу

СТАМБОЛ КАПИЈА

-спољашњи изглед

-унутрашњи изглед

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХVIII ВЕКА

БЕОГРАДСКА КАПИЈА

-спољашњи изглед

-унутрашњи изглед

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХVІІІ ВЕКА

ЈАГОДИНМАЛСКА КАПИЈА

-спољашњи изглед

-унутрашњи изглед

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХVIII ВЕКА

ВИДИН КАПИЈА

-унутрашњи изглед

-спољашњи изглед

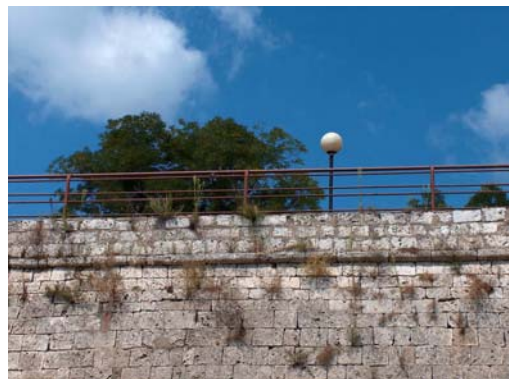
ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХVIII ВЕКА

ПОТЕРНЕ КАПИЈЕ И ПРОЛАЗИ

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ XVIII ВЕКА

БЕДЕМИ

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ XVIII ВЕКА

БЕДЕМИ

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ XVIII ВЕКА

БАРУТАНЕ

Барутана бр.1

Барутана бр.4

Барутана бр.2

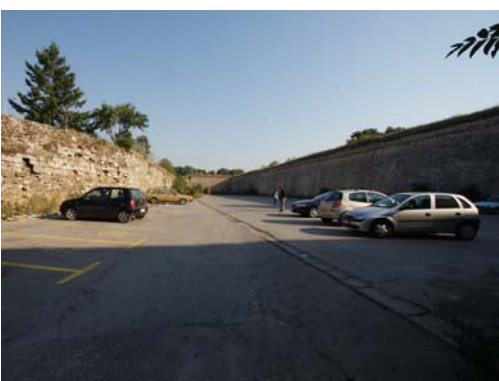
Барутана бр.5-«ковачница»

Барутана бр.3

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХУИИ ВЕКА

ТВРЂАВСКИ РОВ

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХVIII ВЕКА

«Нише» код Београдске капије-казамати

«Нише» код Водене капије(Летња позорница) -казамати

«Арсенал»

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ ХVIII ВЕКА

«Апсана»

«Хамам»

Бали-бегова џамија

ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ ПЕРИОДА ТУРСКЕ ДОМИНАЦИЈЕ

Објект са засведеним просторима

Део античке улице

ОБЈЕКТИ АНТИЧКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ ПЕРИОДА

Терме

Палата са октогоном и мозаицима

Део византијске улице са објектима различите намене

ОБЈЕКТИ АНТИЧКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ ПЕРИОДА

Део византијског бедема ван турске тврђаве

Део византијског бедема у оквиру турске тврђаве

Базилика са мартиријумом

ОБЈЕКТИ АНТИЧКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ ПЕРИОДА

ЛАПИДАРИЈУМ

Летња позорница

Спомен костурница у рову тврђаве

Споменик Милану Обреновићу

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

Споменик Јелени Димитријевић

«Планинарски дом»

«Пашини конаци»

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

Историјски архив

Метеоролошка станица

Магазин «Градине»

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

Зграда атељеа Уметничке школе

Санитарни блок из Арсенала

Мост према техничким факултетима

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

ТК «Раднички»

Објекти на булевару Николе Тесле

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

«Градско поље»

Основна школа «Вук Караџић»

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

Главна аутобуска станица

Цветна пијаца

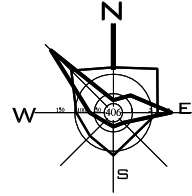
ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

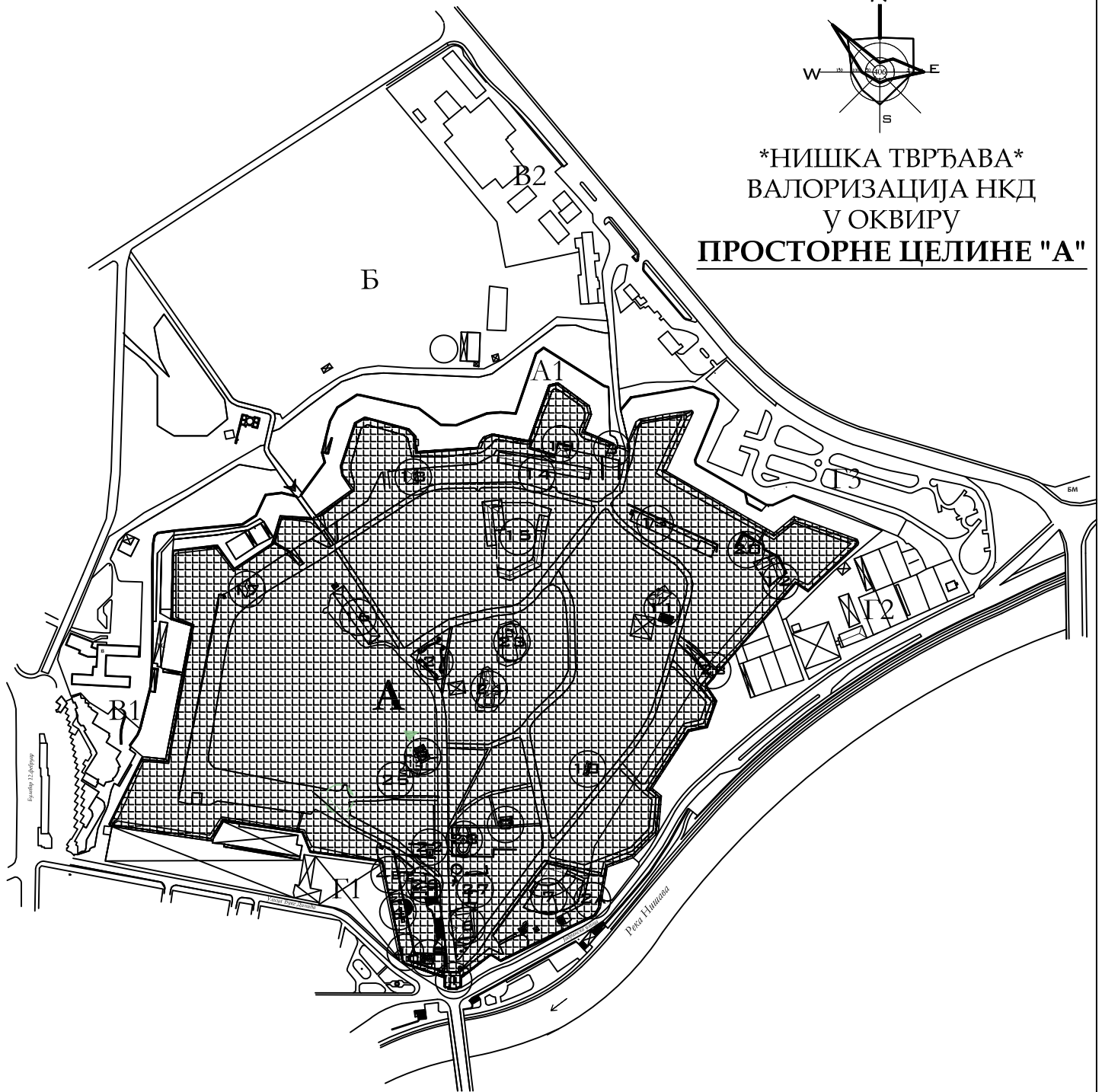
Зелена пијаца

ОБЈЕКТИ НАСТАЛИ ПОСЛЕ 1878./САВРЕМЕНИ ОБЈЕКТИ

***VII ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И
ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА***

***НИШКА ТВРЂАВА*
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "А"**

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ "А" чини део комплекса уоквирен бедемима средњовековне бастионе тврђаве, који имају дужину од 2100м. Површина ове просторне целине износи приближно 22,5ха, а чине је делимично или потпуно неуређене зелене површине, бедемски појас и углавном слободностојећи објекти из различитих фаза изградње и експлоатације Тврђаве, као и остаци архитектуре античког Наисуса.

Појединачно је валоризовано укупно 27 објеката, а као просторне подцелине издвајају се: "Главни улазни плато" код Стамбол и Београдске капије, "Централни плато" са Бали-беговом џамијом и археолошким остацима, "Западни плато" (са "Зградом архива") који се углавном користи за одржавање манифестација, "Источни плато" са дечијим игралиштем и "Северни појас" са барутанама, "Пашиним конацима", Зградом атељеа и Складиштем "Градине".
Хоризонталне комуникације су у јако лошем стању, мали део је обновљен у скоријем периоду.
Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, ризично.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД****Бр.1/2011****Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Стамбол капија

Основни подаци о објекту/локалитету:

Једна од три главне улазне капије, налази се на истуреном јужном делу утврђења. Испред ње је река Нишава, па је улаз био условљен преласком преко моста и рова. Изграђена је готово у потпуности од тесаника бигра. Састоји се од централног засведеног пролаза из кога се приступа у бочне просторије. Средишњи део предњег фронта благо је истурен и декоративно обађен у каменој пластици тако да чини својеврстан портал, а изнад се налази оригинални натпис на каменој плочи. Горњи део капије је назубљен по ободу и има топовске отворе у доњем делу, а у горњем топовску „ђулад“ од камена, као декорацију. Приступа му се преко шетнице бедема – западна страна или директно са унутрашње стране степеништем које води кроз бедем.

Сл.1 Поглед са југа

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Стамбол капија је била предмет озбиљних конзерваторско-рестаураторских и санационих интервенција у периоду од 1960. до 1962. године, као и археолошко-истраживачких радова 1952. и 1971. године. У новије време рађено је на уређењу ниша које се користе као пословни простор и на санацији отвора на горњем делу капије од влаге и воде, када је извршено затварање истог металним поклопцем.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Стање самог објекта у конструктивном смислу је солидно. Главни проблеми овог објекта јесу влага и вода које се преко горњег платоа спуштају у унутрашњост капије, деградација камена - спољашње камене облоге, као и зидова и свода у пролазном делу капије. Веома лоше стање константовано је и код оригиналних вратница.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције на овом објекту треба да обухвате три веома значајна сегмента: трајно решење за санацију од влаге и враћање у функцију директног пролаза (унутрашње степениште) од главног пролаза до горње платформе на капији; санационе редове на вратницама капије и њихова стабилизација, како би се омогућила безбедност корисника, као и на поду пролазног дела; конзерваторско-рестаураторске радове на деградираним површинама камене облоге и елемената зидова и свода (уклањање деградираних малтера и елементима предходних интервенција, чишћење камена, рестаурација камене пластике и других недостајућих елемената, заштита од влаге, воде и других негативних утицаја...).

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД****Бр.2а/2011****Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Су(водена) капија

Основни подаци о објекту/локалитету:

Једна од две „водене капије“, налази се у јужном делу Тврђаве, у оквиру „Летње позорнице“. У великој је мери очувана. На спољашњем лицу бедема појављује се само као засведени отвор, док са унутрашње стране заједно са казаматима, који се налазе са обе стране чини архитектонски вредну целину. Унутрашњи портал поседује скромну декоративну пластику у виду два бочна пиластра, плитко профилисаних лукова и највишег централног дела у виду „атике“ трапезне форме. Капија није у употреби у својој оригиналној функцији, већ се њен средишњи део користи као складиште.

Сл.1 Поглед са „Летње позорнице“

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Приликом извођења радова на простору „Летње позорнице“ у циљу њеног формирања 50-их година прошлог века извршене су и конзерваторске интервенције на Су капији(1957-59).

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Као и на свим другим деловима бедема који у свом саставу имају затворене просторе постоји проблем влаге. Такође, камена облога са обе стране капије деградирана је у великој мери, а њен пролазни део не користи се као пролазни, већ потпуно неадекватно. Горњи део капије није никада саниран тако да се на њему вероватно још увек налази аутентични земљани насип са подлогом од глине, која је нивелисана тако да спречи продор атмосферских вода. Могуће је да се могу регистровати и други елементи фортификације-грудобрани, топарнице и сл.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

С обзиром на то да је ова капија саставни део великог комплекса који чини „Летња позорница“ поред конзерваторско-рестаураторских и санационика радова неопходно је уклонити елементе предходних непримерених интервенција и ставити је у функцију.

Предвиђена намена: капија у функцији „Летње позорнице“.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.26/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Јагодинмалска(водена) капија

Основни подаци о објекту/локалитету:

Једна од две „водене капије“, налази се на југоисточној страни Тврђаве, према реци. Њен спољашњи део није очуван, али се предпоставља да је у том делу била слична другој „воденој капији“ која је у великој мери очувана. Остаци унутрашњег дела називу се у темељима. Капија није у функцији јер је њен пролаз зазидан.

Сл.1 Поглед са југа

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Јагодинмалска капија никада није била предмет конзерваторско-рестаураторски и санационих интервенција, а археолошко-истраживачких радова извођени су у два наврата у њеној непосредној близини(1961-62 и 1984-86).

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Стање овог објекта је веома лоше. Бедемска структура у њеној непосредној околини прогресивно се распада, а остаци саме капије су између осталог изложени израженој биодеградацији.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције на овом објекту треба да обухвате следеће фазе: уклањање накнадно додатог зида који блокира улаз у капију, археолошко истраживање припадајућег простора, конзерваторско-рестаураторске радове на самој капији и бедемима који належу на њу, редефинисање партера и нивелација терена у складу са археолошком ситуацијом и потребама нове функције.

Неопходна је израда студијске анализе, након спровођења истраживачких радова, која ће дефинисати степен конзерваторско-рестаураторских интервенција.

Предвиђена намена: главна колска капија Нишке тврђаве.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.3/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Видин(Виник) капија

Основни подаци о објекту/локалитету:

Једна од три главне улазне капије, налази се у северо-источном делу Тврђаве. Предпоставља се да је била у потпуности изграђена од тесаника бигра. Њен горњи део није сачуван. Остаци капије састоје се од централног пролаза из кога се приступа у по две засведене бочне просторије. Унутрашњи источни зид садржи и један очуван отвор. Овај изглед капије познат нам је са сачуване фотографије. Горњи део капије поручен је после Другог светског рата како би се омогућио несметан прилаз војске(овде је био провучен један железнички колосек). У новије доба приступ у Тврђаву обезбежен је преко насипа који у потпуности преграђује тврђавски ров и нове капије која је постављена источно уз оригиналну капију.

Сл.1 Унутрашњи изглед

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Видин капија никада није била предмет конзерваторско-рестаураторских и санационих интервенција, а археолошко-истраживачких радова извођени су у периоду од 1984. до 1986. године и то сондажно, тако да овај простор није у потпуности истражен.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Стање овог објекта је веома лоше. Бедемска структура у његовој непосредној околини прогресивно се распада, а остаци саме капије су између осталог изложени израженој биодеградацији.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције на овом објекту треба да обухвате следеће фазе: уклањање напредно додатог насипа у рову и капије, археолошко истраживање припадајућег простора, конзерваторско-рестаураторске радове на самој капији и бедемима који налажу на њу, као и на контраескарпи, редефинисање партера и нивелација терена у складу са археолошком ситуацијом и потребама нове функције, реконструкција оригиналног прилаза капији са спољашње стране. Неопходна је израда студијске анализе, након спровођења истраживачких радова, која ће дефинисати степен конзерваторско-рестаураторских интервенција. Предвиђена намена: једна од главних капија Нишке тврђаве, чије се бочне просторије могу користити као пословне.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.4/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

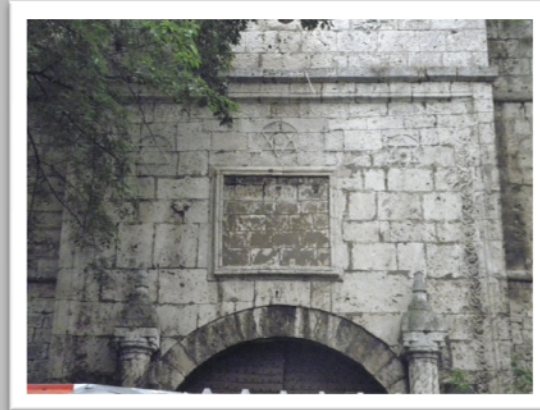
СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Београдска капија

Основни подаци о објекту/локалитету:

Једна од три главне улазне капије, налази се јужном истуреном делу Тврђаве, а окренута је према западу. Изграђена је од тесаника бигра. Као и Стамбол капија састоји се из централног засведеног пролаза из кога се бочно приступа у дводелне нише-стражаре. Западни спољашњи фронт благо је истурен у односу на раван спољашњег лица бедемског зида и веома богато је декорисан. Поред плитке камене профилације, засведени улаз има и бочно постављене стубове спирално обрађене са декоративно завршеним врховима. Овај изглед капије заједно са изгледом рова и моста који се налазио испред познат нам је и са сачуване фотографије. На капији се налазе оригиналне вратнице и натпис. У последњој деценији 20-ог века изградњом „Цветне пијаце“ капија је потпуно и функционално и визуелно блокирана са њене спољашње стране.

Сл.1 Поглед са запада

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Конзерваторско-рестаураторски радови извођени су у току 1989. године, а археолошко-истраживачких радова обављани су 1971.године. Приликом радова на казаматима у пролазном делу капије смештени су главни разводни ормани електричних инсталација за цео тврђавски комплекс.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Затворени простори овог објекта се не користе. Иако су у горњем делу капије изведени радови који су редефинисали у потпуности њен изглед проблем влаге је и даље присутан.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Основни предуслов за поновно функционисање ове капије јесте потпуно уклањање свих непримерених садржаја који је блокирају са њене спољашње стране. Предложене интервенције: конзерваторско-рестаураторски радови на спољашњем и унутрашњем лицу, као и у унутрашњим просторима (чишћење камена, уклањање елемената и утицаја предходних интервенција, рестаурација камене пластике, заштита од влаге и других негативних утицаја), санациони радови на горњем платоу и активација унутрашњег простора, као и санација вратница.

Предвиђена намена: једна од главних капија Нишке тврђаве, чије се бочне просторије могу користити као пословне.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.4а и 46/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Казамати(нише) код Београдске капије од 1-6(југ) и 7-12(север)

Основни подаци о објекту/локалитету:
Лоцирани су поред Београдске капије(јужна и северна страна) и чине саставни део бедема. То су засведене просторије правоугаоног облика (3,5/8м), које су служиле за складиштење оружја, смештај трупа, материјала, хране и воде. С обзиром на то да немају отворе ка спољашњој страни бедема, нису служили као *бојни*, већ искључиво као *заштитни* објекти.

Сл.1 Поглед на Београдску капију и казамате са севера

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Конзерваторско-рестаураторски радови извођени су у току 1972, 1975, 1989. И 1993. године. Изнад казамата од бр.7 до бр.12(северна страна у односу на капију) дозидана је просторија, због које је знатно измењен изглед бедема. Горње површине су поплочане каменом, преко слојева хидроизолације и трпанца. Преко сводова свих миша су изливене армирано бетонске љуске.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Све нише се користе као угоститељски објекти. Одржавање је редовно у оквиру самих ниша, али је присутан проблем влаге и поред интервенција које су у више наврата рађене како би се он решио. Ово се односи пре свега на нише од бр.7 до 12, као и на дограђени простор изнад, који је предвиђен за депо Архива, али никада није коришћен као такав. Улази у унутрашњост бедема и поменути простор морају се редефинисати, јер нису функционални. Простор испред ниша је заузет у потпуности „летњим баштама“ угоститељских објеката и садржајима који нису естетски и функционално усаглашени са амбијентом. Највећи проблем јавио се код ниша од 7 до 12 где се као башта користи и простор „терми“ и део испред „византијског бедема“. Закупци ових објеката су на поменутом простору у више нарата озбиљно угрозили саме објекте крајње непримерним и агресивним интервенцијама.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Решити проблем воде и влаге, контролисати интервенције у оквиру унутрашњих простора ниша, јасно дефинисати режим коришћења отвореног простора испред њих. Дефинисати изглед, позицију и величину „летњих башти“, унифицирати елементе који се за ову намену користе. Извршити конзерваторско-рестаураторске радове на оштећеним деловима бедема и уклонити све елементе непримерних и нестручних интервенција. Предвидети израду нових заштитних ограда на бедему и санирати постојеће.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Хамам – старо турско купатило

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се на улазном главном платоу Тврђаве, уз Стамбол капију. Настао је у XV веку и најстарији је турски објект у Нишу. Хамам је задужбина Мехмед бега, првог санџакбега Смедеревског санџака. Објект представља једноструко турско купатило, намењени или само женском или само мушком делу становништва.

Грађен је у правилном слогу од опека и камена, наизменично постављених. Зидови су дебљине до једног метра. Куполе су покривене оловним лимом.

Сл.1 Поглед на Хамам са истока

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-**

Прва археолошка истраживања Тврђаве 1952. године обухватала су радове на Стамбол капији и Хамаму. Након тога Хамам је археолошки истраживан у више наврата, и то 1972., 1973. и 1974. године. Конзерваторско рестаураторски радови извођени су током 1972. и 1974. године. Накнадно је дозидан део којим је Хамам спојен са бедемом.

ОПШТЕ СТАЊЕ

Хамам се тренутно користи у комерцијалне – угоститељске сврхе, у њему се налази ресторан. Стање у коме се објект налази је солидно. Естетски проблем представљају инсталациона постројења, постављена на крову објекта, али су уочљива са шетне стазе на јужном и југозападном бедему. Објект је у функцији, а тиме му је обезбеђено одржавање. Постоје замерке које се односе на неадекватне интервенције у ентеријеру и простору испред Хамама.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА

Пошто је објект у солидном стању, након конзерваторско-рестаураторских радова био је у функцији и редовно је одржаван, неопходне су мање конзерваторске интервенције, у ентеријеру, као и побољшање у текућем одржавању. Касније интервенције су ограничене само на одржавање стања објекта у каквом се тренутно налази, без икаквих промена у изгледу и габариту. Свођење интервенција на минимум, регулисање постројења која се налазе на крову и редефинисање ентеријера, уз уклањање последица нестручних интервенција.

НАМЕНА: остаје угоститељски објект.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.6/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Арсенал

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се на „главном улазном платоу“ недалеко од Стамбол капије. То је приземна грађевина, са централним сводним улазом, а лево и десно од њега су три такође засведена трема. Унутрашњи простор је величине око 300m², са осам дрвених стубова, који носе кровну конструкцију. Зидови објекта су масивни и грађени од камена. Сводови су од опека, као и венци. Кров је покривен ћерамидом.

Коришћен је за смештај топова, барута и другог војног материјала.

Према запису на плочи код улазних врата, изграђен је 1857. у време султана Абдул Меџида (1839-1861) на месту старе „топхане“.

Сл.1 Поглед са запада

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Конзерваторско-рестаураторски радови извођени су у току 1971. године, под руководством архитеката Милорада Војиновића и Момчила Митровића, а археолошко-истраживачке радове изводили су археолози Душан Максимовић и Радивоје Љубинковић током 1971. и 1972. године.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Велика сала објекта се данас користи као градска галерија, док су тремови застакљени и у њима су смештене продавнице сувенира. Објекат је у употреби и у добром је стању. Једини проблем је влага у југозападном делу, која се јавља због неадекватне нивелације околног терена.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције на овом објекту треба да обухвате следеће сегменте: трајно решење за проблем влаге и нивелација околног терена у складу са новопројектованим партерним уређењем, као и санација предње фасаде, након завршетка поменутих радова. Овде је наиме предвиђено да се кота терена са западне стране спусти на оригинални ниво „Арсенала“ јер је он сада са те стране укопан у просеку за 1м.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.7/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Летња позорница

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се на источној страни „главног улазног платоа“ Тврђаве. Подигнута је 1959. године по пројекту архитекте руског порекла Григорија Самојлова и групе архитеката из Ниша. Након велике експлозије муниције у барутани која је била лоцирана на предметном простору оштећен је део тврђавског бедема, а у терену је формиран велики кратер који је искоришћен за лоцирање позорнице. Читав простор је ограђен, а поред сцене и позорнице у састав овог комплекса улазе и Су капија са казаматима који се налазе поред ње и још три казамата лоцирана на крајњем југу према Стамбол капији, као и четврти који је у полуразваљеном стању. У оквиру бедема налази се и једна придодата просторија у којој се налази опрема за филмске пројекције.

Сл.1 Поглед са североисточне стране

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Конзервација порушеног бедема-код данашње Летње позорнице према пројекту арх. Добросава Павловића из Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НР Србије извођена је током 1956. – 1959. године, а уређење саме летње позорнице десило се 1968. године.

Археолошко-истраживачки радови вршени су на „Су капији“ у истом том периоду.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Летња позорница представља најзначајнији отворени сценски простора у Нишу. На њој се одржавају филмске, музичко – сценске и културне манифестације разноврсног садржаја. Њено одржавање није на задовољавајућем нивоу, затворени простори иза сцене се не користе, као ни казамати (осим дела у коме је санитарни блок). Већина објеката је у катастрофалном стању, а слободни простор је заузет импровизованим монтажним конструкцијама које се користе као угоститељски објекти.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Неопходно је извршити конзерваторско-рестаураторске радове на свим елементима бедема и спровести истраживање којим же се добити адекватно решење за уклапање новог објекта у делу бедема који недостаје. Читав простор треба да буде функционално редефинисан(главни и пратећи садржаји) и да добије савремену намену(„филмски центар“).

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД**

Бр.8/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Планинарски дом

Основни подаци о објекту/локалитету:

Ради се о објекту спратности П+Пк, саграђеном од чврстог материјала, правоугаоне основе (10.1x8.5m). Смештен је на узвишеном платоу изнад „Арсенала“ и одвојен од главних пешачких комуникација.

У приземљу са налази кафе клуб и санитарни чвор, а у поткровном простору су канцеларијске просторије. Плато око Планинарског дома је у функцији баште кафеа.

Сл.1 Поглед са јужне стране

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестораторски радови-#**

На јужној фасади дома, десно од улазних врата постављена је 9. маја 1983. године спомен плоча посвећена члановима Српског планинског друштва-Ниш палим у Народноослободилачком рату у част 53. Годишњице рада Планинарске организације Ниша.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објекат је у функцији, у солидном је стању и редовно се одржава.

Плато око Планинарског дома који је у функцији баште кафеа треба дефинисати и уредити, као и прилазне стазе.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Уклонити монтажне објекте који су накнадно додати са источне стране објекта, као и непримерене интервенције на фасади.

Није дозвољено повећање габарита и спратности објекта.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ**КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД****Бр.9/2011****Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Бали-бегова џамија

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се у централном тврђавском платоу. Сазидана је на почетком XVI века и представља класичан пример мањег сакралног здања, карактеристичног за развој исламске архитектуре у нашим крајевима. Први помен о њој је познат нам је из пописа тадашњег Ниша из 1710. године. Састоји се из централног простора који је надкривен централном куполом и трема који има две мале куполе. Зидови су израђени као масивни у правилном слогу у комбинацији опеке и камена. На његовој јужној страни такође је постојао трем, али његови остаци нису презентовани јер је у старијим слојевима константовано постојање касноантичких објеката.

Сл.1 Поглед са истока

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Археолошка ископавања на простору Бали-бегове џамије вршена су 1963. године под руководством Р. Љубинковића, том приликом је у сондама постављеним јужно и северно од објекта као најважнији константован налаз рановизантијских објеката.

Конзерваторско-рестаураторским радовима на Бали-беговој џамији, извршеним током 1972. и 1974. године, под руководством арх. Данице Јанић из Завода за заштиту споменика културе Ниш, обновљен је централни, поткуполни простор, комплетно је реконструисан северозападни трем, који је био потпуно порушен и извршена је делимична реконструкција минарета.

Након конзерваторско-рестаураторских радова, простор Бали-бегове џамије је адаптиран у камерни изложбени простор – „Салон 77“ који се од 1977. године користи у те сврхе.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објекат је у функцији као изложбени простор и данас, али се практично у његово одржавање уопште није улагало у протеклом периоду, а за посетиоце је отворен само периодично. Кровни покривач је у веома лошем стању, тако да се објекат и унутрашњости распада под утицајем влаге и атмосферске воде.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Спровести конзерваторско-рестаураторске радове на крововима и куполама, као на ентеријеру, столарији итд. Предвиђена намена: „планетаријум“.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Барутана бр.5 („Ковачница“)

Основни подаци о објекту/локалитету:

Смештена је на источном тврђавском платоу и наслоњена на једну од главних комуникација, ону која води од Стамбол до Јагодинмалске капије. Изграђена у периоду од 1720. до 1723. године као барутана са масивним зидовима од ломљеног камена, са угловима, довратницима и надвратницима од камена пешчара и опека и уским једноставним поткровним венцем. Четвороводни кров је покривен ћерамидом, унутрашњост објекта је засведена полуобличастим сводом и читава конструкција је утегнута челичним затегама. Објекат Ковачнице чине две једнаке просторије (највероватније изведене у две фазе) које немају међусобну везу, свака има засебан улаз на источној фасади. Овај објекат је задњи пут кориштен током `70 година XX века и то као „ковачница“ грађевинске оперативе Завода за заштиту споменика културе Ниш, па отуда и тај назив.

Сл.1 Поглед са истока на „Ковачницу“

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Значајније интервенције нису рађене у новије време, као ни архитектонска и археолошка истраживања.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објекат је напуштен, у јако лошем стању, са видним знаковима пропадања свих елемената архитектуре. Простор око зграде је неуређен и неприступачан.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције које је неопходно спровести на овом објекту везане су за решење проблема присуства влаге, као и конзерваторско-рестаураторске радове на деградираним фасадним и унутрашњим површинама зидова и свода (уклањање деградираних малтера и елемената предходних интервенција, чишћење камена, рестаурација камене пластике и других недостајућих елемената, заштита од влаге, воде и других негативних утицаја...).

Предложена намена : „Дечији истраживачки центар“, предложено је да се уколико то услови дозвољавају корисна површина простора повећа доградњом галеријског простора, као и да се направи пролаз између две постојеће просторије.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Метеоролошка станица

Основни подаци о објекту/локалитету:

На месту зграде Метеоролошке станице у Тврђави (која се налази на 202 метра надморске висине и која бележи податке о времену од 1889.године) налазио се стари објект станице, који је због дотрајалости 2004. године демонтиран, након што је 50-так година био у употреби. Самим тим је станица у Тврђави са својом микролокацијом ушла у регистар светских метеоролошких станица, па њена дислокација није била пожељна. Из тог разлога, на истом месту је 2005. године урађен нови приземни монтажни објект, који није захтевао израду дубоких темеља. Поред саме канцеларијске зграде, налази се и простор ограђен плетеном жицом у коме су смештени мерни инструменти.

Сл.1 Поглед на Метеоролошку станицу

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-**

2004. године је, након демонтаже темељних зона старе зграде метеоролошке станице, извршено археолошко ископавање и том приликом је установљено да је она саграђен на темељима објекта из турског периода, под којима се налазе грађевинске структуре античких објекта.#

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објект је у функцији, у добром је стању и редовно се одржава.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА

Уређење комплекса и простора око Метеоролошке станице.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Апсана

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се између Јагодинмалске и Видин капије. То је спратни објекат, правоугаоне основе (19.7x6.3m) са двоводним кровом покривеним бибер црепом, грађен од чврстог материјала. Двориште Апсане ограда је зиданом оградом.

Зграда Апсане у Тврђави подигнута је између 1861. и 1864. године. Била је у функцији затвора и након ослобођења Ниша од Турака, као први Нишки казнени завод у саставу нове Србије. Током Првог светског рата од 1915. до 1918. године објекат су преузели бугарски окупатори. Након рата је коришћен као војни затвор све до предаје Тврђаве цивилним властима. После ослобођења Ниша од Турака зграда је обновљена и двориште је ограда високим зидом. У саставу овог објекта налази се и једна надстрешница, лоцирана уз северозападни оградни зид. Од 1975. До 2011. Ови објекти коришћени су као просторије нишког Народног музеја, односно као „истраживачки центар“.

Сл.1 Поглед на Апсану са југозапада

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Последњи санациони радови су вршени 1975. године. У периоду од ових интервенција до краја 2011. коришћен је као „Истраживачки центар“ Музеја. Тренутно се планира адаптација за потребе Архива.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објекат се тренутно не користи и у опасности од прогресивног напредовања оштећења и деградације због непостојања хидроизолације како у темељним зидовима, тако и у крову. На фасадама нема већих видних оштећења, али су ограда и надстрешница која се налази у дворишту у лошем стању.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Извршити реконструкцију објекта у смислу бољег искоришћења капацитета и унапређења спољашњег изглед, без повећања спратности и габарита.. Могуће је редефинисати габарит помоћних објеката у складу са новим потребама, као и оградног зида и дворишта. Решити проблеме влаге, недовољне осунчаности унутрашњих простора, унутрашњег уређења и комуникације са другим просторима и објектима.

Предложена намена: *Конзерваторско истраживачки центар.*

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Зграда уметничких атељеа

Основни подаци о објекту/локалитету:

Приземни објекат лоциран у северном делу Тврђаве уз унутрашњу страну бедема (источно од Видин капије). Карактеришу га троделна правоугаона основа јако издужене форме (димензија 86,8x10,6м) и двоводна кровна конструкција са калканским зидовима.

Тачна година изградње није позната, предпоставља се да је настао на прелазу између XIX и XX века као помоћни војни објекат, што је и био до краја Другог светског рата.

Након 1949. године у њему је била смештена Уметничка школа у Нишу, а од средине 60-их година XX века, тај простор су до избијања пожара #прила 2003. користили нишки академски сликари.#

Сл.1 Поглед на Зграду уметничких атељеа са бедема

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Евидентно је да су на „Згради атељеа“ рађене интервенције у више наврата, али у доступној документацији не постоје валидни подаци о томе. Последњи санациони радови су извршени 70-их година XX века, када је део објекта адаптиран за потребе формирања столарске радионице и смештаја радника грађевинске оперативе Завода за заштиту споменика културе Ниш.

ОПШТЕ СТАЊЕ

На највећем делу објекта кров је урушен, као и међуспратна конструкција. Зидови изграђени од опеке формата 30x15cm и скромна фасадна пластика су у јако лошем стању, а сва столарија је демонтирана. Изузетак је средишњи део објекта, који заузима столарска радионица (ЈКП „Горица“) са површином од 140m², саниран након пожара.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА

Извршити реконструкцију објекта у смислу најбољег искоришћења капацитета и унапређења спољашњег изгледа. Предложена спратност је П+Пк. Могуће је редефинисати габарит објекта у складу са новим потребама(смањити дужину, направити прекид...) али искључиво тако да се површина у основи не повећава. Положај отвора прозора и врата може се мењати. Дозвољено је коришћење савремених конструктивних материјала у циљу постизања неопходне стабилности и боље искоришћености затвореног простора. Решити проблеме влаге, недовољне осунчаности унутрашњих простора, унутрашњег уређења и комуникације са другим просторима и објектима.

Обавезна израда студијске анализе: водити рачуна о примењеним материјалима и формама у смислу визура, могућностима сагледавања простора и појединачних објеката, с обзиром на позицију предметне зграде (близина Барутане бр.4, бедема, зграде Апсане и прилазног пута). Све ове чиниоце укомпоновати тако да беспрекорно функционишу и да простор обогате визуелно, а да при том ни на који начин не угрозе објекте који већ сами по себи поседују историјске и архитектонске вредности.

Предложена намена: радни простор ликовних уметника, уметничких школа и радионица са простором за продају њихових радова, као и угоститељско- туристички садржаји.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.14/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

„Складиште Градине“

Основни подаци о објекту/локалитету:

Приземни објекат лоциран у северном делу Тврђаве уз унутрашњу страну бедема (западно од Видин капије). Тачна година изградње није позната, предпоставља се да је настао на прелазу између XIX и XX века као војни објекат. После Другог светског рата коришћен као простор за складиштење издавачког предузећа „Градина“, а сада је у власништву Града Ниша. Површина овог објекта износи око 1000м². Нема посебних историјских или архитектонских вредности, али је веома значајан за Тврђаву као један од ретких објеката који има велику површину затвореног простора.

Сл.1 Поглед са истока

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

На овом објекту нису вршене значајније интервенције било које врсте, осим ситних поправки и санација.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Стање објекта је солидно. Нема већих оштећења.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Извршити реконструкцију објекта у смислу бољег искоришћења капацитета и унапређења спољашњег изгледа. Предложена спратност је П+Пк. Могуће је редефинисати габарит објекта у складу са новим потребама(смањити дужину, направити прекид...) али искључиво тако да се површина у основи не повећава. Коте кровног венца и слемена могуће је кориговати за максимално +0,80м, као и нагиб кровних равни, тако да се задржи основна форма објекта. Положај отвора прозора и врата може се мењати. Дозвољено је коришћење савремених конструктивних материјала у циљу постизања неопходне стабилности и боље искоришћености затвореног простора. Решити проблеме влаге, недовољне осунчаности унутрашњих простора, унутрашњег уређења и комуникације са другим просторима и објектима.

Обавезна израда студијске анализе: водити рачуна о примењеним материјалима и формама у смислу визура, могућностима сагледавања простора и појединачних објеката, с обзиром на позицију предметне зграде (близина Видин капије и прилазног пута, непосредна веза са Барутаном бр.3, потерним пролазом и бедемом). Све ове чиниоце укомпоновати тако да беспрекорно функционишу и да простор обогате визуелно, а да при том ни на који начин не угрозе објекте који већ сами по себи поседују историјске и архитектонске вредности. Предложена намена-*угоститељски објекат хостелског типа*, који ће служити превасходно за смештај корисника простора Нишке тврђаве (истраживачке и конзерваторске екипе и спортисти).

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

ЈКП „Горица“

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се у северном делу Тврђаве и представља комплекс састављен од неколико објеката, који су постављени унутар оградног зида који чини једине остатке оригиналног турског објекта непознате намене. Главна зграда је подигнута 90-тих година. Комплекс је добио име без валидне историјске основе, јер се поуздано зна да су се „Пашини конаци“ налазили у другом делу Тврђаве. Јавно комунално предузеће „Горица“ је добило овај простор на коришћење, али је у више наврата показало своју немарност према простору на коме се налази. Тако је 2010. године уништен део античког зида, који су радници открили приликом недозвољеног ископа за изградњу септичке јаме. У северозападном делу је лоциран приземни објекат који има „Г“ форму и који се користи као простор за уметничке атеље (један од њих је опремљен као „Спомен-атеље“ истакнутог уметника Радомира Антића).

Сл.1 Поглед са северо-запада

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Интервенције које су предузете на простору „Пашиних конака“ састојале су се од конзерваторско-рестаураторских радова на оградном зиду. Десиле су се у два наврата 1995. године и у периоду 2010-2011. Документација везана за археолошка истраживања не постоји.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Комплекс „Пашиних конака“ се континуирано одржава, али се не може рећи да се то ради на адекватан начин.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Објекти који се у њему налазе немају посебан историјски или архитектонски значај, али је позиција и композиција читавог простора интересантна за даљу разраду и пренамену. У том смислу предвиђа се редефинисање изгледа готово свих објеката и пренамена за следеће функције: главна зграда заједно са дворишним делом и делом под настрешницама треба да буде седиште будућег старатеља Тврђаве-неке врсте јавног предузећа или сл., где ће се осим управне зграде наћи и служба за одржавање свих објеката који чине Тврђаву, а у спољашњем делу планира се опремање „Главног ИНФО и визиторског центра“. Објекат позициониран на северозападу оплеменењује се додавањем лаке дрвене надстрешнице цемом његовом дужином и читав објекат се организује као „занатски центар“.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Зграда Историјског архива у Нишкој Тврђави

Основни подаци о објекту/локалитету:

Смештена је у северозападном делу Нишке тврђаве и наслања се на најфреквентнију пешачку комуникацију која се пружа у правцу север-југ. То је приземни објекат издужене правоугаоне основе димензија (59.8x11.3m) са четвороводним кровом. Изграђен је као војни објекат око 1890. Године, од чврстог материјала са обликовањем фасада у стилу академизма. Коришћен је најпре за смештај Картографског одељка српске војске. Од почетка XX века, па до Првог светског рата, у овој згради била је смештена Прва официрска артиљеријска школа у Нишу. За време Првог светског рата бугарски окупатори користили су ову зграду као затвор, а у периоду између два рата била је у функцији касарне Војске Краљевине Југославије.

Када је Тврђава 1948. проглашена спомеником културе и предата на цивилну употребу, у зграду је усељен Историјски архив Ниша.

Зграда Архива, као последњи објекат војне архитектуре са краја XIX века у Тврђави, утврђена је за споменик културе на основу Решења о заштити Завода за заштиту споменика културе Ниш, од 27. Јула 1975. године.

Сл.1 Поглед са истока

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Адаптација подкровног простора у канцеларијски извршена је 1974. Последњи санациони радови су вршени су 2006. године, када је обновљена фасада, а накнадно је придодата и надстрешница над улазним степеништем, која није адекватно уклопљена у амбијент.

ОПШТЕ СТАЊЕ

Објекат је у функцији, у добром је стању и редовно се одржава.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА

Пошто је објекат у добром стању, нису неопходне никакве интервенције, осим редефинисања изгледа надстрешнице и редовно одржавање објекта.

Предложена намена- Музејска поставка, која ће обухватити све културно-историјске сегменте простора Нишке тврђаве са акцентом на антички Наисус – Константинов период.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Барутана бр. 1

Основни подаци о објекту/локалитету:

Барутане потичу из истог времена у коме је настала и Тврђава. Поуздано се зна да је уз унутрашње зидове северних и западних бедема било распоређено пет оваквих објеката приближно истих димензија. Тачан положај једног од њих-најзападнијег није могуће утврдити на терену, али нам је познат из старијих планова. Још један објекат сличне намене налази се у источном делу Тврђаве.

Средишна просторија је димензија 7x5m, а око ње са све четири стране је заштитни ходник ширине од 120 до 140cm. Зидови су дебљине око 110cm, па су спољни габарити барутана око 14x11,5m. Средишна просторија, као и обимни –заштитни ходници су пресведени конструкцијом од опеке. Кров барутана је четвороводни, покривен ћерамидом, уроњеном у малтер.

Барутана бр. 1 се налази југоисточно од бастиона Б2. Улазом је оријентисана ка југу, а са северне стране належе на бедемски зид.

Сл.1 Барутана бр. 1

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Нема писаних података о археолошким истраживањима на подручју ове барутане.

Конзерваторско-рестаураторским и санационим радовима, рађеним између 1956 и 1964.године и 80-тих година, овај објекат је саниран, тако што је преко свода од опеке изливена бетонска љуска, а ћерамида ја постављена у продужни малтер.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Кровни покривач од ћерамиде је растрешен, местимично поломљен и обрастао ниским растињем, шибљем и травом. Свод централне је озбиљно статички дестабилизован и има видљиве пукотине. Са спољашњих зидних површина је отпао малтер у потпуности, док је у унутрашњим у великој мери оштећен влагом. Подови су од бетона и у великој мери затрпани шупом и смећем. Веома изражен је и проблем са деградацијом камена на угаоним деловима објекта и на улазним вратима.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције које је неопходно спровести на овом објекту везане су за решење проблема са изолацијом од влаге, као и конзерваторско-рестаураторске радове на деградираним површинама камене облоге и елемената зидова и свода (уклањање деградираних малтера и елемената предходних интервенција, чишћење камена, рестаурација камене пластике и других недостајућих елемената, заштита од влаге, воде и других негативних утицаја...). Предложена намена: „Европски културни центар“.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Барутана бр. 2

Основни подаци о објекту/локалитету:

Барутане потичу из истог времена у коме је настала и Тврђава. Поуздано се зна да је уз унутрашње зидове северних и западних бедема било распоређено пет оваквих објеката приближно истих димензија. Тачан положај једног од њих-најзападнијег није могуће утврдити на терену, али нам је познат из старијих планова. Још један објекат сличне намене налази се у источном делу Тврђаве.

Средишна просторија је димензија 7x5m, а око ње са све четири стране је заштитни ходник ширине од 120 до 140cm. Зидови су дебљине око 110cm, па су спољни габарити барутана око 14x11,5m. Средишна просторија, као и обимни –заштитни ходници су пресведени конструкцијом од опеке. Кров барутана је четвороводни, покривен ћерамидом.

Барутана бр. 2 се налази јужно од бастиона Б3. Улазом је оријентисана ка југу, а са северне стране налаже на бедемски зид.

Сл.1 Барутана бр. 2

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Нема писаних података о археолошким истраживањима на подручју ове барутане.

Конзерваторско-рестаураторским и санационим радовима, рађеним између 1956 и 1964.године и 80-тих година, овај објекат је саниран, тако што је преко свода од опеке изливена бетонска љуска, а ћерамида ја постављена у продужни малтер.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Кровни покривач од ћерамида је у лошем стању. Покровни венац је очуван на западној, јужној и источној страни (са мањим оштећењем у дужини од 4m), док је са северне стране потпуно уништен. Малтер са унутрашњих зидних површина је обијен приликом започетих радова на ревитализацији пре 20-так година. Том приликом ископан је канал дужине око 7m (дубине око 60cm) и ископ димензија 3x3m, анјвероватније за септичку јаму.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције које је неопходно спровести на овом објекту везане су за решење проблема са изолацијом од влаге, као и конзерваторско-рестаураторске радове на деградираним површинама камене облоге и елемената зидова и свода (уклањање деградираних малтера и елемената предходних интервенција, чишћење камена, рестаурација камене пластике и других недостајућих елемената, заштита од влаге, воде и других негативних утицаја...). Предложена намена: „Студентски културни центар“.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Барутана бр. 3

Основни подаци о објекту/локалитету:

Барутане потичу из истог времена у коме је настала и Тврђава. Поуздано се зна да је уз унутрашње зидове северних и западних бедема било распоређено пет оваквих објеката приближно истих димензија. Тачан положај једног од њих-најзападнијег није могуће утврдити на терену, али нам је познат из старијих планова. Још један објекат сличне намене налази се у источном делу Тврђаве.

Средишна просторија је димензија 7x5m, а око ње са све четири стране је заштитни ходник ширине од 120 до 140cm. Зидови су дебљине око 110cm, па су спољни габарити барутана око 14x11,5m. Средишна просторија, као и обимни –заштитни ходници су пресведени конструкцијом од опеке. Кров барутана је четвороводни, покривен ћерамидом.

Барутана бр. 3 се налази у непосредној близини Видин капије, са њене западне стране. Улазом је оријентисана ка западу, а са северне стране належе на бедемски зид.

Сл.1 Барутана бр. 3

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Нема писаних података о археолошким истраживањима на подручју ове барутане. Конзерваторско-рестаураторским и санационим радовима, рађеним између 1956. и 1964.године и 80-тих година, овај објекат је саниран, тако што је преко свода од опеке изливена бетонска љуска, а ћерамида ја постављена у продужни малтер.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Кровни покривач од ћерамида је растрешен и у великој мери поломљен, обрастао травом и лишајевима. Преко слоја трпанца стоји изливена бетонска љуска. Поткровни венац је неоштећен и у потпуности сачуван. Фасадне зидне површине су малтерисане, док су углови објеката, зидани већим тесаним каменним блоковима, не малтерисани. Подови у централној просторији и бочним ходницима су од земље и затрпани смећем.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције које је неопходно спровести на овом објекту везане су за решење проблема са влагом, као и конзерваторско-рестаураторске радове на деградираним површинама камене облоге и елемената зидова и свода (уклањање деградираних малтера и елемената предходних интервенција, чишћење камена, рестаурација камене пластике и других недостајућих елемената, заштита од влаге, воде и других негативних утицаја...). Предложена намена: *угоститељски објекат.*

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Барутана бр. 4

Основни подаци о објекту/локалитету:

Барутане потичу из истог времена у коме је настала и Тврђава. Поуздано се зна да је уз унутрашње зидове северних и западних бедема било распоређено пет оваквих објеката приближно истих димензија. Тачан положај једног од њих-најзападнијег није могуће утврдити на терену, али нам је познат из старијих планова. Још један објекат сличне намене налази се у источном делу Тврђаве.

Средишна просторија је димензија 7x5m, а око ње са све четири стране је заштитни ходник ширине од 120 до 140cm. Зидови су дебљине око 110cm, па су спољни габарити барутана око 14x11,5m. Средишна просторија, као и обимни –заштитни ходници су пресведени конструкцијом од опеке. Кров барутана је четвороводни, покривен ћерамидом.

Барутана бр. 4 налази се западно од бастиона Бб. Улазом је оријентисана према југозападу, а са североисточне стране налаже на бедемски зид, док је са северозападне стране укопана у терен око 150cm.

Сл.1 Барутана бр. 4

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Нема писаних података о икаквим археолошким истраживањима на подручју ове барутане, као ни о конзерваторско-рестаураторским радовима.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Кровни покривач од ћерамида је растрешен и у великој мери поломљен, обрастао травом и лишајевима. Поткровни венац је неоштећен и у потпуности сачуван. Фасадне зидне површине су малтерисане, док су углови објеката, зидани већим тесаним каменим блоковима, не малтерисани. Подови у централној просторији и бочним ходницима су од земље и затрпани смећем.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције које је неопходно спровести на овом објекту везане су за решење проблема са изолацијом од влаге, као и конзерваторско-рестаураторске радове на деградираним површинама камене облоге и елемената зидова и свода (уклањање деградираних малтера и елемената предходних интервенција, чишћење камена, рестаурација камене пластике и других недостајућих елемената, заштита од влаге, воде и других негативних утицаја...). Такође, неопходно је наћи адекватну намену објекту.

Предложена намена: „Музеј барута и средњовековног оружја“.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Лапидаријум

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се на централном тврђавском платоу. Подигнут је 1980. године, као изложбена збирка камених споменика. Састоји се од 45 објеката из античког раздобља Ниша од I до IV века, међу којима су саркофази, надгробни споменици, архитектонски елементи и сл. Потичу са већег броја археолошких налазишта и локалитета из околине Ниша. Највише их је из Нишке тврђаве и античког утврђења Равна код Књажевца, као и из Каменице, Јелашнице, Сврљига и сврљишке Плужине, пиротског Осмакова и других села.

Лапидаријумска збирка камених споменика изложена је први пут у Тврђави 1887. Године. То је била збирка римских споменика пронађених приликом регулационих радова у комплексу Тврђаве. Била је то прва јавна изложбена поставка музејских експоната у Нишу, организована само једну деценију након ослобођења града од Турака.

Споменици који сачињавају лапидаријум, постављени су и учвршћени на три самостална постоља, која се пружају у облику благо повијених линија са кружним формама

Сл.1 Лапидаријум

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

забележени Подаци о предходним археолошким истраживањима на простору где се сада налази „лапидаријум“ нису познати.

Након његове изградње и уређења 1980. године нема података о даљим интервенцијама.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Изложбени простор је у запуштеном стању. Сви експонати су у поодмаклој фази деградације, услед атмосферских утицаја, биодеградације и механичких оштећења. Споменици су неадекватно презентовани, не постоје никаква објашњења или ознаке на њима. Никаква сигнализација не упућује посетиоца на постојање античких споменика.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Неопходне су свеобухватне интервенције на конзервацији и рестаурацији свих експоната, као и њихова дислокација у наткривени „лапидаријум“ чија је изградња предвиђена пројектом. Простор на коме се сада налазе експонати се уређује у складу са новопројектованим концептом.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Споменик кнезу Милану Обреновићу

Основни подаци о објекту/локалитету:

Постављен је са леве стране главне пешачке комуникације која води од Стамбол капије према централном платоу. Простор је омеђен стубовима повезаним ланцима. На врху стубова постављене су топовске кугле-ђулад. У средишњем делу ограђеног простора је, на двостепеном постолу, споменик у облику пушчаног метка, са чауром од белог и ружичастог гранита. На постолу је плоча са натписом: „МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV КЊАЗ СРПСКИ ОСЛОБОДИ НИШ 28. ДЕКЕМБРА 1877. ГОДИНЕ“. Споменик обележава борбу за ослобођење Ниша од Турака и подигнут је 1902. године поводом 25-те годишњице ослобођења Ниша и и прве годишњице смрти кнеза(краља) Милана Обреновића, као прво спомен обележје ослободиоцима града.

Сл.1 Поглед на Споменик кнезу Милану Обреновићу

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Приликом уређења и санације споменика 90-их година XX века оштећени делови камених и челичних елемената су рестаурирани.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Споменик је у солидном стању, без значајнијих оштећења .

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Потребно је спроводити конзерваторско-рестаураторске поступке у склопу редовног одржавања и редефинисати партер у складу са новопројектованим концептом уређења.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Античка улица

Основни подаци о објекту/локалитету:

Откривени део просторног ансамбла на централном платоу царског Naissus-а је сачињен од дела улице, базилике и грађевине са сводовима. Овде се очигледно ради о јавном, репрезентативном делу античког града, са свим елементима који одликују касноантичку архитектуру.

У тренутку откривања сви делови су били одлично очувани и погодни за презентацију на отвореном простору.

Сл.1 Античка улица

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

У периоду 1984-1986. године су извршена археолошка истраживања „Античке улице“, „Асклепијевог храма“ и „Објекта под сводовима“.

Превентивни конзерваторско-рестаураторски радови на античким термама спроведени су убрзо након истраживања, током 1986. и 1988. године.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Након двадесет четири године од последњих конзерваторско-рестаураторских радова, откривени део античке улице налази се у веома лошем стању. Остаци архитектуре и елемената улице до те мере су деградирани, услед разних негативних утицаја и немарности, да је немогуће разазнати их, истовремено растињем је угрожена сва истражена површина.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Планиране су хитне интервенције на чишћењу, конзервацији и презентацији свих елемената истражених остатака, као и редефинисање археолошки истраженог простора и уређење прилаза, постављање ограда и сл.

Неопходно је и постављање информационих табли, чиме ће објекат бити читљивији за посетиоце Тврђаве.

Осмислити и израдити посебну студију за презентацију, којом би се објекат укључио у активни живот града, као и студију за наставак истраживачких радова на овом простору.

Назив НКД-а:

НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Објекат са сводовима

Основни подаци о објекту/локалитету:

Објекат са сводовима је грађевина димензија 22x31m, откривена 1982. године. Позиционирана је на централном платоу Нишке тврђаве, на њеној највишој коти. Објекат чине четири уске просторије и ходник који их повезује, сви пресведени полуобличастим сводовима изведеним у опеци. Након откривања, истражени делови објекта били су у одличним стању, а површина затвореног простора износила је приближно око 600m². Северно од овог објекта лоцирани су остаци Античке улице, а између ње и објекта са сводовима откривени су делови базилике. Ове три грађевине представљају јединствени централни ансамбал античког Naisuss-a.

Сл.1 Објекат са сводовима

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#

Археолошка истраживања „Објекта са сводовима“ и „Античке улице“ обављена су у кампањи током 1986. године.

Конзерваторско-рестаураторски радови ових објеката спроведени су током 1987. и 1988. године.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објекат са сводовима се налази у веома запушеном стању. Делови објекта су оронули, растрешени и деградирани услед разноврсних негативних утицаја. Надкривене просторије и ходник су прекривени гомилом смећа.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Планиране су хитне интервенције на чишћењу, конзервацији и презентацији свих елемената истражених остатака, као и редефинисање археолошки истраженог простора и уређење прилаза, постављање ограда и сл.

Неопходно је и постављање информационих табли, чиме ће објекат бити читљивији за посетиоце Тврђаве.

Осмислити и израдити посебну студију за презентацију, којом би се објекат укључио у активни живот града, као и студију за наставак истраживачких радова на овом простору.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Византијска улица

Основни подаци о објекту/локалитету:

Остаци дела улице нишког насеља из периода од V до VI века, налазе се у средишњем делу Тврђаве, поред Бали-бегове џамије. На простору од 1000 m² откопани су остаци грађевина, распоређени дуж саобраћајнице са симетричним ступцима. Улица је постављена тачно у правцу север-југ, што наводи на закључак да се ради о улици насталој декретом цара. Улица поседује тремове који почивају на ступцима од опеке, што је карактеристична градња рановизантијског периода. Отуда и претпоставка да су то остаци улице из периода обнове Ниша, остварене у првој половини VI века, у доба византијског цара Јустинијана I (527-565).

Сл.1 Поглед са југоистока

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Археолошка истраживања овог подручја су спроведене у току 1962. и 1963. године. Конзерваторско-рестаураторске радове је спровео Завод за заштиту споменика културе Ниш, чиме су ови археолошки остаци у Тврђави једини презентовани јавности.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Простор византијске улице је у лошем стању. Остаци грађевина, ступци и улица су неадекватно презентовани, не постоје никаква објашњења или ознаке делова грађевина.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Предвиђене су интервенције на реконзервацији остатака грађевина, стубаца и саме улице и редефинисању приступа презентације, као и редефинисање археолошки истраженог простора и уређење прилаза, постављање ограда и сл.

Неопходно је и постављање информационих табли, чиме ће објекат бити читљивији за посетиоце Тврђаве.

Осмислити и израдити посебну студију за презентацију, којом би се објекат укључио у активни живот града.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Терме

Основни подаци о објекту/локалитету:

Археолошким истраживањима утврђено је постојање термалног објекта на платоу испред Београдске капије, на површини од око 900m². На основу спроведених анализа закључено је да су сачуване скоро све просторије које су припадале термама, две централне су имале намену свлационица (apodyterium), западно од њих су хладно (frigidarium) и топла (tepidarium, caldarium) купатила, док се на јужној страни, поред степеништа налази још једна просторија непознате намене. Уз северозападну страну терми регистровани су остаци бедема византијског утврђења, а у млађим културним слојевима изнад овог објекта откривена је мања некропола.

Сл.1 Терме

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Археолошким истраживањима платоа испред београдске капије 1962. године, откривени су и делови античких терми.

Конзерваторско-рестаураторски радови на античким термама спроведени су тек 1996. године. Објекат је претрпео још једну фазу интервенција, током 2004, и том приликом је претворен у летњу башту једног од локала смештеног у казаматима турске тврђаве(7-12).

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Терме се тренутно користе у комерцијалне сврхе, као летња башта оближњег кафића, чиме је у потпуности негирана њихова историјска и културна вредност. Нису исправно презентоване и налазе у лошем стању.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Античке терме су током последње интервенције претрпеле веома лоше и нестручне конзерваторско-рестаураторске радове, па је потребно уклањање последица истих и поновна конзервација свих површина.

Неопходно је и постављање информационих табли, чиме ће објекат бити читљивији за посетиоце Тврђаве.

Осмислити и израдити посебну студију за презентацију, којом би се објекат укључио у активни живот града.

Назив НКД-а:

НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Јавни тоалет

Основни подаци о објекту/локалитету:

Налази се на главном, улазном платоу тврђаве, иза Арсенала, укопан испод нивоа тла, како не би доминирао у окружењу. Изграђен је након археолошко истраживачких радова извршених на овом простору у периоду 1971-72.година.

Сл.1 Поглед са југо-истока

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#

Од изградње овог објекта ништа нису вршене санације.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Лоше одржавање.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Предвиђена реконструкција, редефинисање изгледа, опремање и уређење околног простота.

Назив НКД-а:

НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Споменик Јелени Димитријевић

Основни подаци о објекту/локалитету:

Споменик Јелени Димитријевић, налази се на малом терасастом платоу са источне стране главне комуникације, а у непосредној близини смештен је и Дом планинара Ниша.

Споменик је подигнут у част првој књижевници југоисточне Србије, Јелени Димитријевић (1862-1945.), која припада групи постреалиста.

Сл.1 Споменик Јелени Димитријевић

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-

Након постављања нису вршене интервенције било какве врсте на овом споменику.

ОПШТЕ СТАЊЕ

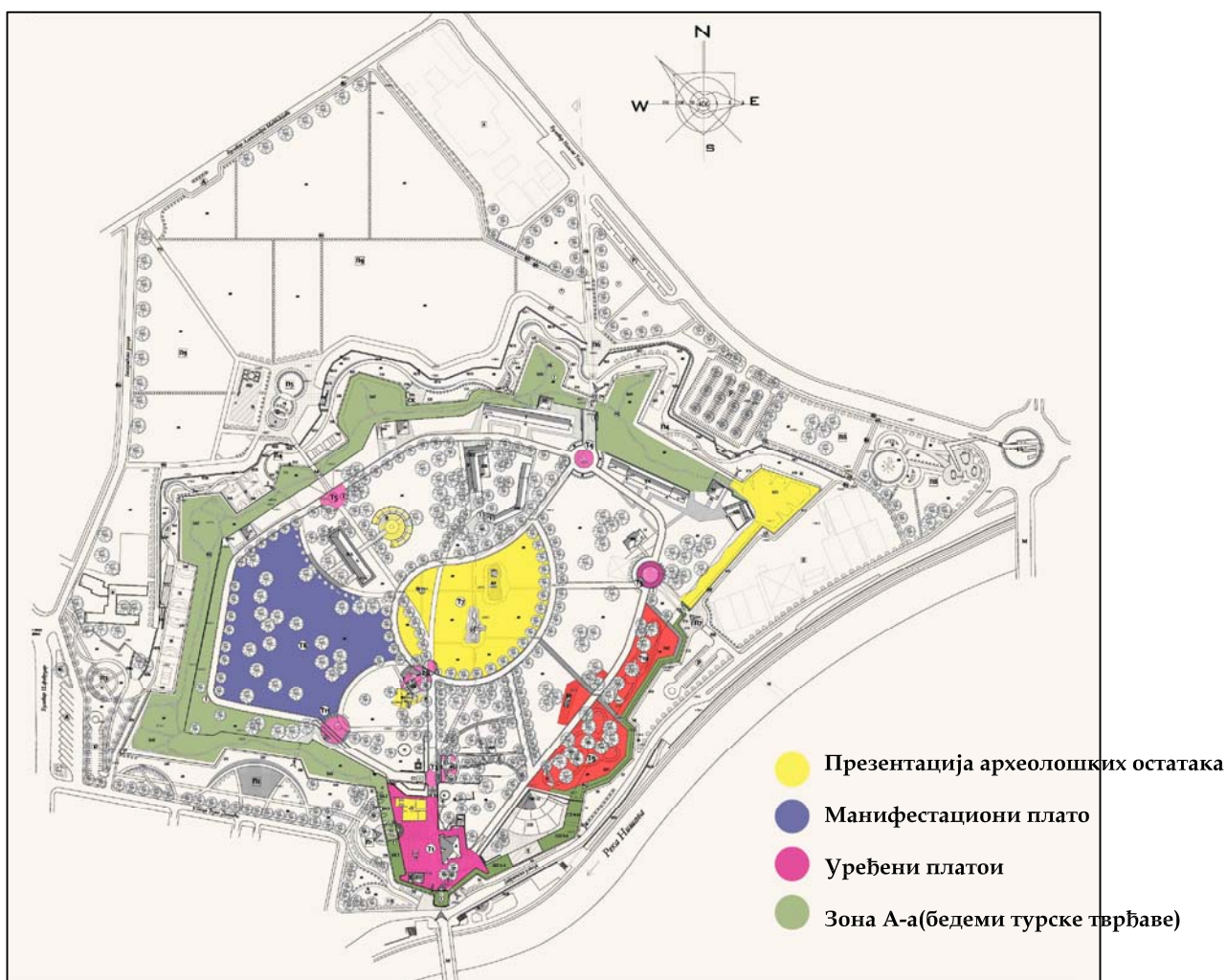
Споменик је у одличном стању. Плато на коме је постављен је добро уређен и редовно се одржава.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА

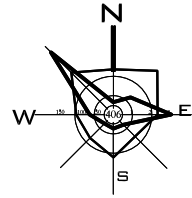
Потребне интервенције на споменику обухватају евентуално чишћење, редовно одржавање и постављање инфотабли.

НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "А"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

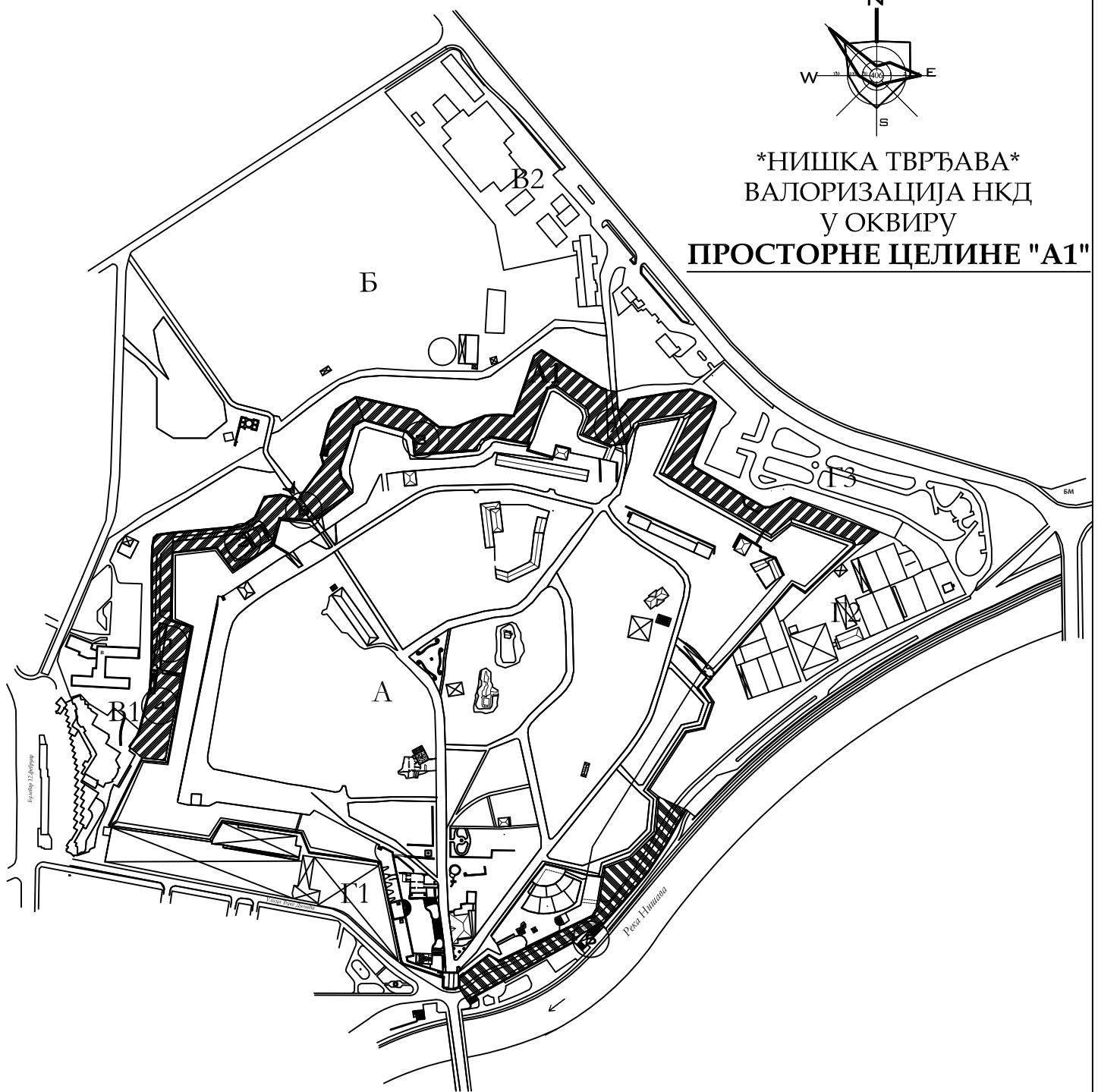
- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећој фортификацији и видљивим археолошким остацима, тако и предпостављеном положају свих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
- * Обавезно је придржавати се постојећих општих анализа и урадити детаљне за сваки појединачни део и објекат са границама захвата, валоризацијом, наменом површина и објеката, јасним дефинисањем намера у смислу редефинисања простора и постојећих објеката, начином ревитализације, примењеном методологијом и сл.
- * Списак посебни пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
- * Потребно је израдити урбанистичке и појединачне конзерваторско-рестаураторске за све пројектом дефинисане подцелине и објекте.
- * Кошришћење простора дефинисано је према зонама
- * Забрањено је кретање свих моторних возила у овој просторној целини, осим сервисних и то у посебном режиму
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединачне целине и објекте
- * Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

***НИШКА ТВРЂАВА*
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "А1"**

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ "А1" чине сачувани ровови Нишке тврђаве (северна, северозападна и североисточна страна) са припадајућим елементима фортификације, који у историјском и архитектонском смислу представљају неодојиву целину за просторном целином „А“, као део средњовековне бастионе тврђаве. Површина ове просторне целине износи приближно 3ха, а њој у историјском смислу припада и делимично очуван сегмент рова на југоисточној страни. Западни део ангажован је као паркинг простор, а северозападни део чине спортски терени са пратећим садржајима-ови простори се не одржавају и ретко се користе. Целина је физички развијена земљаним насипом накнадно формираним испред Видин капије. Улаз у целину блокиран је и садржајима ТК "Раднички" са истока, као функцијама осталих належућих просторних целина. Бедеми-ескарпе и контраескарпе, као и рампе се на појединим местим налазе у тешком стању деградације. У оквиру ове целине посебно је валоризовано укупно 8 објеката.

Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, **ризично**.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Спомен-костурница посвећена стрељаним и вешаним родољубима и учесницима топличког устанка 1917.године

Основни подаци о објекту/локалитету:

Подигнут је на аутентичном месту стрељања у северном делу рова иза Тврђаве, код Капије смрти. Састоји се из централног правоугаоног дела са лучним отвором за костурницу која лежи на заједничком бетонском постољу. Лево и десно од бетонског дела пружају се степенасто два крила, обележавајући дужину зида крај кога су стајале жртве приликом стрељања. На централном правоугаоном делу постављен је 1937. године рељеф, рад вајара Славка Милетића.

Костурница је обележје жртвама терора Првог светског рата, а посебно убијеним родољубима и учесницима Топличког устанка 1917. године. Спомен костурница је подигнута 1927. године, када је војска, уређујући Тврђаву, пронашла у рову скелете жртава. Десет година касније, 1937. године на гробници су постављене две спомен-плоче са именима 33 учесника Топличког устанка.

Сл.1 Спомен-костурница

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-**

У другом светском рату бугарски фашисти оштетили су костурницу, насилно отворили саркофаг са костима и поломили спомен-плоче. Народни музеј у Нишу је 1951. године прикупио кости разбацане од стране окупатора у рову иза Тврђаве и ставивши их у лимени саркофаг, затворио отвор костурнице бетонском плочом.

ОПШТЕ СТАЊЕ

Спомен-костурница се налази у лошем стању.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА

Потребне интервенције на спомен костурници обухватају првенствено обезбеђивање прилаза и уређење околног простора. На самом споменику потребни је извршити конзерваторско-рестаураторске радове и уклонити елементе предходних интервенција, а затим извршити заштиту од влаге, воде и других негативних утицаја.

1. Трибине са свлачионицама:

Армирано бетонска конструкција са санитарним блокоми свлачионицама у задњем делу. Реконструише се.

2. Спортски терени са трибинама:

Трибине се уклањају и постављају се нове, а терени се реконструишу.

4. Паркинг:

Трибине се уклањају и постављају се нове, а терени се реконструишу.

5. Остаци контраескарпе рова:

Врше се конзерваторско-реставраторски радови и презентација.

6. Мост:

Реконструише се.

7. Насип код Видин капије са новопроектваном капијом:

Уклања се у потпуности.

Сл.1 Трибине са свлачионицама

Сл.2 Спортски терени

Сл.3 Паркинг

Сл.4 Остаци контраескарпе

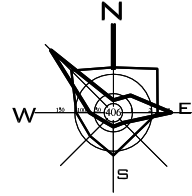

Сл.5 Поглед на ров са насипа

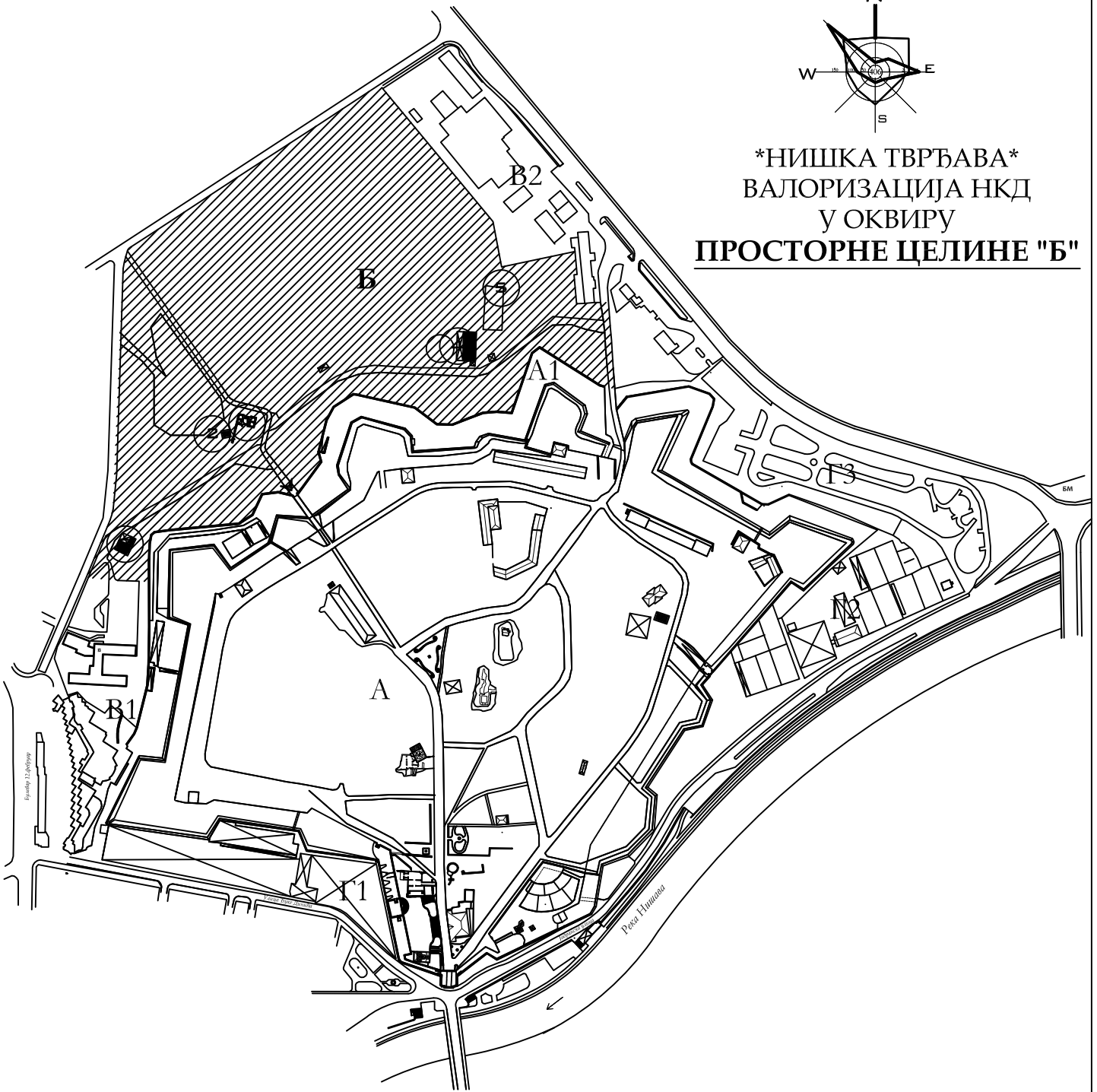
НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "A1"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећој фортификацији и видљивим археолошким остацима, тако и предпостављеном положају свих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
 - *Обавезно је придржавати се постојећих општих анализа и урадити детаљне за сваки појединачни део и објекат са границама захвата, валоризацијом, наменом површина и објеката, јасним дефинисањем намера у смислу редефинисања простора и постојећих објеката, начином ревитализације, примењеном методологијом и сл.
 - *Списак посебних пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
 - * Потребно је израдити урбанистичке и појединачне конзерваторско-рестаураторске за све пројектом дефинисане подцелине и објекте.
 - *Кошришћење простора дефинисано је према зонама
- *Забрањено је кретање свих моторних возила у овој просторној целини, осим сервисних и то у посебном режиму
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединане целине и објекте
 - *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је извршити препарцелацију и решавање спорних имовинско-правних односа, нелегалне градње и сл. како би се омогућио приступ овој просторној целини и њено нормално функционисање.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

***НИШКА ТВРЂАВА*
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "Б"**

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ "Б" чини простор "Градског поља". Овај део представља правилно обликовану, претежно неуређену зелену површину и захвата површину од 12,3ха. Подељена је на два дела пешачком стазом која целину "А" спаја са комплексом техничких факултета. У оквиру ове целине посебно је валоризовано укупно 5 објеката и сви осим античке "Палате са октогоном" предвиђени су за трајно уклањање.

Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, ризично.

Назив НКД-а:НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Палата са октогоном

Основни подаци о објекту/локалитету:

Грађевина је сложеног плана, ширине 11,26m, дужине преко 31,60m. Источни део који је потпуно истражен чине централна просторија осмоугаоне основе из које се улази у четири бочне просторије. Дијагонала октогона износи 7,7m, величине бочних просторија 4,1 x 4,1m. Унутрашњост осмоугаоне просторије красе четири полукружне нише које су за висину парапета уздигнуте од пода покривеног разнобојним мозаиком. Објекат је имао подно и зидно грејање а трагови фресака пронађених у једој од ниша у октогону указују да су зидови објекта били осликани. Настанак овако луксузног објекта је везан за средину IV века а што је потврђено налазом новчића императора *Maximina Daе* у једном од зидова октогона. О намени објекта тешко је нешто ближе рећи с обзиром да истраживања нису завршена.

Сл.1 Палата са октогоном

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Прва озбиљнија заштитна истраживања у Градском пољу предузета су 1987. и 1988. године од стране Завода за заштиту споменика културе Ниш, под руководством др. Петра Петровића, када је пронађен део ове палате.

При крају грађевинске сезоне 1988. године спроведена је превентивна техничка заштита откривених круништа зидова и подних мозаика. Мозаици су прекривени слојем песка.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Објекат се налази у стању озбиљне деградације откривених архитектонских елемената, уз реалну опасност да огромне вредности објекта заувек буду изгубљене. Судбина мозаика под наслагама песка је потпуно непозната, тим пре што се у исти инфитлирао коренов систем вегетације.

МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

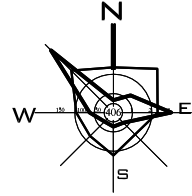
Како би се спречило даље пропадање неопходно је извести хитне санационе и конзерваторско-рестаураторске радове на свим елементима грађевине, као и редефинисање археолошки истраженог простора и уређење прилаза, постављање ограда и сл.

Неопходно је и постављање информационих табли, чиме ће објекат бити читљивији за посетиоце Тврђаве. Осмислити и израдити посебну студију за презентацију (предложена је презентације у затвореном простору) којом би се објекат укључио у активни живот града, као и студију за наставак истраживачких радова на овом простору.

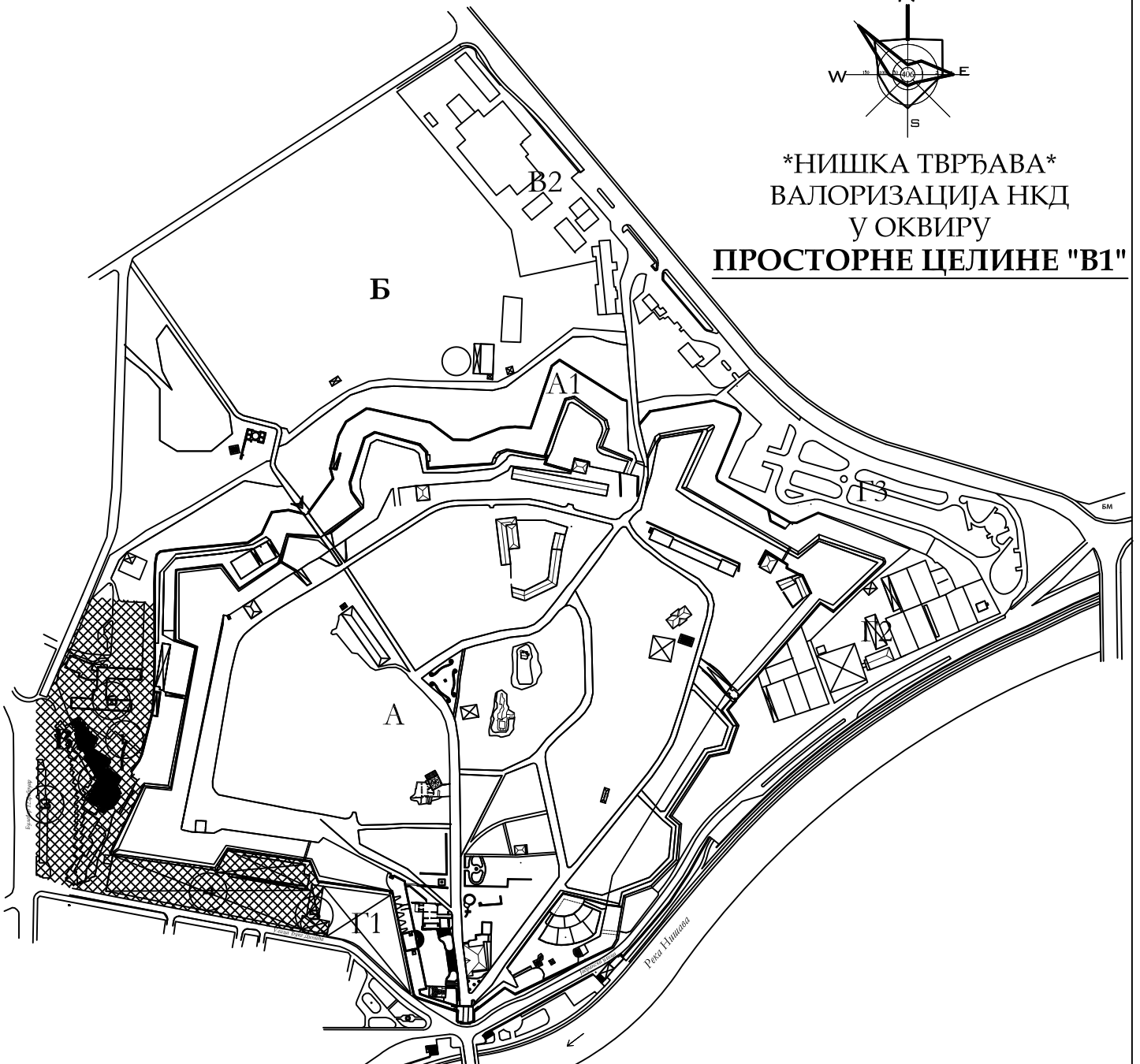
НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "Б"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећим археолошким, тако и предпостављеном положају свих осталих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
 - *Обавезно је придржавати се постојећих општих анализа и урадити детаљне за сваки појединачни део и објект са границама захвата, валоризацијом, наменом површина и објеката, јасним дефинисањем намера у смислу редефинисања простора и постојећих објеката, начином ревитализације, примењеном методологијом и сл.
 - *Списак посебних пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
 - * Потребно је израдити урбанистичке и појединачне конзерваторско-рестаураторске за све пројектом дефинисане подцелине и објекте.
 - *Кошришћење простора дефинисано је према зонама
- *Забрањено је кретање свих моторних возила у овој просторној целини, осим сервисних и то у посебном режиму
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединане целине и објекте
 - *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је извршити препарцелацију и решавање спорних имовинско-правних односа, нелегалне градње и сл. како би се омогућио приступ овој просторној целини и њено нормално функционисање.
- *Забрањена је изградња било каквих објеката пре систематског истраживања предметног простора и дефинисања начина презентације археолошких остатака, што се пре свега односи на заштитне конструкције над откривеним објетима. Изградња било каквих других објеката стого се забрањује због изузетне важности коју овај простор има као део непокретног културног добра.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

НИШКА ТВРЂАВА
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "В1"

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "В1" (П 3,4ха) изграђена је готово у потпуности објектима који су лоцирани уз југозападну и западну страну бедема и из којих се састоје Главна аутобуска станица и зелена пијаца „Тврђава“. У времену њихове изградње агресивним приступом заузет је простор који је физички припадао турској тврђави, односно њеним рововима, али је истовремено уништено и много старијих културних слојева из периода средњег века и касне антике. Потпуно случајно део бедема византијског утврђења сачуван је јер чинио ободни део парцеле на којој је изграђена станица, све остало је уништено, а да готово уопште нису остали било какви писани трагови. Валоризовано је укупно 5 објеката и сви осим ОШ "Вук Караџић" предвиђени су за трајно уклањање, а део међумесне аутобуске станице(3) задржава позицију је потребно редефинисати његов изглед.

Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, **ризично**.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

КАРТОН ВАЛОРИЗАЦИЈЕ НКД

Бр.1/2011**Назив НКД-а:**НИШКА ТВРЂАВА

СК од великог значаја за РС

Назив објекта/локалитета:

Византијски бедем

Основни подаци о објекту/локалитету:

Византијски бедем о коме је овде реч откривен је приликом изградње Главне аутобуске станице. Откопан је у дужини од приближно 30 метара, а очувана висина износи око 5 метара, грађен је у техници *opus mixtum* и са спољашње стране има ојачања у виду контрафора. Бедеми сличног изгледа откривени су још на неколико места на простору Нишке тврђаве, али осим оног код казамата(7-12) нису очувани нити презентовани.

Сл.1 Поглед са југа

ПРЕДХОДНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ**-археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторски радови-#**

Археолошка истраживања на овом простору вршена су 70-их година прошлог века. Остаци бедема никада нису конзервирани.

ОПШТЕ СТАЊЕ#

Стање самог објекта је веома лоше, није презентован и користи се као простор у коме се складишти одпад.

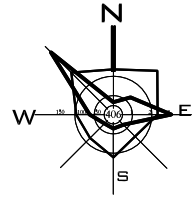
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ , ПРЕДЛОЖЕНЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ И НАМЕНА#

Интервенције на овом објекту треба да обухвате конзерваторско-рестаураторске радове и презентацију, као и уклањање свих неадекватних садржаја. Простор око бедем треба уредити тако да се до њега може доћи.

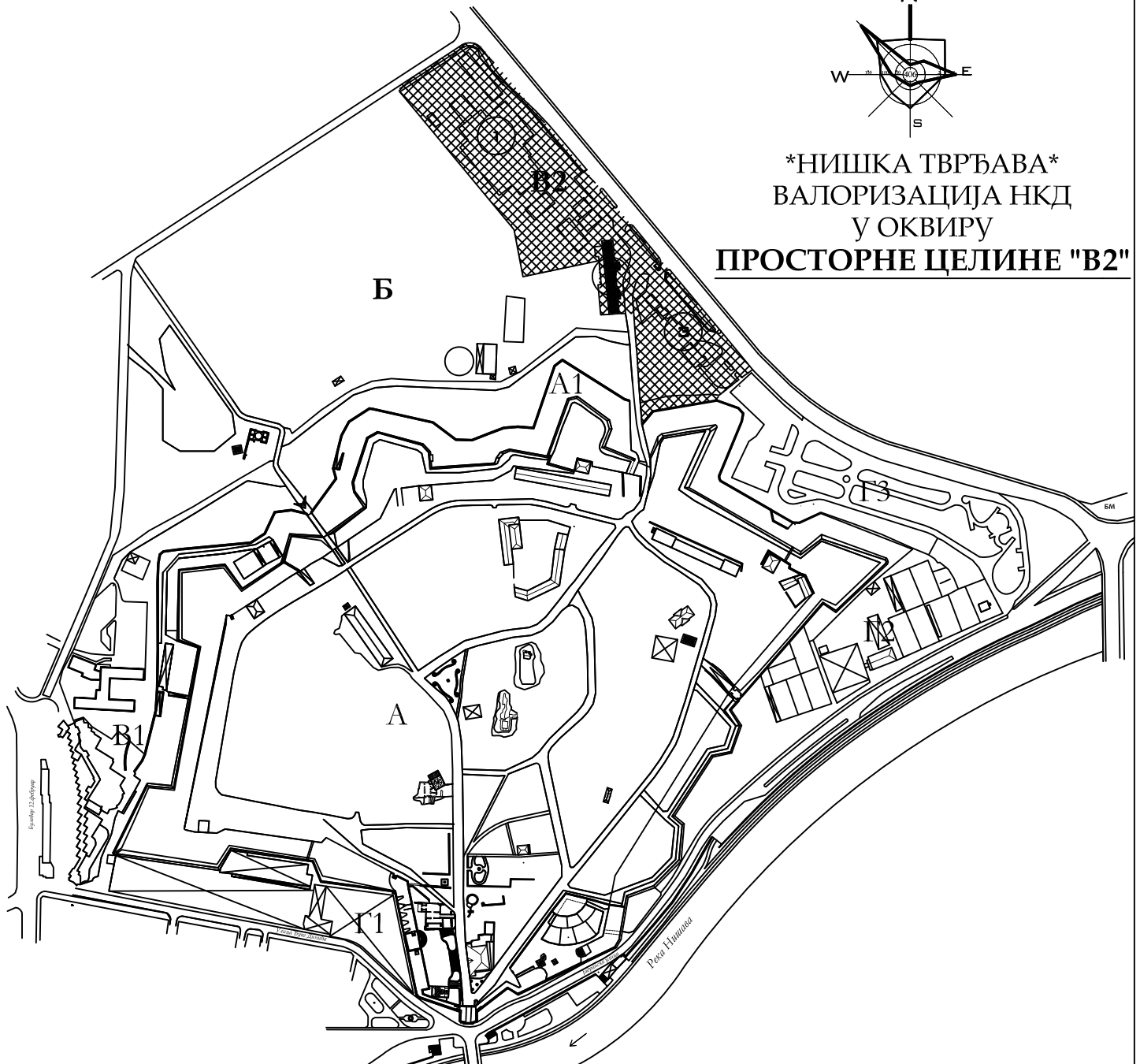
НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "В1"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећим археолошким, тако и предпостављеном положају свих осталих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
- *Списак посебних пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
- * Потребно је израдити урбанистичке пројекте за дефинисане подцелине и објекте.
 - *Кошришћење простора дефинисано је према зонама
- *Забрањено је кретање моторних возила у оквиру ове просторне целине(ово не важи за сервисна возила)и за зоне пројектованих саобраћајница и паркинга
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединане целине и објекте
 - *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је извршити препарцелацију и решавање спорних имовинско-правних односа, нелегалне градње и сл. како би се омогућио приступ овој просторној целини и њено нормално функционисање.
- *Обавезно је уклањање свих објеката који су нелегално подигнути на овом простору ии су имали привремене грађевинске и употребне дозволе.
- *Неопходно је спровести ревизиона археолошка истраживања предметног простора и дефинисање начина презентације археолошких остатака, пре коначног уређења ове просторне целине.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

***НИШКА ТВРЂАВА*
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "В2"**

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ "В1" чине објекти на булевару Николе Тесле. Површина предметног подручја износи 3,4ха. Овде се налази низ објеката подигнутих неплански, који својим садржајима и положајем угрожавају културно добро. Они су лоцирани и уз приступни пут према Видип капији. Осим комплекса "Ниш-аута" сви остали садржаји предвиђени су за трајно уклањање јер представљају сметњу за функционисање целокупног комплекса непокретног културног добра и претњу по његову сигурност(бензинска станица).

Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, **ризично**.

E:\ELENA\SPISAK DPSTINA\GRAD NIS\Tvrđava\photo\10.02.11\1001\YWP\9260019.JPG

2

3

E:\ELENA\SPISAK DPSTINA\GRAD NIS\Tvrđava\photo\lukoil-pumpa-zgrada-1-srednja.jpg

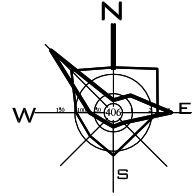
1

E:\ELENA\SPISAK DPSTINA\GRAD NIS\Tvrđava\photo\nis-auto-slika.jpg

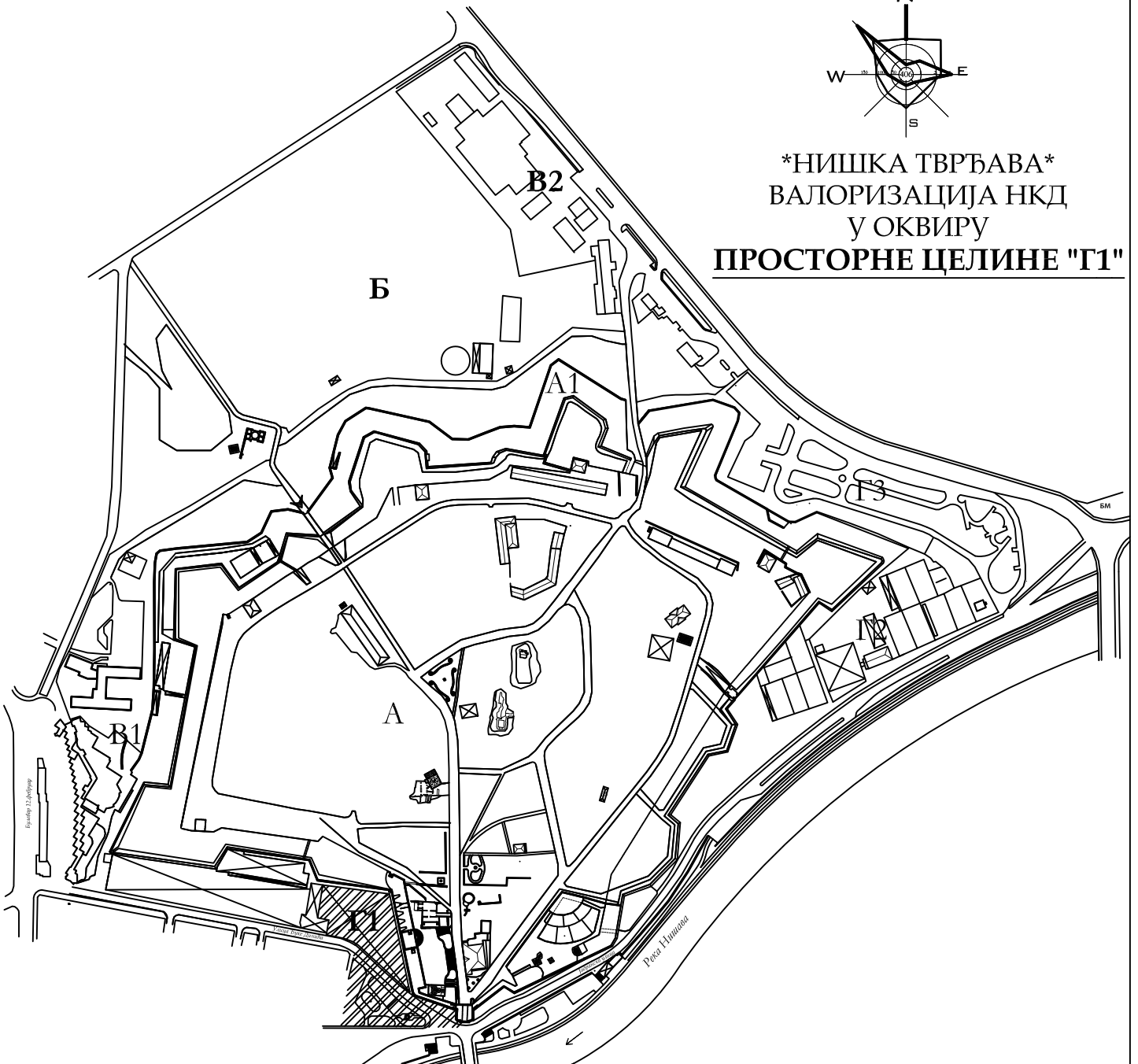
НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "B2"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећим археолошким, тако и предпостављеном положају свих осталих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
- *Списак посебних пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове, као и за партерно уређење саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединачне целине и објекте
- *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је извршити препарцелацију и решавање спорних имовинско-правних односа, нелегалне градње и сл. како би се омогућио приступ овој просторној целини и њено нормално функционисање.
- *Обавезно је уклањање свих објеката који су нелегално подигнути на овом простору ии су имали привремене грађевинске и употребне дозволе.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

***НИШКА ТВРЂАВА*
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "Г1"**

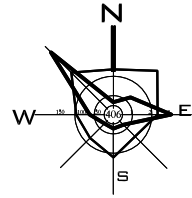

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "Г1" изграђена је објектима привремене намене који чине „Цветну пијацу“. Овде поред тезги, постоје и објекти чврсте градње. Од настанка пијаце до данас неконтролисана експлоатација довела је до потпуно хаотичне ситуације која се не може ни по ком основу сматрати прописном. Посебан проблем представља то што је потпуно блокирана Београдска капија чиме је онемогућено не само њено визуелно сагледавање, већ и основна функција. Приликом изградње ових објеката уништени су бројни археолошки налази. Предлаже се потпуно уклањање свих садржаја, осим елемената "Ромског светилишта", који такође визуелно треба да буду редефинисани у складу са новим изгледом читавог простора. Овом простору придодат је и парковски део Универзитетског трга у циљу заокруживања логичне функционалне целине. Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, **ризично**.

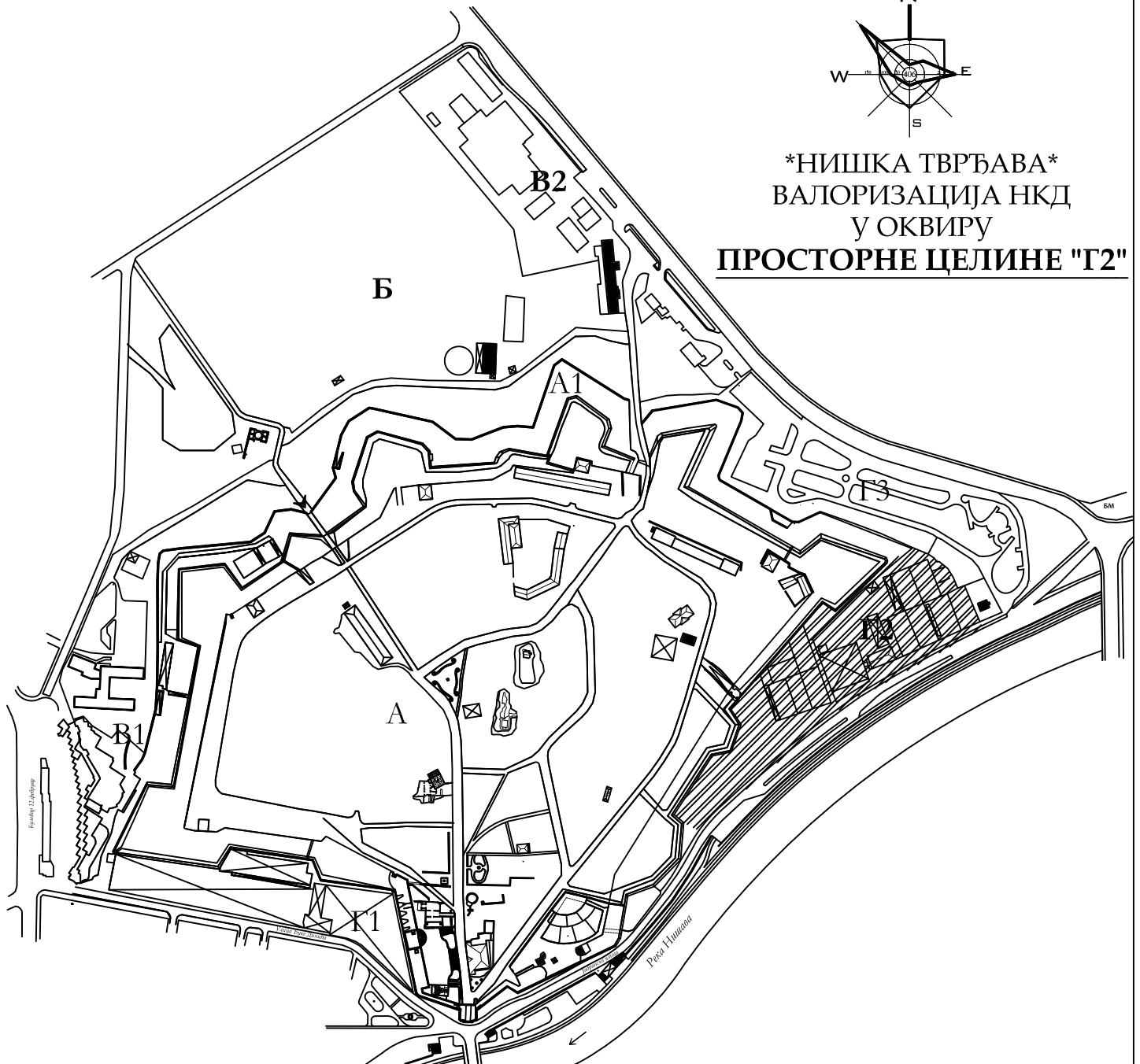
НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "Г1"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећим археолошким, тако и предпостављеном положају свих осталих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
- *Списак посебних пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове, као и за партерно уређење саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
- * Потребно је израдити урбанистичке пројекте за дефинисане подцелине и објекте.
 - *Коришћење простора дефинисано је према зонама
- *Забрањено је кретање моторних возила у оквиру ове просторне целине
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединачне целине и објекте
 - *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је уклањање свих објеката који су нелегално подигнути на овом простору ии су имали привремене грађевинске и употребне дозволе.
- * Посебну пажњу обратити на омогућавање повезаности ових целина са целинама и непокретним културним добрима у њеном окружењу.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

***НИШКА ТВРЂАВА*
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "Г2"**

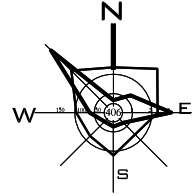

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "Г2" обухвата објекте тениског клуба „Раднички“. Овде се поред управне зграде и самих терена за тенис налази и неколико неплански подигнутих објеката. Садржаји ове целине блокирају улазе у зону А преко Јагодинмалске капије и у источни део тврђавског рова. Предвиђено је уклањање сви објеката који су бесправно подигнути. Како би се ослободио прилаз капији и рову неопходно је решити одређена имовинско-правна питања. Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, **ризично**.

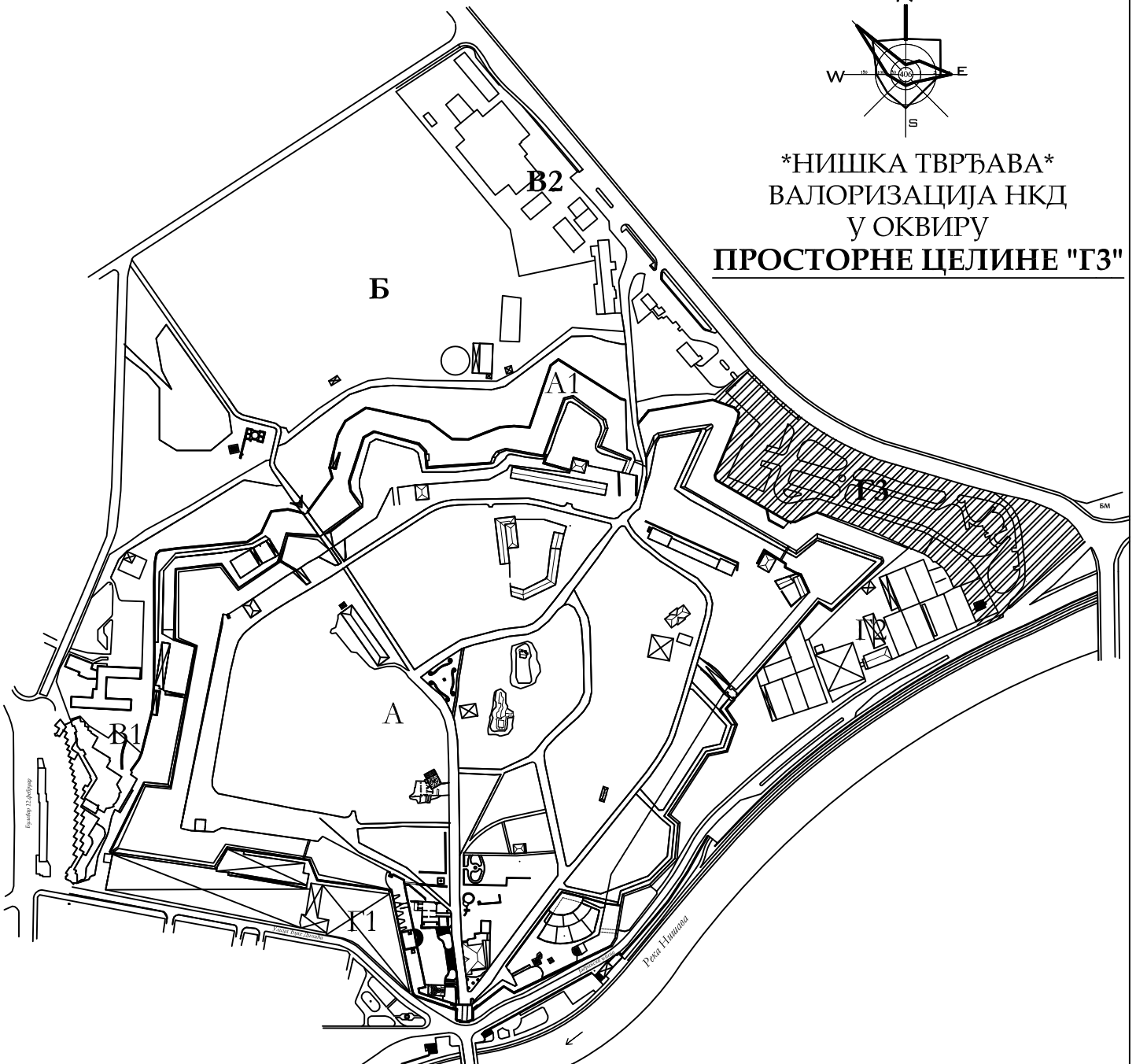
НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "Г2"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећим археолошким, тако и предпостављеном положају свих осталих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
- *Списак посебних пројеката и елабората за археолошка истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове, као и за партерно уређење саставни је део овог пројекта, а прати га динамички план и процењена финансијска конструкција
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединачне целине и објекте
- *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је извршити препарцелацију и решавање спорних имовинско-правних односа, нелегалне градње и сл. како би се омогућио приступ овој просторној целини и њено нормално функционисање.
- *Обавезно је уклањање свих објеката који су нелегално подигнути на овом простору ии су имали привремене грађевинске и употребне дозволе.
- * Посебну пажњу обратити на омогућивање повезаности ових целина са целинама и непокретним културним добрима у њеном окружењу.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

НИШКА ТВРЂАВА
ВАЛОРИЗАЦИЈА НКД
У ОКВИРУ
ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ "ГЗ"

ПРОСТОРНУ ЦЕЛИНУ "ГЗ" чини благо нагнути плато на коме се налази полигон за обуку возача и неколико монтажних објеката. Овде је такође у току експлоатације придодат низ непримерених импровизованих садржаја. Површина предметног подручја износи 3ха. Овај простор, заједно са Јадранском улицом користи се и као "ауто" и "бувља" пијаца викендом, што производи потпуни колапс саобраћаја, катастрофалне хигијенске услове и угрожава НКД, пре свега тврђавске бедеме. У том смислу предложено је потпуно редефинисање ових површина, промена намене и потпуно уклањање свих непримерених и бесправно изграђених објеката.
Оцена општег стања просторне целине: одлично, добро, задовољавајуће, лоше, ризично.

НИШКА ТВРЂАВА
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА "ГЗ"
МЕРЕ ТЕХНИЧКЕ ЗАШТИТЕ

- Интервенцијама које се планирају у овом простору не смеју се ни на који начин угрозити културна добра већ напротив, сви планирани радови и садржаји морају апсолутно бити подређени како постојећим археолошким, тако и предпостављеном положају свих осталих елемената архитектуре који су од значаја за истраживање, конзервацију и презентацију споменика културе
- * Обавезна је израда пројеката за мобилијар и осветљење, као и за постављање "инфо-табли" за појединачне целине и објекте
 - *Обавезна је израда студије и пројекта обнове и одржавања зеленила
- *Обавезно је извршити преарцелацију и решавање спорних имовинско-правних односа, нелегалне градње и сл. како би се омогућио приступ овој просторној целини и њено нормално функционисање.
- *Обавезно је уклањање свих објеката који су нелегално подигнути на овом простору ии су имали привремене грађевинске и употребне дозволе.
 - * Посебну пажњу обратити на омогућивање повезаности ових целина са целинама и непокретним културним добрима у њеном окружењу.

ОБРАЂИВАЧ:
Елена Васић Петровић, диа-конзерватор

VIII НУМЕРИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

**ПРОЦЕЊЕНА ИНВЕСТИЦИОНА ВРЕДНОСТ РАДОВА
ОБУХВАЋЕНИХ ПРОЈЕКТОМ**

I Уклањање препрека, бесправно подигнутих објеката и објеката са привременом дозволом, демонтажа асфалтних и других стаза и коловоза

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А	50.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А1	75.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Б	35.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В1	900.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В2	35.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г1	125.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г2 и Г3	95.000 EUR

УКУПНО: _____ **1.315.000 EUR**

II Археолошко-истраживачки радови, превентивна конзервација

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А	1.300.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А1	500.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Б	550.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г1	300.000 EUR

УКУПНО: _____ **2.650.000 EUR**

III Конзерваторско-рестаураторски радови

ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ А и А1	3.500.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А1	150.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В1	150.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г1	300.000 EUR

УКУПНО: _____ **4.100.000 EUR**

IV Партерно уређење и зеленило

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А	800.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА А1	450.000 EUR

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Б	400.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В1	400.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА В2	150.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г1	200.000 EUR
ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА Г2 и Г3	300.000 EUR

УКУПНО: _____ **2.700.000 EUR**

V Мобилијар, туристичка сигнализација

УКУПНО: _____ **180.000 EUR**

VI Нови објекти

УКУПНО: _____ **900.000 EUR**

VII Инфраструктура

УКУПНО: _____ **900.000 EUR**

***УКУПНА ПРОЦЕЊЕНА ИНВЕСТИЦИОНА
ВРЕДНОСТ:** _____ **12.745.000 EUR*(bez PDV-a)**

Одговорни пројектант,

Елена Васић Петровић, диа

УРЕЂЕЊЕ И РЕВИТАЛИЗАЦИЈА НИШКЕ ТВРЂАВЕ

ДИНАМИКА ПЛАНИРАНИХ РАДОВА

1 год. 2 год. 3 год. 4 год. 5 год. 6 год. 7 год. 8 год. 9 год. 10 год.

Уклањање препрека, бесправно подигнутих објеката и објеката са привременом дозволом

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

Археолошко-истраживачки радови

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

Конзерваторско-рестаураторски радови

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

Радови на партерном уређењу

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

Мобилијар, туристичка сигнализација, нови објекти

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

Озелењавање

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

Инфраструктура

зона А										
зона Б										
зона А1										
зона Г1										
зона Г2										
зона Г3										
зона В1										
зона В2										

ДИНАМИКА ПЛАНИРАНИХ РАДОВА
Одговорни пројектант:

Елена Васић Петровић, диа

1 год.

2 год.

3 год.

4 год.

5 год.

6 год.

7 год.

8 год.

9 год.

10 год.

Археолошко-истраживачки радови

стр.2

зона А	1. Главни улазни плато (код Стамбол и Београдске капије)	1. Главни улазни плато (код Стамбол и Београдске капије)	1. Главни улазни плато (код Стамбол и Београдске капије)	1. Главни улазни плато (код Стамбол и Београдске капије)	1. Главни улазни плато (код Стамбол и Београдске капије)	1. Централни плато	1. Централни плато	1. Централни плато	1. Централни плато	1. Централни плато
	2. Античка улица (Централни плато)	2. Античка улица (Централни плато)	2. Античка улица (Централни плато)	2. Античка улица (Централни плато)	2. Античка улица (Централни плато)	2. Видин капија				
	3. Објекат са сводовима (Централни плато)	3. Објекат са сводовима (Централни плато)	3. Објекат са сводовима (Централни плато)	3. Објекат са сводовима (Централни плато)	3. Објекат са сводовима (Централни плато)					
			4. Јагодин-малска капија	4. Видин капија	4. Видин капија					
			5. Бастион Б3 и бедем између Јагодинмалске капије и њега	5. Бастион Б3 и бедем између Јагодинмалске капије и њега						

1 год.

2 год.

3 год.

4 год.

5 год.

6 год.

7 год.

8 год.

9 год.

10 год.

Радови на партерном уређењу

стр.4

зона А		1.Главни улазни плато	1. Главни улазни плато	1. Главни улазни плато	1.Централни плато					
		2.Централни плато	2.Централни плато	2.Централни плато	2.Стазе, приступни путеви и платои					
			3.Стазе, приступни путеви и платои	3.Стазе, приступни путеви и платои						

1 год.

2 год.

3 год.

4 год.

5 год.

6 год.

7 год.

8 год.

9 год.

10 год.

Мобилијар, туристичка сигнализација, нови објекти

стр.5

зона А		1.Главни улазни плато (постављање инфо-табли, обележавање објеката, изградња фонтане)	1.Лapidаријум	1.Плато код Видин капије	1.Остали делови и објекти	1.Остали делови и објекти				
		2.Антички локалитети (постављање инфо-табли)	2.Централни плато							
		3.Дечије игралиште	3.Дечије научни парк							
		4.Споменик Св.Цару Константину	4.Сат кула							
			5.Спомен место							

1 год.

2 год.

3 год.

4 год.

5 год.

6 год.

7 год.

8 год.

9 год.

10 год.

Озелењавање

зона А			1.Главни улазни плато	1.Плато код Видин капије	1.Западни плато	1.Зона бедема				
			2.Источни плато	2.Источни плато	2.Централни плато					

1 год.

2 год.

3 год.

4 год.

5 год.

6 год.

7 год.

8 год.

9 год.

10 год.

Инфраструктура

стр.6

зона А	1.Главни улазни плато (реконструкција ВиК, осветљење...)	1.Источни плато (реконструкција ВиК, осветљење...)	1.Зона бедема (реконструкција ВиК, осветљење...)	1.Плато код Видин капије (реконструкција ВиК, осветљење...)						
		2.Зона бедема(ободни северни део)-реконструкција ВиК, осветљење...	2.Плато код Јагодинмалске капије (реконструкција ВиК, осветљење...)	2.Западни плато (реконструкција ВиК, осветљење...)						
			3.Централни плато (реконструкција ВиК, осветљење...)	3.Зона бедема(реконструкција ВиК, осветљење...)						

ДИНАМИКА ПЛАНИРАНИХ РАДОВА

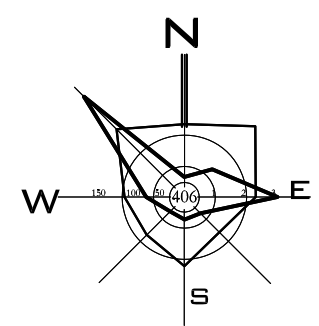
Одговорни пројектант:

Елена Васић Петровић, диа

IX ГРАФИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

ЛЕГЕНДА

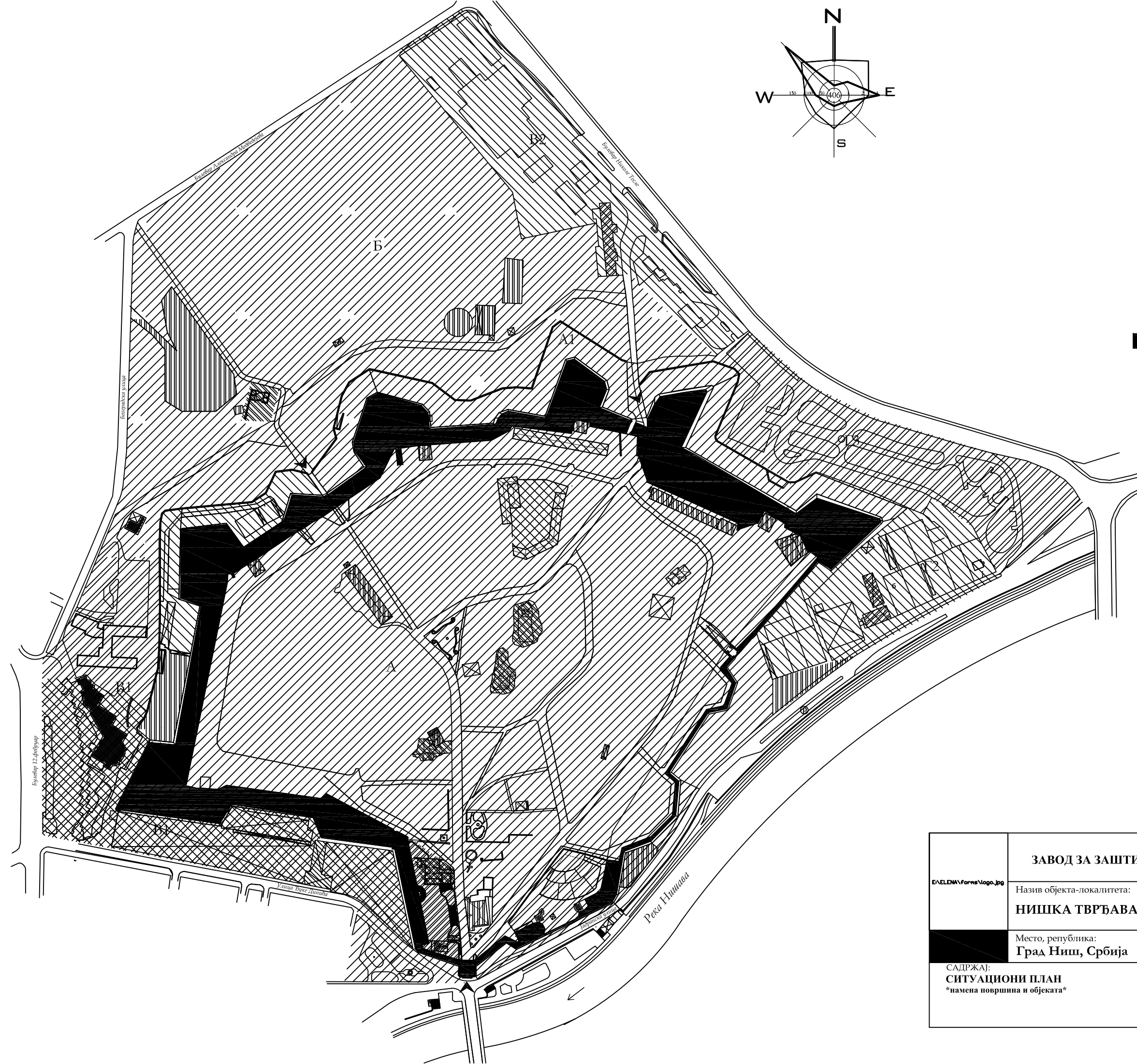

- A** ТВРЂАВА
- A1** ТВРЂАВСКИ РОВ
- Б** ГРАДСКО ПОЉЕ
- B1** САВРЕМЕНИ КОМПЛЕКСИ ОБЈЕКТА САГРАЂЕНИХ НЕПОСРЕДНО УЗ ТВРЂАВУ-ПОТПУНО ИЗГРАЂЕНЕ ПОВРШИНЕ
- B2** САВРЕМЕНИ КОМПЛЕКСИ ОБЈЕКТА САГРАЂЕНИХ НА ГРАДСКОМ ПОЉУ-ПОТПУНО ИЗГРАЂЕНЕ ПОВРШИНЕ
- G1, G2 и G3** САВРЕМЕНИ КОМПЛЕКСИ ОБЈЕКТА-ДЕЛИМИЧНО ИЗГРАЂЕНЕ ПОВРШИНЕ

■ бедеми бастионе тврђаве

НАМЕНА ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА

- ⊘ ЗЕЛЕНИЛО
- ⊘ СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА
- ⊘ ПОСЛОВАЊЕ
- ⊘ ЈАВНИ ОБЈЕКТИ
- ⊘ УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ
- ⊘ УГОСТИТЕЉСТВО
- ⊘ АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ
- ⊘ НАПУШТЕНИ ОБЈЕКТИ
- ⊘ ОСТАЛО

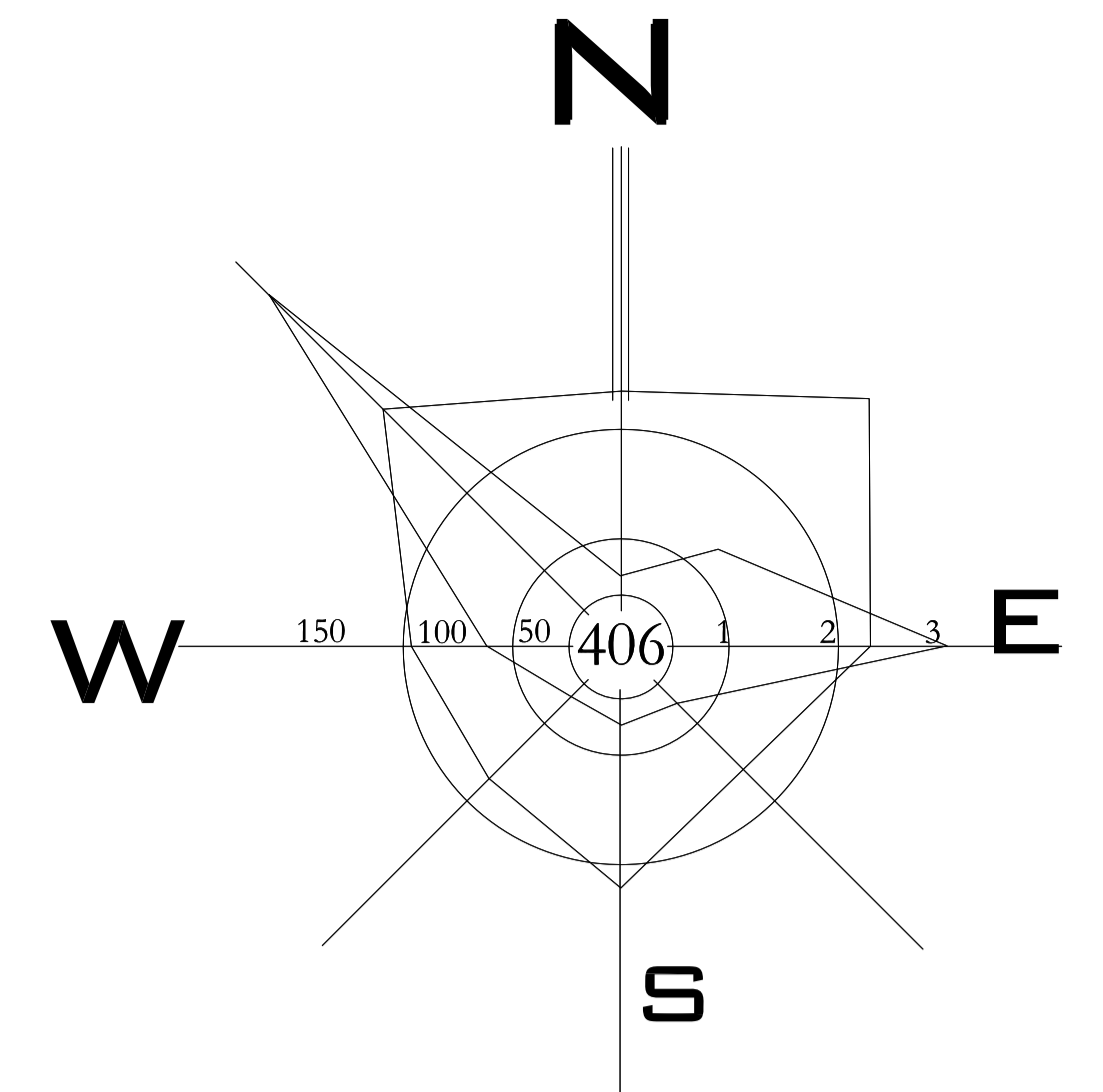
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ			
Назив објекта-локалитета: НИШКА ТВРЂАВА			
Место, република: Град Ниш, Србија		ДАТУМ СНИМАЊА: 2011.	СНИМИЛА: екипа ЗЗСК Ниш
САДРЖАЈ: СИТУАЦИОНИ ПЛАН *намена површина и објеката*		ДАТУМ ТЕХН.ОБРАДЕ: 2011.	ОБРАДИЛА, ЦРТАЛА: Елена
		Бр.прилога: 1	Размера: ~1:3500
		Васић-Петровић, диа	

ЛЕГЕНДА

ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ XVIII ВЕКА	ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ УНУТАР БЕДЕМА И РОВОВА
-улазне капије	X Хамам
I Стамбол капија	ЛП Летња позорница
II Јагодиналска капија	ЛП1 Нише код Водене капије(у оквиру Летње позорнице) од бр.1 до бр.4
III Видин капија	ЛП2 Нише код Водене капије(у оквиру Летње позорнице) од бр.5 до бр.8
IV Београдска капија	ЛП3 Затворени простор код Водене капије у оквиру Летње позорнице
-потерне капије и пролази	ЛП4 Затворени простор иза Летње позорнице
1) потерна код Стамбол капије	ЛП5 Затворени простор иза Летње позорнице
2) Водена-"Су" капија	ЛП6 Затворени простор иза Летње позорнице
3) потерна код Барутане бр.4	БК1 Нише код Београдске капије од бр.1 до бр.6-комерцијални садржаји
4) потерна код Барутане бр. 3 "Капија смрти"	БК2 Нише код Београдске капије од бр.7 до бр.12
5) потерна код Барутане бр. 1	БК3 Затворени простор изнад ниша(бр.7 до 12) код Београдске капије
6) потерна код Београдске капије	
7) потерни пролази и комуникације кроз бедеме	
8) потерни пролази и комуникације кроз бедеме	
-елементи бедема и рова	АП "Апсана"
E1-E9 бедемске ескарпе	ББ "Бали-бегова дамија"-изложбени простор
KE1-KE2 контра ескарпе рова	ПК "Пашини конани"-ЈКП Горца
KP1-KP2 косе рампе на бедему	УА "Уметнички атељеи"(града оштећена у пожару)
KP3-KP4 косе рампе на контра ескарпи рова	Г Складиште "Традине"
B1-B5 Барутане	ИА "Зграда Историјског архива"
A "Арсенал"-изложбени простор	МС "Метеоролошка станица"
	ПД "Планинарски дом"
	С1 Споменик Милану Обреновићу
	С2 Спомен-биста Јелене Димитријевић
	С3 Спомен-биста
	СК Спомен-костурница
	ТС Трибине са свлачионицама
	М Мост
	ЛА Лапидаријум
	ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ
	а Комплекс "Нип-ауто"
	б Објекти ТК "Рашички"
	в ОШ "Вук Караџић"
	г Аутобуска станица
	д "Ромско светилиште"
	е Спомен-капела погинулима 1999.
	ж Полigon за обуку возача Зелена пијаца "Трџава"
	з Управна зграда ЈКП "Тржица"
	и "Цветна Пијаца"
	ј Објекат "АМСС"
	к "Тусар"-угоститељски објекат
	л Дечије игралиште
	м Угоститељски објекат
	н Бензинска станица

ОПШТЕ ОЗНАКЕ

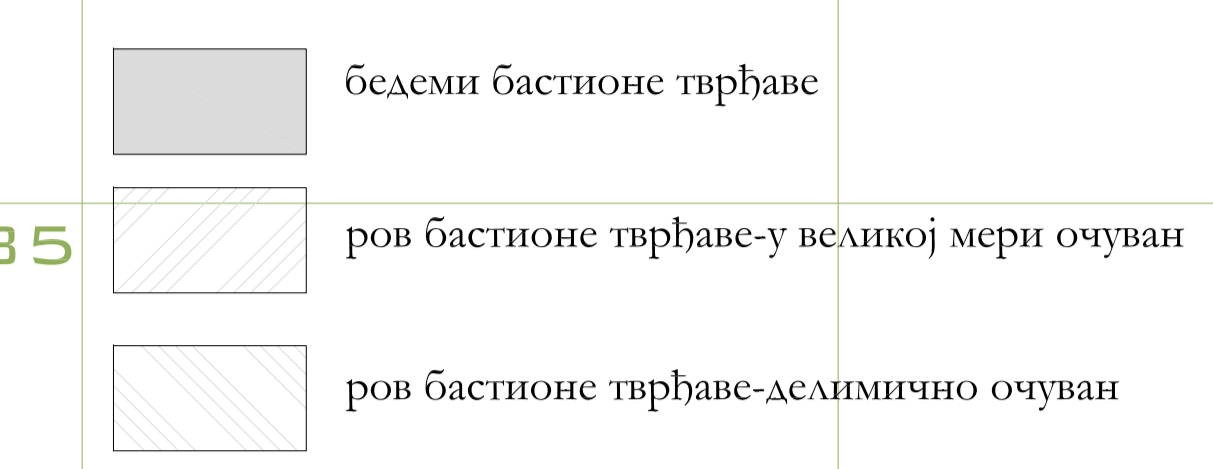
- WC јавни WC
- P паркинг за аутомобиле
- P паркинг за аутобусе (импровизовани) аутобуско стајалиште
- A водена површина
- z зелене површине
- високо зеленило
- објекти и делови партера изграђени неплањски или са привременом дозволом (планирано потпуно уклањање)
- постојеће хоризонталне комуникације пресвучене асфалтом

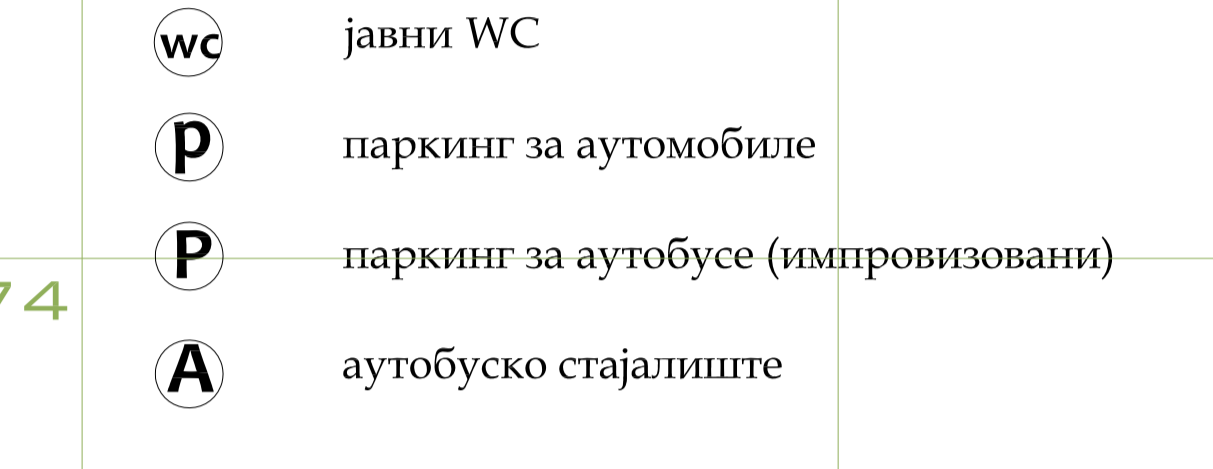
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ Нишка тврђава			
МЕСТО РЕУБРАНЕ Град Ниш, Србија	ДАТУМ ИЗРАДА 2011.	СЛОВИМА сезна 33СК Ниш	САДРЖАЈ 2
САДРЖАЈ		ДАТУМ ПОЗИЦИЈЕ 2011.	САДРЖАЈ ПРТА Елена Васил-Петровић, ипс
СИТУАЦИОНИ ПЛАН		МАСШТАБ 1:1000	

ЛЕГЕНДА

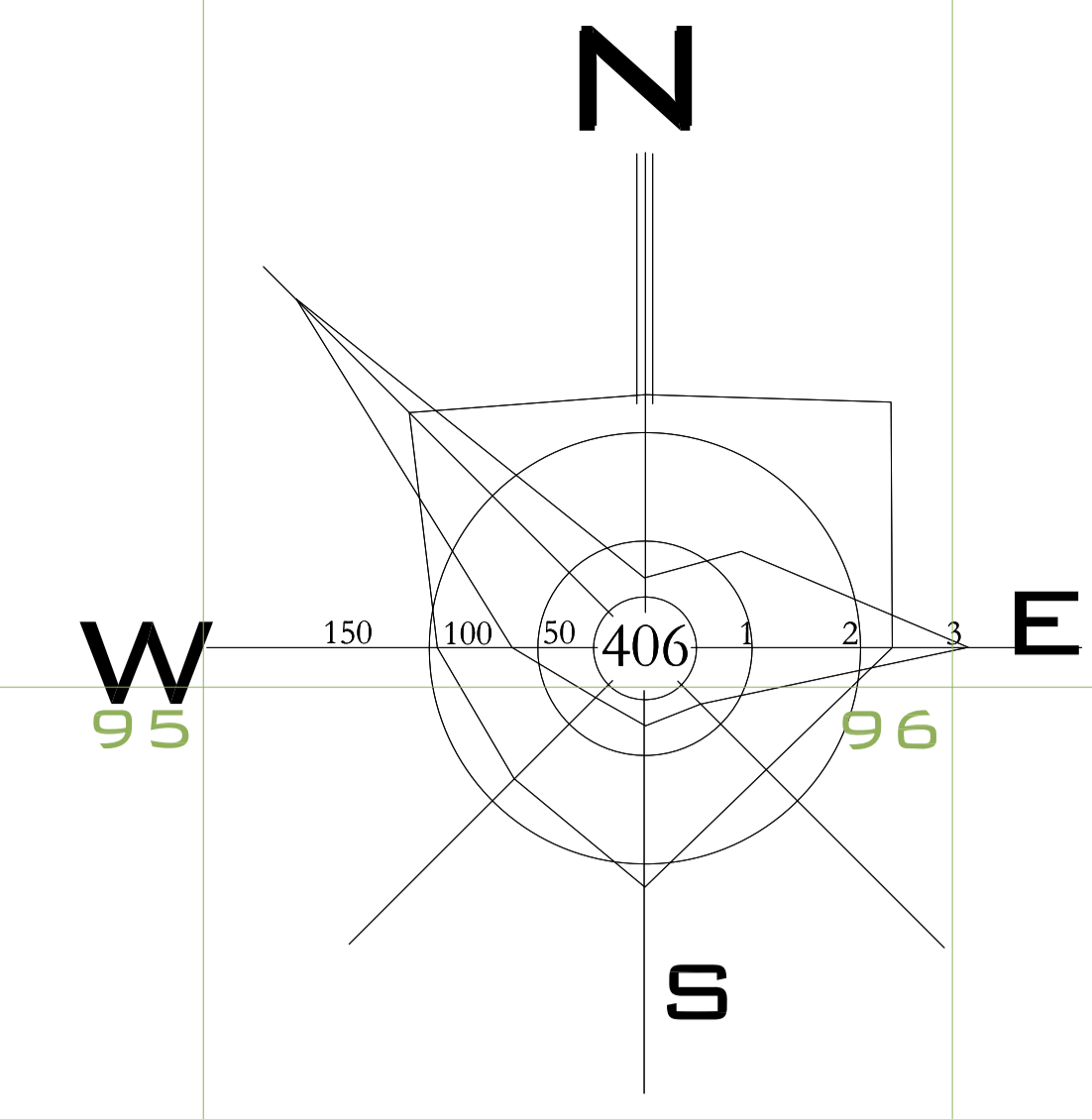
A Тврђава
A1 Тврђавски ров
B Градско поље
B1 Савремени комплекси објеката саграђених непосредно уз тврђаву-потпуно изграђене површине
B2 Савремени комплекси објеката саграђених на градском пољу-потпуно изграђене површине
Г1, Г2 и Г3 Савремени комплекси објеката-делумично изграђене површине

ОПШТЕ ОЗНАКЕ

a	Комплекс "Ниш-аута"	B1-B5	Барутане
б	Објекти ТК "Раднички"	A	"Арсенал"-изложбени простор
в	ОШ "Вук Караџић"	AУ	Античка улица са инфраструктуром, портицима и базиликалном грађевином
г	Аутобуска станица	ОС	Објекат са засведеним просторима
д	Ромско светилиште- "Зајде баџе"	ПО	"Палата са октогоним и мозаицима"
ђ	Спомен-капела погинулима 1999.	ВУ	Део византијске улице са остацима објекта различите намене
е	Полигон за обуку возача	БМ	Базилика са мартирејумом
ж	Зелена пијаца "Тврђава"	X	Хамам
з	Управна зграда ЈКП "Тржница"	ЛП	Летња позорница
и	"Цветна Пијаца"	АП	"Апсана"
ј	Објекат "АМСС"	ББ	Бали-бегова цамија-изложбени простор
к	"Тусар"-угоститељски објекат	ПК	"Пашини конаци"- ЈКП Горица
љ	Угоститељски објекат	УА	"Уметнички атељеи"(зграда оштећена у пожару)
бс	Бензинска станица	Г	"Градина"-складиште
представљени положај порушених објеката или оних који се не виде на терену, а били су саставни део бастioniе фортификације (део белема на југоистој страни и једна од барутана која је била ложирана у источном делу тврђаве унутар белема		ИА	"Зграда Историјског архива"
		МС	"Метеоролошка станица"
		С1	"Планински дом"
		С2	Споменик Милану Обреновићу
		С3	Спомен-биста
		СК	Спомен-костурница
		ТС	Трибине са свлачионицама
		М	Мост
		ЛА	Ланцаријум

ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД ПРЕХОДНИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА

- 1 1952-53** систематска ископавања у сектору Хамама и Стамбол капије
- 1961-62** систематска ископавања у секторима Бали-бегова цамије и Јагодиналске капије
- 1966** случајни налази из периода антике и Византије
- 1969** сондажна испитивања између белема тврђаве и реке Нишаве
- 1971-72** систематска ископавања у сектору Арсенала и "западном платоу"
- 1973** систематска ископавања у сектору Хамама
- 1974** систематска ископавања у секторима Стамбол и Београдске капије, "Гласије" и Аутобуске станице; систематска ископавања у сектору Арсенала
- 1984-86** систематска ископавања на "Античкој улици", "Објекту под сводовима" и "Асклепијевом храму"; сондажна ископавања на јужном и западном белему средњовековне бастioniе тврђаве и на Видин капији
- 1987-88** заштитна ископавања на "Палати са октогоним"
- 1990** сондажна ископавања на парцели "Ниш-аута" на булевару Николе Тесле
- 1993** заштитна ископавања у казаматима код Београдске капије, испред њих и на северном прилазном платоу поред њих
- 1995** систематска ископавања на "Термама" код Београдске капије; праћење радова на реконструкцији зелене пијаце "Тврђава"
- 2004** заштитна ископавања на простору Зграде метеоролошке станице

ОПШТЕ ОЗНАКЕ

- *археолошки налази из периода касне антике (Villa extra muros, делови утврђења-muros, tegmae, некропола...) чија се диспозиција не може тачно утврдити на основу доступне документације*
- *систематска археолошка ископавања
- *сондажна археолошка испитивања
- *заштитна археолошка ископавања

ПРЕГЛЕД БУДУЋИХ СИСТЕМАТСКИХ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИНАМИКОМ ЗА ПЕРИОД 2012-2022

- I 2014-2022** централни плато ("Античка улица" и "Објекат под сводовима")
- II 2012-2014** сектор Видин капије
- III 2012-2020** сектор "Палате са октогоним" и северне средњовековне гласије
- IV 2012-2018** Главни улазни плато
- V 2012-2014** сектор Јагодиналске капије
- VI 2014-2018** сектор најистуренијег источног бастioniа (БА6) и дела источног белема

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ Нови београдска улица			
НИШКА ТВРЂАВА			
Место, република: Град Ниш, Србија	Датум савезања: 2011	Савез: 2011	Савез: 2011
Савез: 2011	Датум савезања: 2011	Датум савезања: 2011	Датум савезања: 2011
Савез: 2011	Датум савезања: 2011	Датум савезања: 2011	Датум савезања: 2011

ЛЕГЕНДА

A Тврђава
A1 Тврђавски ров
B Градско поље
B1 Савремени комплексни објеката саграђених непосредно уз тврђаву-потпуно изграђене површине
B2 Савремени комплексни објеката саграђених на градском пољу-потпуно изграђене површине
Г1, Г2 и Г3 Савремени комплексни објеката-делумично изграђене површине

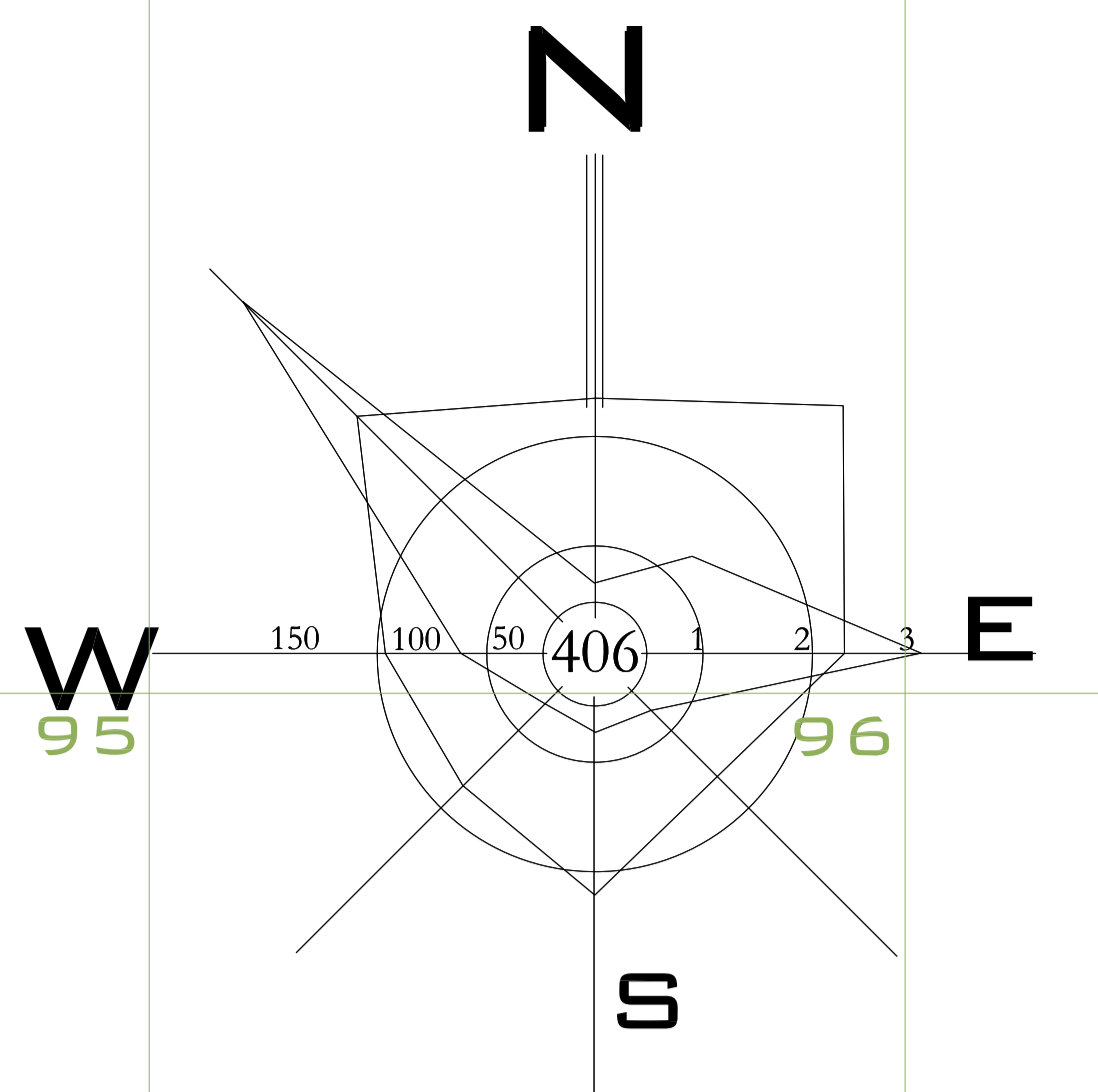
бедеми бастионе тврђаве
 ров бастионе тврђаве-у великој мери очуван
 ров бастионе тврђаве-делумично очуван

ОПШТЕ ОЗНАКЕ

јавни WC
 паркинг за аутомобиле
 паркинг за аутобусе (импровизовани)
 аутобуско стајалиште

a Комплекс "Нинш-ауто"
б Објекти ТК "Раднички"
в ОШ "Вук Караџић"
г Аутобуска станица
д Ромско светилиште- "Зајде бахче"
ђ Спомен-капела погинулима 1999.
е Полигон за обуку возача
ж Зелена пијаца "Тврђава"
з Управна зграда ЈКП "Тржница"
и "Цветна Пијаца"
ј Објект "АМСС"
к "Тусар"-угоститељски објект
љ Угоститељски објект
бс Бензинска станица
 представљени положај порушених објеката или оних који се не виде на терену, а били су саставни део бастионе фортификације (део белема на југоистој страни и једна од барутана која је била ложирана у источном делу тврђаве унутар белема

B1-55 Барутане
A "Арсенал"-изложбени простор
AУ Античка улица са инфраструктуром, портицима и базиликалном грађевином
ОС Објект за засведеним просторима
ПО "Палата са октогоном и мозаицима"
ВУ Део византијске улице са остацима објекта различите намене
БМ Базилика са мартирејумом
X Хамам
ЛП Летња позорница
АП "Аспана"
ББ Бали-бегова џамија-изложбени простор
ПК "Пашини коначи"-ЈКП Горица
УА "Уметнички атељеи"(зграда оштећена у пожару)
Г "Градина"-складиште
ИА "Зграда Историјског архива"
МС "Метеоролошка станица"
ПД "Планински дом"
С1 Споменик Милану Обреновићу
С2 Спомен-биста Јелене Димитријевић
С3 Спомен-биста
СК Спомен-костурница
ТС Трибине са свлачионицама
М Мост
ЛА Лапидаријум

ПРЕДЛОГ КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИХ ИНТЕРВЕНЦИЈА СА ДИНАМИКОМ

- 2012-2022 радови на објектима из периода антике и Византије и реконзервација
- 2012-2015 радови на улазним капијама
- 2012-2018 свеобухватни радови на "Главном улазном платоу"
- 2012-2018 радови на објектима унутар Тврђаве-ФАЗА 1
- 2018-2022 радови на објектима унутар Тврђаве-ФАЗА 2
- 2012-2018 радови на бедемима-ФАЗА 1
- 2018-2022 радови на бедемима-ФАЗА 2

ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД ПРЕДХОДНИХ ГРАЂЕВИНСКИХ ИНТЕРВЕНЦИЈА

- 1 1951** санација "Спомен-костурнице" у северном делу тврђавског рова
- 2 1956** конзервација порушеног бедема код "Летње позорнице"; затрпавање рова испред летње позорнице, заједно са потерним пролазима
- 3 1957-59** радови на формирању "Летње позорнице", конзервација порушеног бедема и Су(Волене) капије
- 4 1960-62** извршена делумична конзервација северног зида Стамбол капије и конзервација западног зида-бедема и венца(према зеленој пијаци)
- 5 1968** рушење турских стамбених објеката из Арсенала, уређење Летње позорнице, радови на адаптацији ниша лево од Стамбол капије, конзерваторско-реставраторски радови на источним и западним бедемима-спољна платна, конзерваторско-реставраторски радови на Стамбол капији; изградња "Зелене пијаце"
- 6 1970** радови на споретским теренима у западном делу рова Тврђаве
- 7 1971-72/74/75** конзерваторско-реставраторски радови на Арсеналу, Бали-беговој џамији и Хамаму, превентивна заштита и конзервација бедема између Београдске и Стамбол капије
- 8 1973** радови на адаптацији Зграде атељеа, изградња физкултурне сале код ОШ Вук Караџић и делова Аутобуске станице
- 9 1974** изградња "Полигона за обуку возача"
- 10 1975** изградња шетних стаза унутар Тврђаве
- 11 1985** конзерваторско-реставраторски радови на западном бастиону поред Јагодиналске капије, изградња стаза и ограда на истом сектору
- 12 1987** конзерваторско-реставраторски радови на античким објектима у Тврђави («Античка улица»)

- 13 1988** конзерваторско-реставраторски радови на античким објектима у Тврђави и «Палати са октогоном» на Градском пољу
- 14 1989** конзерваторско-реставраторски радови на Београдској капији, барутанама и нишама-казаматима од 7 до 12 и нишама у Асеналу, на античким објектима
- 15 1990-91** санациони радови на деловима северног бедема
- 16 1993** конзерваторско-реставраторски радови на Споменнику посвећеном Краљу Милану
- 17 1994** изградња «Занатког центра» испред Београдске капије
- 18 1996/2002** конзерваторско-реставраторски радови на «термама» код Београдске капије
- 19 2006** конзерваторско-реставраторски радови на Згради историјског архива
- 20 2010-11** санациони и конзерваторско-реставраторски радови на бедемима и оградним зидовима Пашиних конача на бедемима Тврђаве

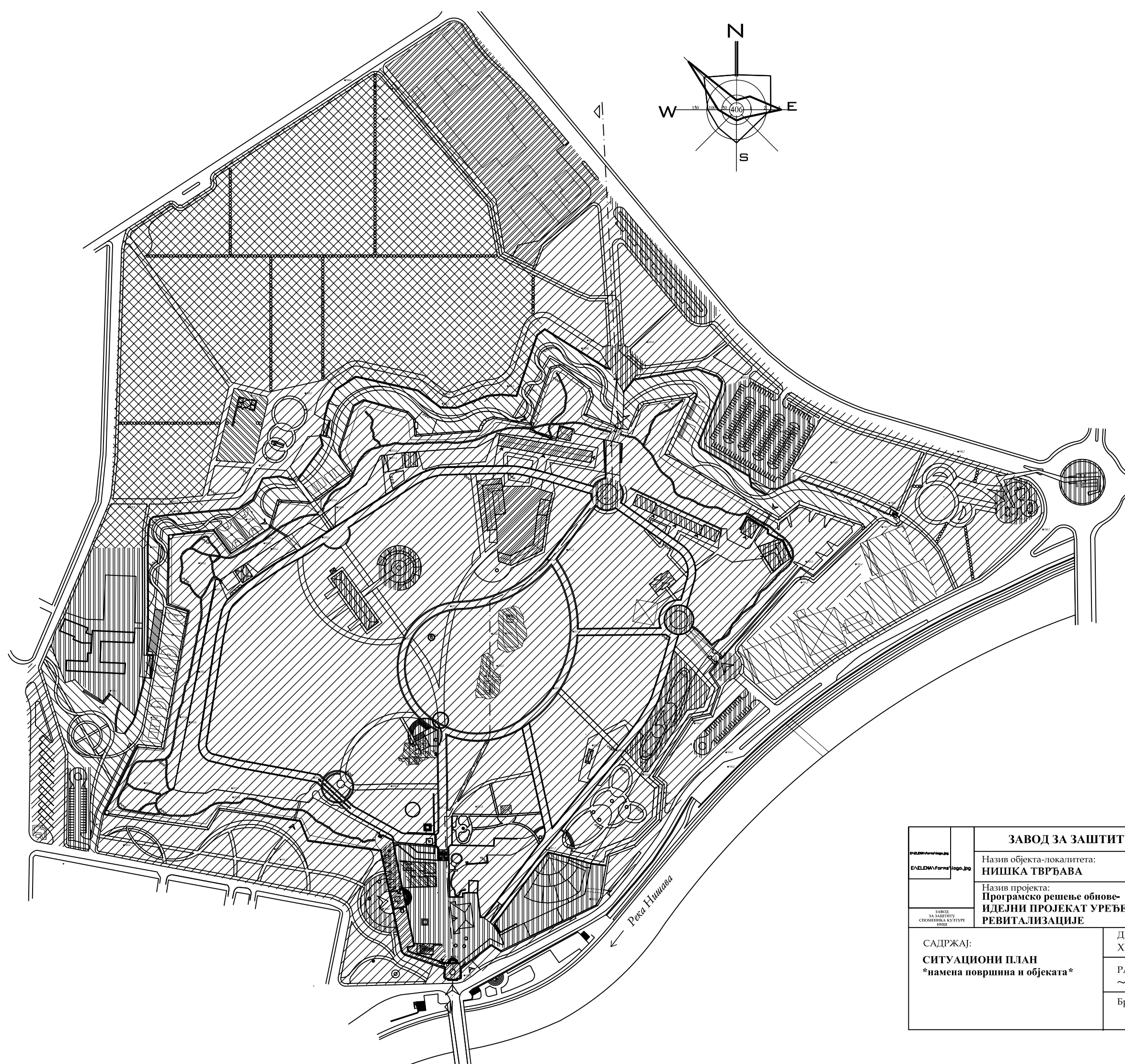
 ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ Ниш, Београдска капија НИШКА ТВРЂАВА			
Место разрабе: Град Ниш, Србија	Датум израде: 2011	Сврха: скенирање	Савез: 33СК Ниш
Ситуациони план: Општина:	Датум изградње: 2011	Савез: Екена	Савез: 33СК Ниш
Масштаб: 1:1000	Савез: Екена	Савез: 33СК Ниш	Савез: 33СК Ниш

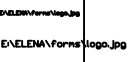
НОВОПРОЈЕКТОВАНО СТАЊЕ

ЛЕГЕНДА

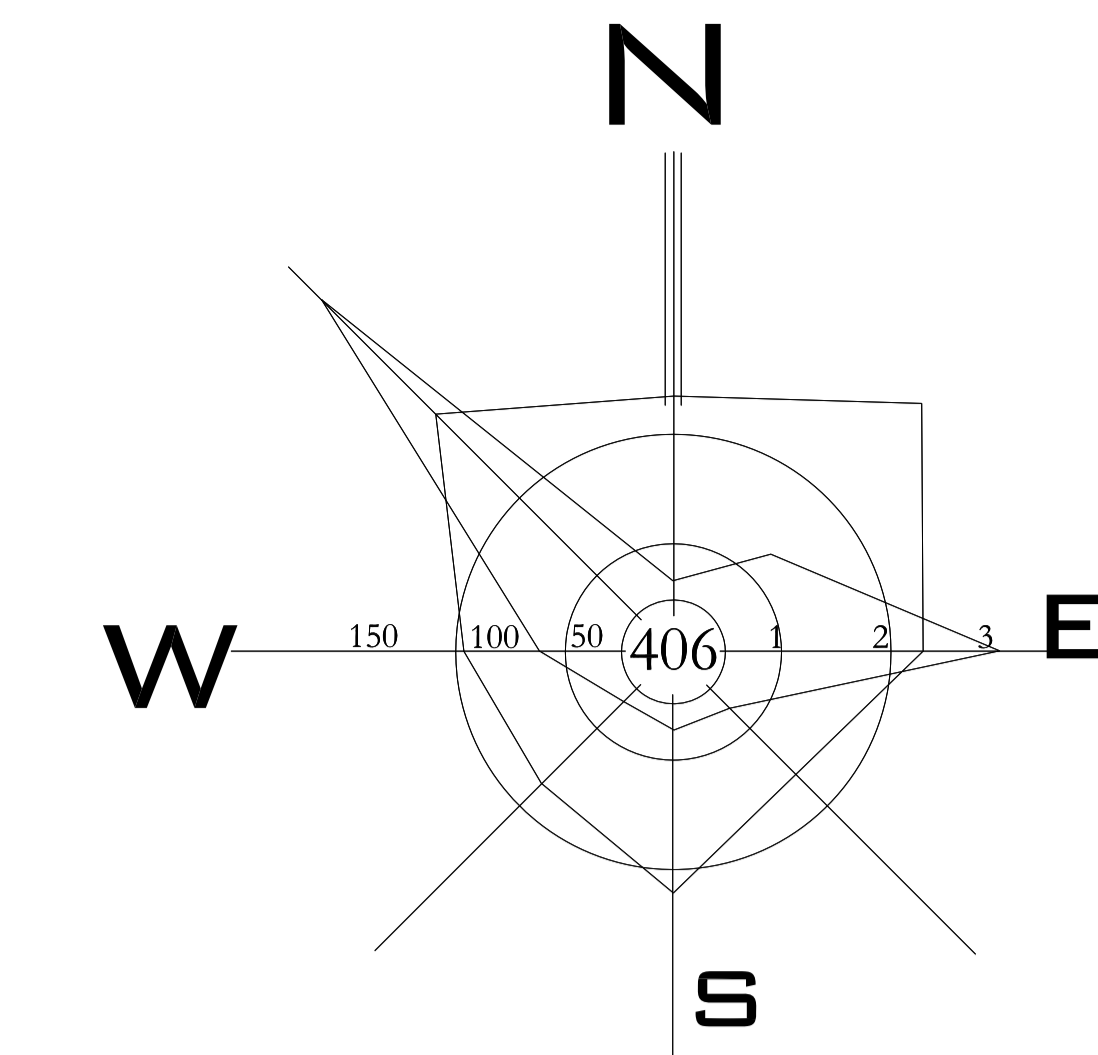
НАМЕНА ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА

- ПАРКОВСКЕ ПОВРШИНЕ
- СЛОБОДНЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ
- СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА
- ЈАВНИ ОБЈЕКТИ
- КУЛТУРА, ОБРАЗОВАЊЕ, НАУК
- ПОСЛОВАЊЕ, УГОСТИТЕЉСТВО
- АРХЕОЛОШКИ
ЛОКАЛИТЕТИ
- УЛАЗНИ ПЛАТОИ
- ПАРКИНГ ПРОСТОР

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ			
 <small>ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ</small>	Назив објекта-локалитета: НИШКА ТВРЂАВА	Место: Град Ниш	
	Назив пројекта: Програмско решење обнове- ИДЕЛНИ ПРОЈЕКАТ УРЕЂЕЊА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ	Наручилац: Дирекција за изградњу Града Ниша	
САДРЖАЈ: СИТУАЦИОНИ ПЛАН *намена површина и објеката*	ДАТУМ: XI 2011.	Одговорни пројектант: Елена Васић-Петровић, д-ца	
	РАЗМЕРА: ~1:3500	Пројектанти сарадници: Иван Андрејевић, д-ца Александра Мирић, д-ца	
	Бр.прилога: 1	Техничка обрада: Елена Васић Петровић, д-ца	

ЛЕГЕНДА

ОПШТЕ ОЗНАКЕ

- ⓘ ИНФО-ЦЕНТАР
- ⓘ инфо-табла
- WC јавни WC
- P паркинг за automobile
- P паркинг за аутобусе
- A аутобуско стајалиште
- « водена површина
- ▨ новопројектовани објекти у функцији презентације и заштите културних добара

ПАРТЕР

- ▨ "турска калдрма"
- ▨ "гранитна коцка"
- ▨ плоче пешчара
- ▨ асфалт са различитом завршном обрадом

УРБАНИ МОБИЛИЈАР

- клупе
- чесма
- надкривени улази у унутрашњост бедема

ЕЛЕМЕНТИ ПЕШАЧКИХ И КОЛСКИХ КОМУНИКАЦИЈА

- ▨ пешачке стазе
- ▨ бидиклистичке стазе
- ▨ колске комуникације
- ▨ коесе рампе
- високо листопадно
- ниско листопадно
- ниско зимзелено
- ▨ травнате површине
- ▨ цветне површине

ЗЕЛЕНИЛО

- високо листопадно
- ниско листопадно
- ниско зимзелено
- ▨ травнате површине
- ▨ цветне површине

- ### КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ У ОКВИРУ БЕДЕМА
- T1 Главни улазни плато
 - T2 Мали терасити плато
 - T3 Улазни плато код Јагодина мекске капије
 - T4 Велики улазни плато код Видин капије
 - T5 Мали улазни плато
 - T6 Мали плато код Бали-бегове шамије
 - T7 Централни плато
 - T8 Манифестациони плато
 - T9 Дечије игралиште
 - T10 Дечији научни парк
 - T11 Велики поплочани плато
- ### КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ ВАН БЕДЕМА
- П1 Трг испред Београдске капије
 - П2 "Византијски парк"
 - П3 "Скејт-парк"
 - П4 Зона спорта и рекреације
 - П5 Трг код "Палате са октогоном"
 - П6 Мали трг испред Видин капије
 - П7 Мали трг испред Јагодина мекске капије
 - П8 Велики Јагодина мекски плато
 - П9 Градско поље

- ### ПОСТОЈЕЋИ ОБЈЕКТИ
- #### ЕЛЕМЕНТИ ФОРТИФИКАЦИЈЕ ИЗ XVIII ВЕКА
- улазне капије
 - ⓪ Стамбол капија
 - ⓪ Јагодина мекска капија
 - ⓪ Видин капија
 - ⓪ Београдска капија
 - потерне капије и пролази
 - ⓪ потерна код Стамбол капије
 - ⓪ Водена-"Су" капија
 - ⓪ потерна код Барутане бр.4
 - ⓪ потерна код Барутане бр.3 "Капија смрти"
 - ⓪ потерна код Барутане бр.1
 - ⓪ потерна код Београдске капије
 - ⓪ потерни пролази и комуникације кроз бедеме
 - елементи бедема и рова
 - BA и P Бастиони и равелини
 - BA и E15 "Музеј на отвореном"-бастион и бедем презентовани реконструкцијом
 - E1-E9 Бедемске ескарпе
 - KE и KE2 контра ескарпе рова
 - KP1 и KP2 коесе рампе на бедему
 - KP1 и KP2 коесе рампе на контра ескарпи рова
 - O1-O2 осматрачнице
 - барутане
 - E1 "Европски културни центар"
 - E2 "Студентски културни центар"
 - E3 "Кафе-бар"
 - E4 "Музеј барута и средњовековног оружја"
 - E5 "Дечији истраживачки центар"
 - A "Арсенал"-изложбени простор/комерцијална намена
- #### АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ АНТИЧКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ ПЕРИОДА
- Остаци античког Нанса
 - AУ Античка улица са инфраструктуром, портицама и базиликалном грабевином
 - OС Објект са засведеним просторима
 - TО Термални објект
 - PO "Палата са октогоном и мозаицима"
 - Остаци византијског периода
 - BУ Део улице са остацима објекта различите намене
 - BВ1 Део бедема у оквиру турске тврђаве
 - BВ2 Део бедема ван турске тврђаве
 - BМ Базилика са мартријумом
- #### ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ УНУТАР БЕДЕМА И РОВОВА
- X Хамам-угодителски објект
 - ЛП Летња позорница-Филмски центар
 - ЛП-4 Нише у оквиру Летње позорнице од бр.1-4 -комерцијални садржаји
 - ЛП-5-8 Нише код Волене капије од бр.5-8(Филмски центар)
 - ЛП-9-11 Затворени простор код Волене капије у оквиру Летње позорнице (Филмски центар)
 - ЛП-12 Затворени простор иза Летње позорнице (Филмски центар)
 - BК1 Нише код Београдске капије од бр.1 до бр.6-комерцијални садржаји
 - BК2 Нише код Београдске капије од бр.7 до бр.12-комерцијални садржаји
 - BК3 Затворени простор изнад ниша(бр.7 до 12) код Београдске капије-"Музеј фотографије"
 - АП "Апсана"-Конзерваторски центар
 - BБ Бали-бегова шамија-Планетаријум
 - ПК "Палини коначи"-Управна зграда старатеља "Нишке тврђаве"
 - ПК1 Помоћни објекти-одржавање "Нишке тврђаве" и главни "Инфо-центар"
 - ПК2 "Занатски центар"
 - УА "Уметнички центар"
 - Г "Градина"-смештајни капацитети хотелског типа
 - ИА "Зграда Историског архива"-предвиђена намена музејске поставке
 - МС "Метеоролошка станица"
 - ПД "Планинарски дом"
 - С1 Споменик Милану Обреновићу
 - С2 Спомен-биста Јелене Димитријевић
 - С3 Спомен-биста
 - СК Спомен-костурница
 - ТС Трибине са свлачионицама
 - М Мост

НОВОПРОЈЕКТОВАНИ САДРЖАЈИ

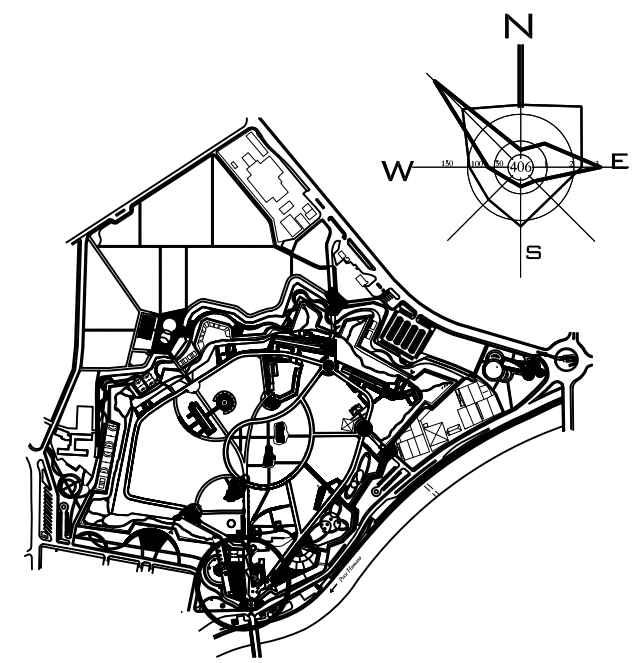
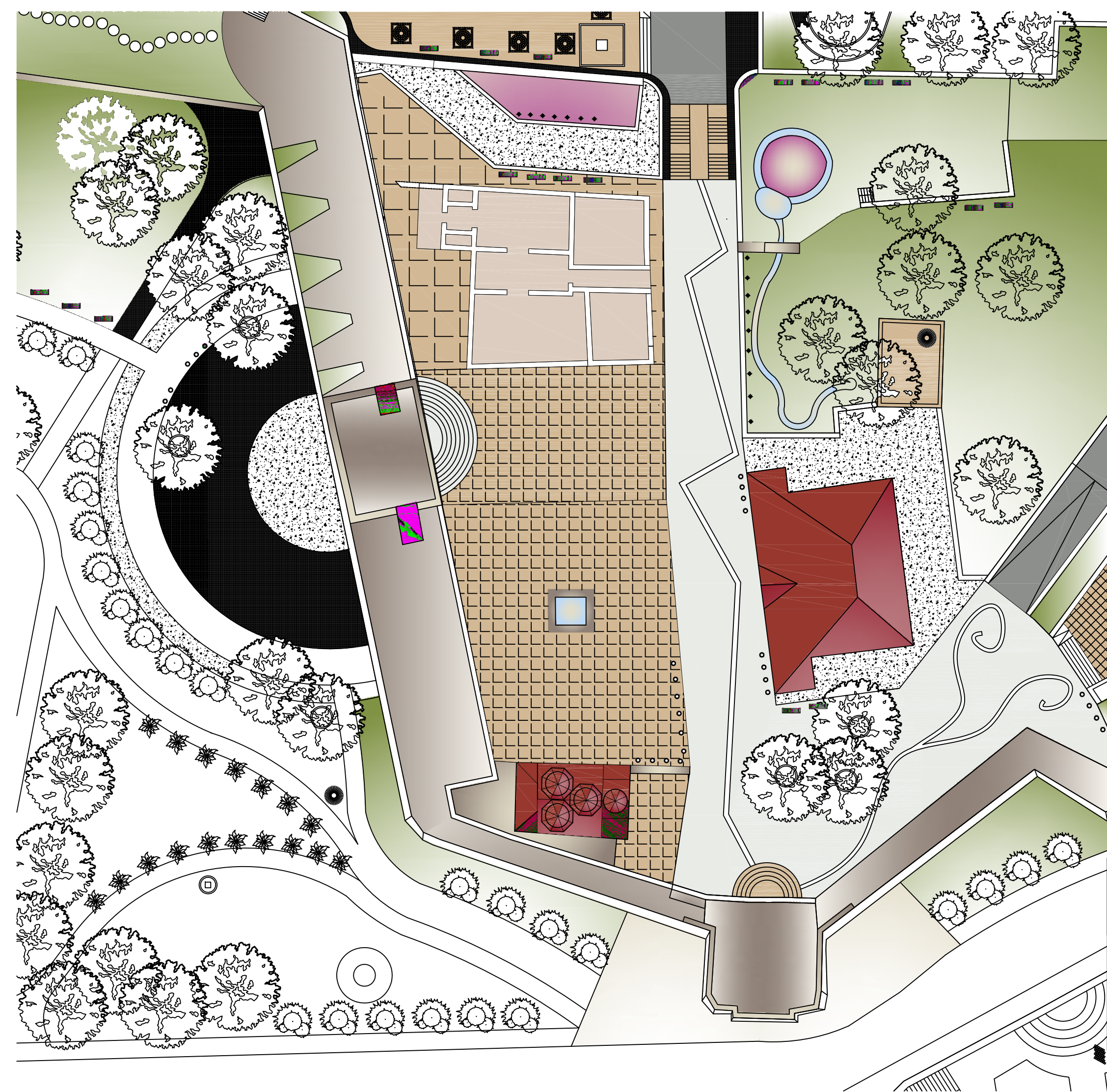
- 1 Мост испред "Видин капије"
- 2 Реконструисана "Видин капија"
- 3 "Сат-кула"
- 4 Спомен-место
- 5 Мултимедијална сала "Филмског центра"
- 6 Надстрешница "Занатског центра"
- 7 Амфитеатар на платоу код "Бали-бегове шамије"
- 8 Надкривени лапидаријум
- 9 Заштитна конструкција над "Палатом са октогоном"
- 10 "Спортско-рекреативна зона у рову тврђаве"
- 11 "Зона екстремних спортова"
- 12 Мост преко Нишаве
- 13 Прелаз према "Базилици"
- 14 Фонтана и "Павиљон архитектуре"
- 15 Статуа "Константина Великог"
- 16 Изложбени простор на отвореном бастион BA5

	ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ	
	Место: Град Ниш Назив објекта: НИШКА ТВРЂАВА Назив пројекта: ПРОЈЕКТ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И РЕСТАУРАЦИЈЕ	Место: Град Ниш Назив објекта: НИШКА ТВРЂАВА Назив пројекта: ПРОЈЕКТ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ И РЕСТАУРАЦИЈЕ
Датум: 02.2023. Масштаб: 1:1000 Број листова: 2	Аутор пројекта: Елена Васић-Петровић, д.и.а. Пројектни сарадници: Ивана Алексић, д.и.а. Александар Милошевић, д.и.а. Економски одбор: Елена Васић-Петровић, д.и.а. Александар Милошевић, д.и.а.	Пројектни сарадници: Ивана Алексић, д.и.а. Александар Милошевић, д.и.а.

БУЛЕВАР НИШКЕ ТЕСЛЕ
 КОНТРАЕСКАРПА РОВА
 МОСТ РОВ
 ВИДИНИШКИ КАПИЈА
 ПАВИЉОН КОНАЧИ
 ОБЈЕКТ ПОД СВОДОМ
 Булевар 12. Фробринер
 СПОМЕНИК МИЛАНУ ОБРЕНОВИЋУ
 КАЗАМАТИНИШКИ-1
 БЕОГРАДСКА КАПИЈА
 КАЗАМАТИНИШКИ-4
 ХАМАМ
 СТАМБОЛ КАПИЈА
 КАРАКТЕРИСТИЧНИ ПОДУЖНИ ПРЕСЕК

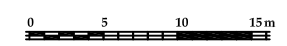

Партерно уређење-прилози у боји

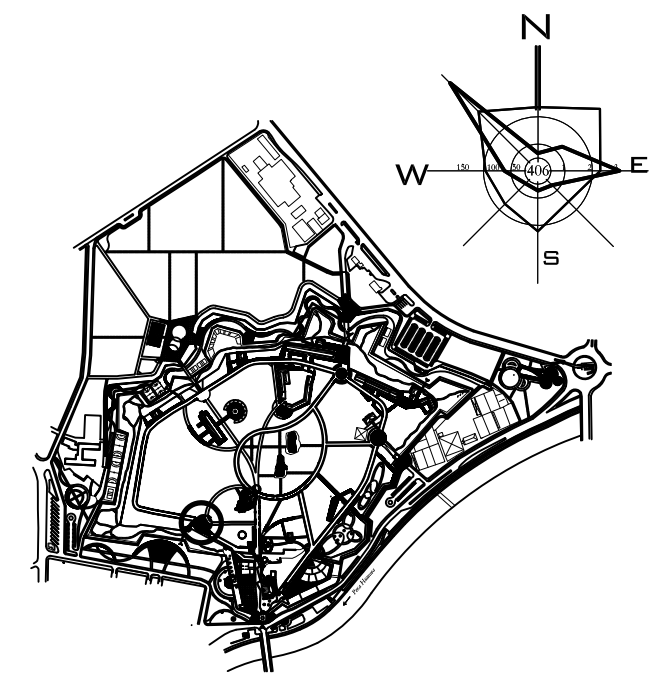
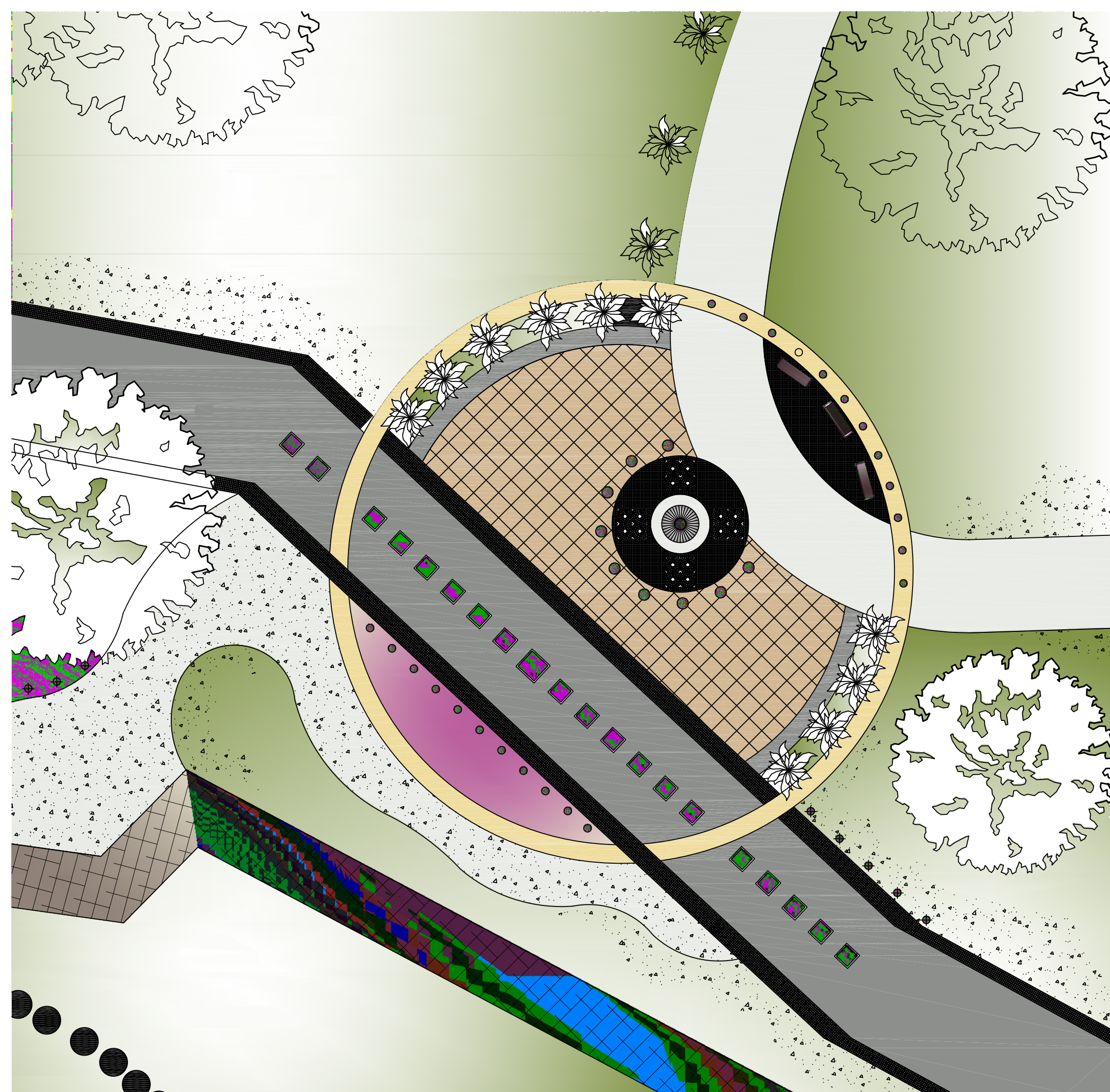

ЛЕГЕНДА

- асфалт(сиви)
- асфалт(светло сиви)
- асфалт(жути)
- гранитна коцка(платои и стазе)
- гранитна коцка
- плоче пешчара(правилан растер)
- "турска калдрма"
- травнате површине
- цветне површине
- чесма
- клупа
- светиљке

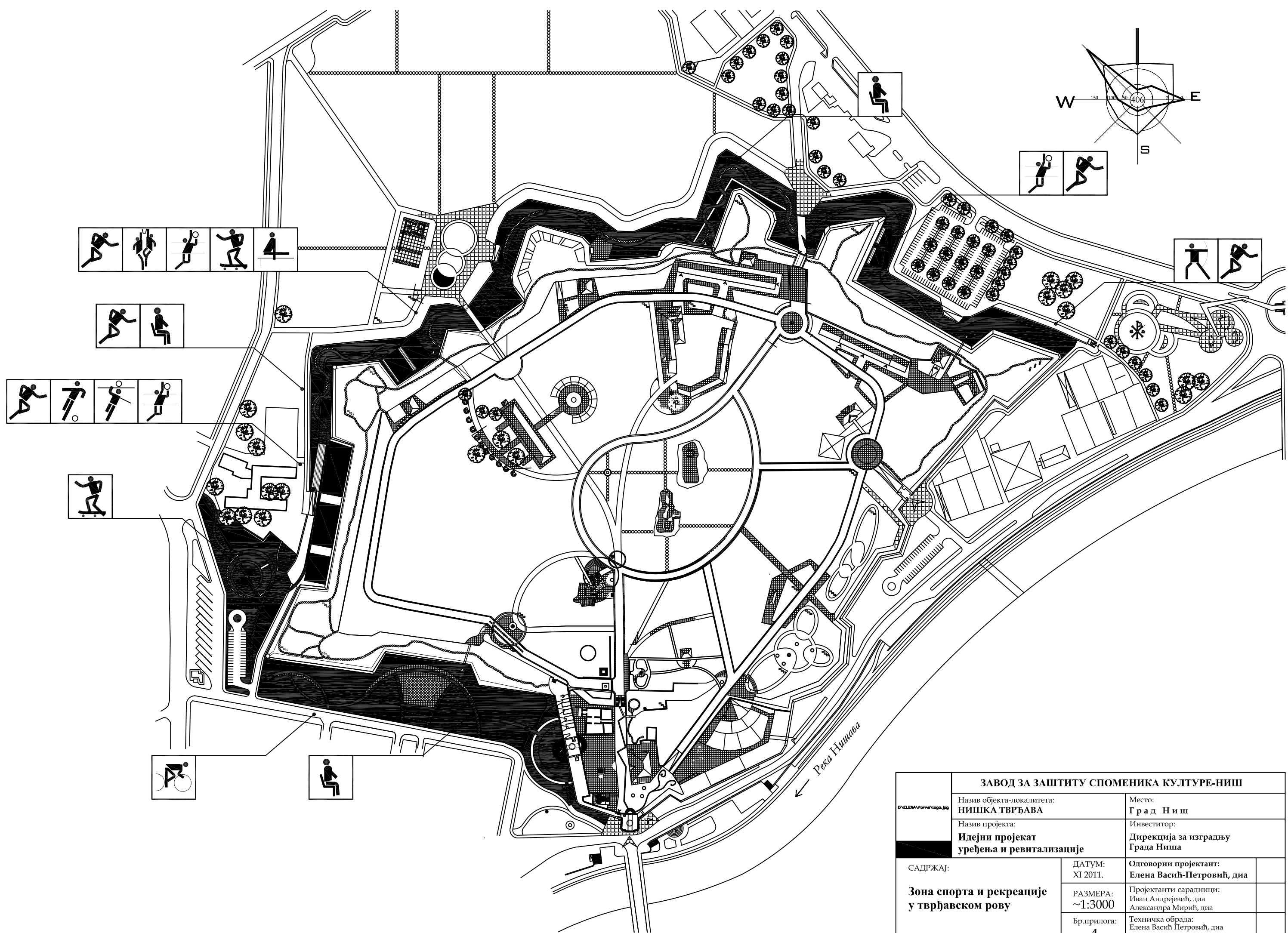
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ			
<small>EVLEDMVernaVogo.jpg</small>	Назив објекта-локалитета: НИШКА ТВРБАВА	Место: Град Ниш	
	Назив пројекта: Идејни пројекат уређења и ревитализације	Инвеститор: Дирекција за изградњу Града Ниша	
САДРЖАЈ: ПАРТЕРНО УРЕЂЕЊЕ Т1 -Главни улазни плато-	ДАТУМ: XI 2011.	Одговорни пројектант: Елена Васић-Петровић, д-р	
	РАЗМЕРА: 1:500	Пројектанти сарадници: Иван Андрејевић, д-р Александра Мирић, д-р	
	Бр.прилога: 1	Техничка обрада: Елена Васић Петровић, д-р Александра Мирић, д-р	

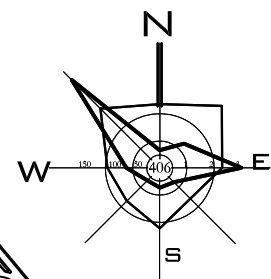
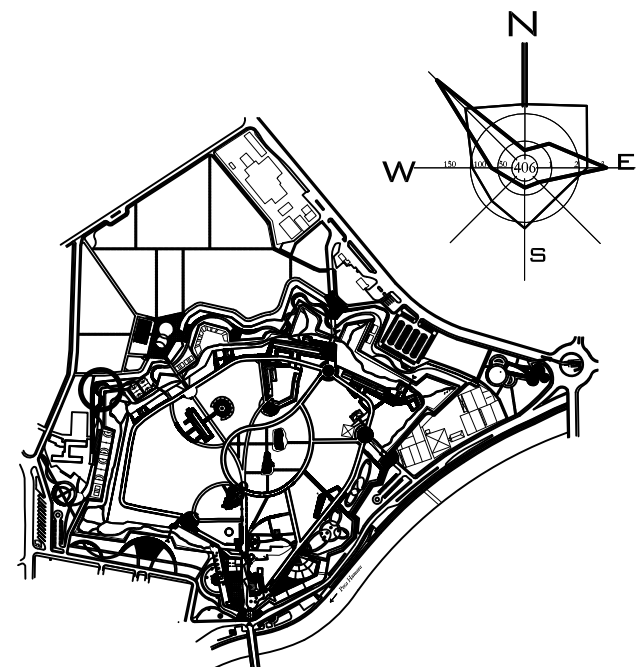
ЛЕГЕНДА

- асфалт(сиви)
 - асфалт(светло сиви)
 - асфалт(жути)
 - гранитна коцка(платои и стазе)
 - гранитна коцка
 - плоче пешчара(правилан растер)
 - шљунак
 - травнате површине
 - цветне површине
 - чесма
 - клупа
 - светилъке
- 0 1 2 5 10 15 m

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ		
САДРЖАЈ: ПАРТЕРНО УРЕЂЕЊЕ Т11 -Велики поплочани трг на западном платоу-	Назив објекта-локалитета: НИШКА ТВРБАВА	Место: Г р а д Н и ш
	Назив пројекта: Идејни пројекат уређења и ревитализације	Инвеститор: Дирекција за изградњу Града Ниша
	ДАТУМ: XI 2011.	Одговорни пројектант: Елена Васић-Петровић, д-ца
	РАЗМЕРА: 1:200	Пројектанти сарадници: Иван Андрејевић, д-ца Александра Мирић, д-ца
	Бр.прилога: 3	Техничка обрада: Елена Васић Петровић, д-ца Александра Мирић, д-ца

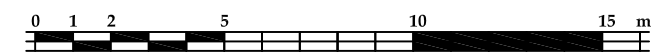

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ			
<small>EVADENA Forme Logo.jpg</small>	Назив објекта-локалитета: НИШКА ТВРЂАВА	Место: Град Ниш	
	Назив пројекта: Идејни пројекат уређења и ревитализације	Инвеститор: Дирекција за изградњу Града Ниша	
Садржај: Зона спорта и рекреације у тврђавском рову	ДАТУМ: XI 2011.	Одговорни пројектант: Елена Васић-Петровић, д.и.а.	
	РАЗМЕРА: ~1:3000	Пројектанти сарадници: Иван Андрејевић, д.и.а. Александра Мирић, д.и.а.	
	Бр.прилога: 4	Техничка обрада: Елена Васић Петровић, д.и.а. Александра Мирић, д.и.а.	

ЛЕГЕНДА

- асфалт(сиви)
- асфалт(светло сиви)
- асфалт(браон)
- гранитна коцка(платои и стазе)
- гранитна коцка
- плоче пешчара(правилан растер)
- шљунак
- травнате површине
- цветне површине
- чесма
- клупа
- светиљке

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ-НИШ		
	Назив објекта-локалитета: НИШКА ТВРЂАВА	Место: Г р а д Н и ш
	Назив пројекта: Идејни пројекат уређења и ревитализације	Инвеститор: Дирекција за изградњу Града Ниша
САДРЖАЈ: ПАРТЕРНО УРЕЂЕЊЕ -Детаљ уређења спортско-рекреативне зоне у тврђавском рову-	ДАТУМ: XI 2011.	Одговорни пројектант: Елена Васић-Петровић, д-ца
	РАЗМЕРА: 1:200	Пројектанти сарадници: Иван Андрејевић, д-ца Александра Мирић, д-ца
	Бр.прилога: 5	Техничка обрада: Елена Васић Петровић, д-ца Александра Мирић, д-ца

IX КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ – ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛ НИШКЕ ТВРЂАВЕ

Главни проблем у функционисању јавних простора, који чине споменици културе и њиховог искоришћења у туристичком смислу је непостојање јасне стратегије, визије и брэнда.

Последње наведено значи да ни ми сами као власници, корисници или само посматрачи и пролазници нисмо свесни онога што имамо, па самим тим нисмо у могућности да то исто адекватно презентујемо, искористимо и сачувамо.

Нишка тврђава је према свим својим чиниоцима главни и најважнији туристички потенцијал Града Ниша.

*Нишка тврђава према свом културно-историјском значају завређује да се нађе на листи **УНЕСКО-а**.*

Ниш, треба и може, да буде будућа Европска и српска престоница културе.

Потребно је ујединити све стручњаке из свих релевантних институција и са подршком градске управе дефинисати овако високе, али веома достижне циљеве, јер потенцијали и капацитети су ту, само их треба правилно ангажовати.

Саставила,

Елена Васић Петровић

X СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОДРЕДБИ СТУДИЈЕ

1. Потребно је да Студија буде усвојена од стране надлежног органа Града Ниша, као главни стратешки документ, чије ће одредбе и циљеви бити уграђени у све друге документе везане за Нишку тврђаву
2. Неопходно је да се на нивоу Града Ниша формира радно и оперативно тело, које ће предлагати и организовати активности свих активности везаних за Нишку тврђаву и пратити њихово спровођење уз редовно извештавање надлежним органима
3. Неопходно је да се као први од приоритета покрене **измена и/или израда и доношење адекватних планских докумената**, који ће формално-правно и практично омогућити спровођење активности и реализацију пројеката
4. Пожељно је благовремено формирање јавног предузећа које ће управљати Нишком тврђавом по моделима који су нам добро познати и који имају добре резултате (ЈП Београдска тврђава)

Саставила,

Елена Васић Петровић